

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİMDALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİMDALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN
İLKOKUL YÖNETİCİLERİ VE KENDİ ALGILARINA GÖRE
ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ
(DENİZLİ İL MERKEZİ ÖRNEKLEMİ)**

Serkan AYTEKİN

DENİZLİ – 2016

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİMDALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİMDALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN
İLKOKUL YÖNETİCİLERİ VE KENDİ ALGILARINA GÖRE
ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ
(DENİZLİ İL MERKEZİ ÖRNEKLEMİ)

Serkan AYTEKİN

Danışman
Prof. Dr. Hüseyin KIRAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Bu çalışma, İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı'nda jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan: Prof. Dr. Ahmet DUMAN .....

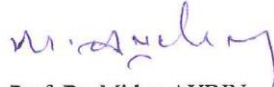
Üye: Prof. Dr. Hüseyin KIRAN .....

Üye: Yrd. Doç. Dr. Metin YAŞAR .....

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 18/08/2016 tarih ve 29/05 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mithat AYDIN

Enstitü Müdürü

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

İmza

Serkan AYTEKİN

TEŞEKKÜRLER

Araştırma süresince benden desteğini ve yardımlarını esirgemeyen, bana yol gösteren, okul içi ve okul dışında her konuda yardımcı olan danışman hocam Prof. Dr. Hüseyin KIRAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Beni bugünlere getiren ilkokul yıllarımdan itibaren bana öğretmenlik yapan tüm öğretmenlerime ve hayatıma anlam katarak yaşama sevincimi artıran anneme, babama ve ablama sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Yüksek lisans tezim süresince yararlanmış olduğum çalışmaları yayına hazırlayan, bilime ve ilgili alan yazına katkı sağlayan değerleri hocalarıma ve tez savunmama katılıp çalışmanın daha iyi olması adına yardım ve desteklerini esirgemeyen Prof. Dr. Ahmet DUMAN ve Yrd. Doç. Dr. Metin YAŞAR hocalarıma ayrıca teşekkürü borç bilirim.

Çalışma sürecinde beni her konuda anlayışla karşılayan ve birçok konuda yardımcı olan arkadaşlarıma, aile üyelerime ve meslektaşlarımla Arş. Gör. İbrahim YURDAKAL, Arş. Gör. Ahmet EROL ve Arş. Gör. Abdullah ATAN başta olmak üzere bütün çalışma arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Ayrıca ölçek uygulamaları sırasında ve izin alma süreçlerinde yardımlarını esirgemeyen Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanlığı yöneticisi, bölüm idarecisi hocalarıma, fakültemizin kıymetli idari personeline, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı bünyesinde birlikte bilime katkı sağlamak adına aşkla çalıştığımız tüm öğretim elamanı hocalarıma ve Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğü çalışanlarına, ilkokul yöneticilerine, çalışmaya katılmak isteyen - istemeyen tüm sınıf öğretmenlerine ve idari personele katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Serkan AYTEKİN

ÖZET

Sınıf Öğretmenlerinin İlkokul Yöneticileri ve Kendi Algılarına Göre Özel Alan Yeterlikleri (Denizli İl Merkezi Örnekleme)

Serkan AYTEKİN

Araştırmanın amacı Denizli il merkezinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin ve ilkokul yöneticilerinin algılarına göre sınıf öğretmenlerinin Milli Eğitim Bakanlığı'nca (MEB) belirlenen Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri 'ni belirlemektir.

Araştırmanın evrenini Denizli ili Merkezefendi ve Pamukkale ilçelerinde görev yapan 168 ilkokul yöneticisi ve 917 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise evrenden rastgele (rassal) örnekleme yöntemi ile seçilen 293 öğretmen ve 122 ilkokul yöneticisi oluşturmuştur.

Araştırmada veri toplama aracı olarak sınıf öğretmenlerinin algılarını belirlemek amacıyla; MEB tarafından yayınlanan "Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri" dikkate alınarak Özbilen (2012) tarafından uyarlanıp geliştirilmiş beşli likert tipi olan "Sınıf Öğretmenleri Özel Alan Yeterlikleri Ölçeği" kullanılmıştır. İlkokul yöneticilerinin algılarını belirlemek amacıyla ise; araştırmacı tarafından, alınan izinler dâhilinde Özbilen (2012) tarafından geliştirilen ölçek üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmış, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları tamamlanmış ve ölçeğin son halinde ilkokul yöneticilerinin algılarına yönelik olarak hazırlanan ölçeğin son hali uygulanmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre; sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre özel alan yeterlikleri düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında beden eğitimi alt boyutunda erkekler lehine anlamlı farklılık bulunmuş, kıdem, sınıf mevcudu ve eğitim düzeyi değişkenleri toplam puan ve alt boyutlar bazında gruplar arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin, kendi algılarına göre sınıf öğretmenliği özel alan yeterlikleri, toplam puan üzerinden incelendiğinde ortalamanın 4.12 (Katılıyorum) olduğu, ilkokul yöneticilerinin algılarına göre, sınıf öğretmenlerinin sınıf öğretmenliği özel alan yeterlikleri, toplam puan üzerinden incelendiğinde ortalamanın 3.90 (Katılıyorum) olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında, sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre yeterlik düzeyleri ve ilkokul yöneticilerinin algılarına göre sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlikleri düzeyleri arasında pozitif ve negatif yönde anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmeni, özel alan yeterlikleri, ilkokul yöneticileri

ABSTRACT

Classroom Teachers' Special Field Competences According to Perceptions of Primary School Directors and Their own Perceptions (Sample of Denizli City Center)

Serkan AYTEKİN

The purpose of the study is to determine the Special Field Competences for Classroom Teachers determined by the Ministry of Education (MEB) according to perceptions of the classroom teachers and primary school directors working in the city center of Denizli.

The population of the study consisted of 168 primary school directors and 917 classroom teachers working in the Merkezefendi and Pamukkale districts of Denizli province. The sample of the study consisted of 293 teachers and 122 primary school directors selected by using random sampling method.

As the data collection tool, a five-point Likert type "Primary Teaching Special Content-Knowledge Competence Scale" adapted and developed by Özbilen (2012) by taking into account the "Classroom Teacher Competences for Areas of Specialty" published by MEB was used in order to determine the perceptions of classroom teachers. On the other hand, the researcher made necessary revisions on the scale developed by Özbilen (2012) within the permissions taken, completed validity and reliability studies and used the latest state of the scale prepared for the perceptions of primary school directors in order to determine the perceptions of the primary school directors.

According to the results obtained in the research, a significant difference was found in favor of men in the subscale of physical education between the gender variable and the levels of special field competences according to the perceptions of classroom teachers; whereas no significant difference was found between the groups based on total scores and subscales of seniority, classroom size, and educational level variables. Moreover, it was found that when the classroom teaching special field competences according to the perceptions of classroom teachers was examined over total score, mean score was 4.12 (I Agree); and that when classroom teaching special field competences of classroom teachers according to the perceptions of primary school directors was examined, mean score was 3.90 (I agree). Besides, positive and negative significant correlations were found between the competence levels according to perceptions of classroom teachers and verticals in their special field competences according to perceptions of primary school directors.

Keywords: Classroom teacher, special field competence, primary school directors

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ETİK BEYANNAMESİ	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
TEŞEKKÜRLER.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
SİMGE VE KISALTMALAR LİSTESİ	x
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	5
1.1.1. Problem Cümlesi	9
1.1.2. Alt Problemler	9
1.2. Araştırmanın Amacı	9
1.3. Araştırmanın Önemi	10
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	12
1.5. Sayıtlar	12
1.6. Tanımlar	12
İKİNCİ BÖLÜM: ALAN YAZIN TARAMASI.....	14
2.1. Yeterlikler.....	14
2.2. Öğretmen Yeterlikleri.....	15
2.3. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlik Alanları ve Alt Yeterlikleri.....	24
2.4. Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri.....	27
2.5. İlgili Araştırmalar	31
2.5.1. Yurtiçinde Yapılan Çalışmalar	31
2.5.2. Yurtdışında Yapılan Çalışmalar	37
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM.....	40
3.1. Araştırmanın Deseni	40
3.2. Evren ve Örneklem.....	40
3.3. Veri Toplama Araçları.....	42
3.3.1. Milli Eğitim Bakanlığı Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Ölçeği (Öğretmen Gözünden)	42
3.3.2. Milli Eğitim Bakanlığı Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Ölçeği (İlkokul Yöneticileri Gözünden)	43

3.3.3. Milli Eğitim Bakanlığı Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Ölçeklerinin Derecelendirmesi.....	46
3.4. Veri Toplama Süreci.....	46
3.5. Verilerin Analizi.....	46
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR.....	48
4.1. Milli Eğitim Bakanlığı Bünyesinde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin, Kendi Algılarına Göre “Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri” Ne Düzeydedir? Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	48
4.2. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin, “Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri” ne dönük algıları; a) cinsiyet b) kıdem c) sınıf mevcudu d) eğitim düzeyi değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir? Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	50
4.3. Milli Eğitim Bakanlığı Bünyesinde Görev Yapan İlkokul Yöneticilerinin Algılarına Göre Sınıf Öğretmenlerinin “Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri” Ne Düzeydedir? Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	53
4.4. Milli Eğitim Bakanlığı Bünyesinde Görev Yapan İlkokul Yöneticileri İle Sınıf Öğretmenlerinin; Sınıf Öğretmenlerinin “Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri” ne İlişkin Algıları Arasında İlişki Var mıdır? Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	55
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	58
5.1. Tartışma ve Sonuç.....	58
5.2. Öneriler.....	64
5.2.1. Bulgulara Dayalı Öneriler.....	64
5.2.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	65
KAYNAKÇA.....	66
EKLER.....	74
EK - 1 DENİZLİ VALİLİĞİ İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNDEN ALINAN ÖLÇEK UYGULAMA İZİNİ.....	75
EK - 2 ÖLÇEK KULLANIM VE UYARLAMA İZİNİ.....	76
EK - 3 UYGULAMADA SINIF ÖĞRETMENLERİNE YÖNELİK KULLANILAN ÖLÇEK.....	77
EK - 4 UYGULAMADA İLKOKUL YÖNETİCİLERİNE YÖNELİK KULLANILAN ÖLÇEK.....	79
EK - 5 ÖZGEÇMİŞ.....	81

SİMGE VE KISALTMALAR LİSTESİ

Akt: Aktaran

BÖTE: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

Cev: Çeviri

Diğ: Diğerleri

Ed: Editör

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

OTMG: Okul Temelli Mesleki Gelişim

ÖYEGM: Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

TED: Türk Eğitim Derneği

TEDP: Temel Eğitime Destek Projesi

Vd: Ve diğerleri

YÖK: Yükseköğretim Kurulu

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme, meydana getirme süreci olarak ifade edilmektedir (Ertürk, 1972). Bazı eğitimciler ise eğitimi farklı şekillerde tanımlamışlardır. Duman'a (2007) göre eğitim, bireyin bilgiyle beslenmesi ve onda varolan yetilerin dışarı çekilmesi, ortaya çıkarılması ve geliştirilmesi olarak tanımlanabilir (s.16). Spencer'a göre ise eğitim, tam bir yaşayışa hazırlıktır. Durkheim eğitimi sosyal olmayan nesli sosyalleştirmek olarak tanımlamıştır. J.J. Rousseau'ya göre ise eğitim, çocukları yetiştirmek ve insan yapmak sanatıdır (Akt. Çelikkaya, 1999, s.23). Freire, eğitimin insanlarda toplumsal bilinci ve eleştirel düşünme yeteneğini geliştirip toplumsal katılımı kolaylaştıran bir olgu olarak görülmesi gerektiğini, aksine insanı yok sayan, kültürel sessizliği ve insanların evcilleştirilmesini hedefleyen bir süreç olarak asla düşünülmemesi gerektiğini ifade eder. Freire'ye göre eğitim, özgürlük pratiğinin özü olarak görülür ve insanları özgürleştirmelidir. Ancak insanları birlikte özgürleştirmeli, birinin özgürlüğü diğerinin köleliğine neden olmamalıdır (Akt. Duman, 2007, s.19).

İnsanlık tarihi boyunca sosyal, kültürel, politik, ekonomik vb. birçok alanda toplumların gelişmesinde önemli yer tutmuş ve günümüz dünyasında önemini korumaya devam eden güncel olguların başında eğitim gelmektedir. Ünlü Alman filozofu Kant (2013 s.31), eğitime ihtiyaç duyan tek varlığın insan olduğunu belirtmektedir. Bireyin ihtiyaç duyduğu eğitim, toplumların ve bireylerin zaman içerisinde karşılaştığı birçok olay, deneyim, durum ve problemleri çözebilmesinde öncelikli yer tutmuştur. Bireysel ve toplumsal yaşamımızda oldukça önemli bir yer tutan eğitim; doğumla başlar ve devamlı olarak bireyin fikirlerini, güçlerini ve yeteneklerini geliştirir, bilincini zenginleştirir, karakterini şekillendirir, duygu ve hislerini uyandırmasına yardımcı olur (Dewey, 2014, s.1). Yani birey eğitim ile doğumdan ölüme kadar bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişim alanlarının hepsi ile alakalı kazanımlar edinebilir. Bununla birlikte birey, farkında olmadan aldığı bu eğitim vasıtasıyla insanlığın asırlar boyunca bir araya getirdiği ahlaki ve zihinsel kaynakları alır ve medeniyet hazinesinin mirasçısı haline gelir (Dewey, 2014, s.1). Bu bağlamda eğitim insan yaşamı için vazgeçilmez bir olgudur. Eğitimin bu derece önemli olduğu günümüz toplumlarında, eğitim sistemlerini ve politikalarını en etkili şekilde uygulamak, en verimli ve işlevli hale getirmek gerekmektedir.

Günümüzde eğitimin insanın yaşamı için önemli olduğu düşüncesi tüm toplumlar tarafından kabul edilmektedir. İnsanlık tarihi boyunca en ilkel kavimlerden günümüz

gelişmiş toplumlarına kadar her toplumun bir eğitim sistemi olmuştur (Yıldız, 2010, s.161). Tarih boyunca eğitim kurumları, o günün toplumunun ihtiyaçları ve gelişmişliklerine göre sürekli kendini güncelleyerek günümüzdeki yapısını almıştır. “Bireylerin hayatının bütün evrelerinde yaygın olarak kullanılan ve uygulanan bir kavram (Yıldırım, 2011, s.11)” olarak tanımlanan ve toplumların tarihsel süreç içerisinde vazgeçemediği eğitim, birçok toplum tarafından bir ülkenin geleceğine yaptığı en büyük yatırım olarak görülmektedir.

Tarihsel süreç içerisinde sürekli gelişen ve kendini yenileyen eğitim çalışmalarının en genel amacını; çocukların ve gençlerin topluma sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum sağlamalarına yardım etmek ve topluma yararlı bireyler yetiştirmek olarak ifade edebiliriz (Büyükalın Filiz, 2011, s.3; Varış vd. 1998, s.10-11). Konu ile alakalı Konfüçyüs “Bir yıl sonrasını düşünüyorsan buğday ek, on yıl sonrasını düşünüyorsan ağaç dik, 100 yıl sonrasını düşünüyorsan insan yetiştir” sözü ile bizlere insan yetiştirmenin önemini etkili bir şekilde anlatmıştır. J. J. Rousseau’ya göre “bitkiler kültürle, insanlar eğitimle biçimlenir”. Öyleyse temelde eğitimin hammaddesi insandır; amacı iyi davranışlar kazandırmak, bir mesleğin bilgi, beceri ve tekniklerini öğretmek, onu daha üretken kılmaktır (Adem, 1993, s.57). Bu doğrultuda sorumluluklarını bilen, kendini gerçekleştiren, hayattan lezzet alan ve toplumsal açıdan iyi bir insan yetiştirme işi şüphesiz eğitimle başarılacaktır.

Eğitim bilimleri, insanların hayatları boyunca nasıl öğrendikleri ve geliştiklerini anlamaya ilgilenmekte, bilgi ve anlama ile ilişkili olarak bilginin doğası üzerine yoğunlaşmaktadır (QAA, 2007; Akt. Bartlett ve Burton, 2014, s.24). Bu kapsamda bir ülkenin en uzun soluklu yatırımlarından birisi olan ve meyveleri en geç alınan eğitimin ve eğitim politikalarının sonuçlarını ülkesine ve milletinin geleceğine kayıtsız kalmayan özverili ve duyarlı öğretmenlerin başaracağı açıktır. Çünkü eğitimin amacına ulaşması için toplumsal gelişmelere ve toplumun ihtiyaçlarına ayak uydurup yenilenmesi gerekmektedir; bu yenilenme ve bir toplumun geleceğinin inşası ise sorumluluklarını bilen öğretmenler eliyle gerçekleşecektir.

Öğretmenlik, statü ve saygınlığı, ülke ve kültürlerle göre değişmekle birlikte, doğrudan insanla ilgili bir meslek olması yönüyle, öteden beri sadece bir kazanç kapısı olarak değil; aynı zamanda kutsal bir meslek olarak da görülmektedir (Demiral, Baydar ve Gönen, 2010). Öğretmenlik mesleği, bir toplumdaki fertlere vatanına, milletine ve devletine daha faydalı ve duyarlı birer vatandaş olmayı öğretme, toplumu daha iyiye ulaştırma adına geliştirme ve çağdaş medeniyetler seviyesine ulaştırma amacıyla icra edilen bir öğretme sanatıdır.

Gelişmiş ülkelere bakıldığında en önemli avantajlarının eğitilmiş insan gücü olduğu görülmektedir. Halkı iyi bir eğitimden geçmiş ülkeler maddi anlamda yeterli kaynaklara sahip olmasalar bile diğer ülke kaynaklarını verimli bir şekilde kullanarak zengin olabilmektedir. Bunun yanında çok zengin yer altı ve yerüstü kaynaklara sahip olan ülkeler, eğer eğitilmiş, donanımlı insan gücü kaynağına sahip değillerse yoksul kalmakta ve çeşitli yollarla diğer ülkelerin sömürmesine girmektedirler. Bu doğrultuda eğitim, diğer faydalarının yanında ekonomik kalkınma ve gelişim için de vazgeçilmez bir öneme sahiptir. Bu açıdan bir ülkenin teknolojik ve ekonomik anlamda gelişmesi ve kalkınmasının temelinde eğitilmiş insan gücü yatmaktadır. Eğitilmiş insan gücü ise doğrudan öğretmenler ve öğretmenlik mesleği ile ilgilidir (Özer ve Gelen, 2008, s.41).

Tarih boyunca mesleğini iyi şekilde icra eden öğretmenlere sahip ulusların ve toplumların diğerlerine göre daha başarılı olduğu kabul edilebilir. Büyük devletlerin uzun soluklu başarılarının arka planındaki görünmez kahramanlar öğretmenler olduğu söylenebilir. Ülkelerin kurucu liderleri, tarihlerindeki en büyük komutanlar, dünya bilimine yaptığı katkılarla unutulmayan büyük bilim adamları, birçok alana bilimsel ve düşünsel fikir katarak öncü olmuş büyük düşünürler, kendi başarılarının mimarı olarak onları yetiştiren öğretmenleri göstermişlerdir. Toplumlar öğretmenlik mesleğine hep kutsal bir meslek olarak bakmış ve öğretmenleri tarihin ve geleceğin asıl kurtarıcıları olarak görmüşlerdir. Konu ile alakalı Sönmez'in (2003) ifadeleri (Akt. Taşgın ve Sönmez, 2013, s.82) konuyu destekler niteliktedir:

Öğretmen sistemin dinamosu, bütün iyileştirme ve kalkınma hamlelerinin baş aktörüdür. Öğretmeni yanına almayan hiçbir reform hareketinin başarı şansı yoktur. "Ulusları kurtaran yalnız ve ancak öğretmenlerdir." Derken Atatürk bu gerçeği dile getirmiştir. Günümüzde milletlerin gelişmişlik yarışında, bağımsızlık klasmanında öğretmenleriyle temsil edilip yarışıklarını söylemek yanlış olmaz. Bismark "Bir millete bir savaşı ancak ilkokul öğretmenleri kazandırabilir." demesi anlamsız değildir. Nitekim De Gaulle'un "Bize II. Dünya Savaşını öğretmenler kaybetti." demiş, öğretmenin ulusal ve evrensel değişimdeki rolünü Lenin "Bana yeteri kadar ve kalitede öğretmen verin size yeni bir dünya yaratayım." diyerek vurgulamıştır. William Stakel "İnsanlığın kaderi öğretimin ve öğretmenin elindedir." demiş, fakat öğretmen ile son sözü Sokrates söylemiş olmalıdır. "Dünyada her şeye bir değer biçilebilir, ama öğretmenin eserine değer biçilemez. Çünkü onun eseri hem her şeydir hem de hiçbir şeydir."

Milli Eğitim Temel Kanununun 43. Maddesine göre öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler (MEB, 1973).

Öğretmenler, kendilerine verilen sınıf veya dersleri, programlarda belirtilen esaslara göre okutmak, dersle ilgili uygulamaları yapmak, ders dışında da okulun eğitim, öğretim ve yönetim işlerine de etkin olarak katılarak bu konularda okul müdürünün verdiği görevleri

yapmak; kanun, tüzük, yönetmelik vb. emirlerde belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdür (Bircan ve Sefunç, 2004, s.229). Bu açıdan öğretmenlik mesleğinin yükümlülüklerinin oldukça fazla olduğu görülmektedir. Bundan dolayı öğretmenlerin toplumun ilgili paydaşları tarafından desteklenmesi niteliksel açıdan önem taşımaktadır. Bu görevleri öğretmenlerin sorunsuzca yerine getirmesi hususunda ise en büyük destekçilerinin yöneticiler olduğu söylenebilir. Çünkü öğretmenlere gerekli desteğin sağlanmasında, eğitim ortamlarının hazırlanmasında, eğitim hizmetinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesinde okul yöneticilerinin etkisi büyüktür. Öğretmene nitelikli iş ortamını, veli-öğretmen arasındaki kaliteli ilişkiyi ve gerekli desteği okul yöneticileri sağlamaktadır. İyi bir yönetici, iyi okul ortamı yaratır, iyi okul ortamı ise sağlıklı bir eğitim için önemli faktörlerden birisidir. Bir okulun yönetimi ne kadar başarılı ise, okuldaki eğitimin kalitesi, öğretmen ve öğrencinin başarısının artma olasılığı da o kadar yükselmektedir.

Tüm meslek alanlarında ve öğretmenlikte olduğu gibi, okul yöneticiliği görevini üstlenen kişilerde de bazı yeterlikler olması gerekmektedir. Çağdaş okul yöneticisi, etkili iletişim yeterliklerine sahip, liderlik özellikleri baskın, anadilini doğru ve güzel kullanabilen, yabancı dil bilen, iletişim teknolojilerine hâkim, bilgiyi yöneten, beden ve ruh yönünden sağlıklı, eğitime inanmış yöneticidir (Töremen ve Kolay, 2003, s.3). Görevin gerektirdiği yetkinliklere sahip yöneticinin, görev yaptığı kurumu en iyi şekilde yönetmesi ve sorumluluklarını gerektiği şekilde yerine getirmesi beklenmektedir.

Öğretmenlik mesleğinin hareket noktası, “öğretme” kavramı olduğuna göre, öğretmenlerin cevap araması gereken soru, ‘nasıl öğretebilirim?’ ya da ‘nasıl en iyi şekilde öğretebilirim?’ gibi soruların cevaplarıdır (Özer ve Gelen, 2008, s.42). Meslek hayatındaki uygulamalarında ‘nasıl öğretebilirim?’ ya da ‘daha iyi neler yapabilirim?’ gibi sorulara cevap arayan öğretmenler, icra ettikleri bu kutsal görevde, öğrencilerine daha kaliteli bir eğitim ortamı sağlama ve mesleğini en iyi biçimde yaparak topluma faydalı bireyler yetiştirme hususlarında bu sorulara cevap aramayan öğretmenlerden daha başarılı olacaklardır.

“Öğrencilerde öğrenmeyi sağlamak, öğretim etkinliklerinin gerçekleştirilmesi ile mümkündür. Öğretim sürecinde aktif olan öğreten, öğrenme sürecinde aktif olan ise öğrencidir. Öğretim, bir kişi, grup ya da medya tarafından sağlanabilir. Öğrenende, öğretim etkinliği sonucunda davranış değişiklikleri meydana gelir” (Yavuz, 2005, s.22). Eğitimin en temel amaçlarından birisi olan bireyde davranış değişikliği meydana getirme işi, öğretmenin yaptığı öğretim görevi ile yerine gelmiş olur.

Öğretmen, sorumlu olduğu “öğretme” görevi ile öğrencilerin bireysel farklılıklarını tanımak, bu özelliklerin öğrenmeyi nasıl etkilediğini bilmek ve öğretme-öğrenme süreçlerini buna göre planlayarak her öğrenci için etkili ve verimli öğrenmenin gerçekleşmesine yardımcı olmakla yükümlüdür (Yeşilyaprak, 2006, s.241). Öğretmen, etkili ve verimli öğrenmenin gelişmesine yardımcı olarak öğretme görevini yerine getirmiş olacaktır.

“Eğitim” ve “Öğretim” sözcükleri, çoğu zaman birbiri yerine kullanılan ya da anlamları karıştırılan sözcüklerdir. Öğretim, öğrenmenin belirli amaç/amaçlar doğrultusunda başlatılması, yönlendirilmesi ve gerçekleştirilmesi sürecidir (Duman, 2007, s.43). Varış vd. 'ne (1998, s.10-11) göre ise öğretim, eğitim kavramının önemli alt kesimlerinden biridir ve öğrenmenin gerçekleşmesi, bireyde istenen davranışların geliştirilmesi için uygulanan süreçlerdir. Öğretim süreci, hayat boyu devam eden bireyin eğitiminin bir zaman dilimidir diyebiliriz. Birey yaşamının sonuna kadar eğitime ihtiyaç duyar ve öğrenmeye devam eder.

İnsanın kendine özgü doğası ele alındığında, okullarda etkili öğrenmenin sağlanamaması halinde eğitim sisteminin çıktısını, ürününü onarmak ya da başa dönüp yeniden üretmek gibi bir olanağı bulunmamaktadır. Okulu diğer üretim sistemlerinden ayıran, daha zor ve farklı kılan özelliği de budur (Altınışik, 1998). Bu noktada öğretmenlerimizin gerekli yeterliklere sahip olmalarının taşıdığı önem önümüze çıkan önemli bir konudur.

1.1.Problem Durumu

“Eğitim politikası kararlarıyla eğitim politikası sonuçları arasındaki zaman öyle uzundur ki hiçbir bakan kendi çizdiği eğitim politikasının, verdiği eğitim kararlarının sonuçlarını bakanlık masasından göremez” (Becker, 1977, s.39-40). Ayrıca Becker (1977 s.40), toplumsal olarak tüm eğitimcileri, yardımcıları, öğretmenleri ve profesörleri eğitmek ve bunun da eğitim süresi de hesaba katılırsa eğitim politikasının sonuçlarının 80 yıl sonra görüleceğini belirtmektedir. Bir toplumun en önemli kaynakları insan gücü, para, zaman ve enerjidir. Eğitime bugün yapılan yatırımın ürünlerinin 25 yıl sonra alınacağı düşünülürse; istenilen ürün/çıktı alınmadığı takdirde boşa harcanan para, zaman, enerji ve en önemlisi insan gibi naif bir hammadde de oluşacak sorunların telafi edilebilmesinin imkânsızlığı düşünüldüğünde; eğitim işinin dikkatle, titizlikle ve eğitim biliminin bulguları ışığında planlanarak hareket edilmesinin gerekliliği ortadadır (Tutkun, 2002, s.237-238). Bundan dolayı zamanı, emeği, enerjiyi boşa harcamamak için mevcut tedbirlerin alınması gerekmektedir.

İyi eğitimi iyi öğretmenler, nitelikli eğitimi, nitelikli öğretmenler verebilir. Çünkü öğretmen, bir eğitim sisteminin en önemli ögesidir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005, s.234). Bu nedenden dolayıda öğretmenler, eskiden daha çok bilgiyi öğreten kişi olarak görülürken, günümüzde yapılandırmacı yaklaşımla birlikte daha çok bilgi edinme sürecinde eğitime rehberlik eden, öğrenciye yol gösteren kişi olarak bir görev üstlenmişlerdir.

Öğretmenler, okul dışında da toplumun her kesimiyle sürekli sıkı ilişki içerisinde olsalar da, kuşkusuz en çok öğrencileriyle etkileşim içerisindeyler. Öğrenci-öğretmen ilişkisi, ilgili yasa ve yönetmeliklerle ifade edilmiş resmi ilişkiler olsa da, öğretmenlik mesleğinin doğası gereği duygusal yönü ağır basan, özel bağlar kurulabilen bir ilişkiler bütünüdür (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005, s.213). Öğretmen, öğrencisine sadece sınıf içinde bir rehber değil, yeri geldiğinde anne-babasından daha yakın bir sırdaş, bir dost, çoğu zaman bir rol modelidir.

Gelecek nesillerin niteliği, o nesli yetiştiren öğretmenlerin niteliğiyle özdeşdir. “Ektiğini en geç biçen çiftçi öğretmendir” özdeyişi de bunu bize en güzel anlatan ifadelerdendir (Küçükahmet vd., 2004). Bir ülkenin geleceğine yön verecek bilim adamlarını, siyasetçilerini, sanatçıları ve aydınlarını yetiştiren öğretmenler, ülke geleceğinin mimarıdır (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005, s.208). Öğretmen-öğrenci etkileşiminin sonucu olarak gerçekleşen eğitim süreci göz önüne alındığında: “iyi yetişmiş öğretmeniniz varsa ideal bir toplum yaratma şansınız var demektir.” denilebilir (Karagözoğlu, 2009, s.11). Eğer eğitim programlarınızı uygulayan öğretmenleriniz gerekli yetkinliklere sahip iyi yetişmiş kişiler değilse, ideal toplum yaratma yolunda ne kadar yenilik yapmaya çalışırsanız çalışın istediğiniz toplumu yaratma şansınız az olacaktır.

Eğitim olanaklarının sınırlı olduğu ülkelerde, ilköğretimden sonra örgün eğitimi terk etme oranı yüksektir ve bu özellikteki ülkelerin eğitim sistemlerinde ilköğretim kademeleri, öncelikle temel bilgi ve beceriler kazandırması ve öğrencileri hayata hazırlaması açısından ayrı bir öneme sahiptir (Erden, 2011, s.129). Eğitim aracılığıyla güçlü ve nitelikli bireyler yetiştirerek ülkenin geleceğini inşa edecek öğretmenlerin eğitimdeki önemi nasıl yadsınamaz bir gerçek ise, sınıf öğretmenlerinin de öğretmenler içindeki önemi o kadar fazladır. İlköğretim, eğitim sisteminin temel yapı taşıdır (Erden, 2011, s. 128). Sınıf öğretmeni ne kadar nitelikli ise öğrencisinin eğitim hayatına başarılı başlama şansı o kadar artacak ve hayat boyu öğrenmeleri atılan sağlam temel üzerine inşa edilecektir.

İnsan kişiliğini oluşturan öğelerin çoğu ilköğretim çağında şekillenmektedir. İlkokul öğrencilerinin niteliğini yükseltmek istiyorsak, onların öğretmenlerinin niteliğinden işe başlamak gerekmektedir. Çünkü öğretmenlerin yetiştireceği öğrenciler, öğretmenlerinin;

bilgi, beceri ve tüm kişilik özelliklerinden kazandıkları etkiyi, gidecekleri okullarda da devam ettireceklerdir. Bu bağlamda, öğrencinin nitelikli olması onu yetiştiren öğretmenin yeterliğine bağlıdır (Dağlı, 1998, s.109). Birey, öğrenciliğe başladığı ilkököl kademesinin ilk gününden itibaren özellikle sosyal, bilişsel ve duyuşsal alanlar başta olmak üzere tüm bilgi, beceri ve kazanımlarını sınıf öğretmeni sayesinde edinir.

Çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkmayı amaçlayan toplumumuzda, geleceğin iyi vatandaşları, nitelikleri ana-babaları, politikacıları, bugünün sınıf öğretmenlerinin niteliklerinden etkilenecektir. Sınıf öğretmeni, uygun ortamlar hazırlayarak çocukların gelişimini hızlandırabileceği gibi, uygun olmayan ortamlara maruz bırakarak onları sınırlandırabilir, gelişimlerini engelleyebilir (Senemoğlu, 1994).

Eğitim sistemlerinin temel amacı ülkenin gelecekte ulaşmak istediği noktayı belirlemek ve ülkenin nitelikli insan gücünü yetiştirmek, bireylerine gerekli vatandaşlık eğitimini vermektir. Bu amacın temelleri de ilköğretimde atılmaktadır (Kıran, 2007, s.153 ve Karagözoğlu, 2003, s.10). Sınıf öğretmeni, öğrencisi için hem günlük hayatın birçok noktasında rol model, hem de temel öğrenme kaynağıdır. Öğrencinin, eğitim-öğretim temeli olan ilkököl yıllarında aldığı eğitim, sonraki yaşamında gerçekleştireceği öğrenmelerin temelini oluşturmaktadır. Bu kapsamda ilkököl kademesinde eğitim-öğretim faaliyetlerini yürüten sınıf öğretmenlerinin önemi büyüktür.

İlköğretim eğitim sisteminin temel yapı taşıdır ve bireylere, topluma uyum sağlamaları ve kaliteli bir yaşam sürdürmeleri için gereken temel bilgi, beceri ve tutumları kazandırır. Bununla birlikte, toplumsal yaşamın gerektirdiği vatandaşlık bilinci ve sorumluluğu, ilköğretimin bireylere kazandırması gereken önemli davranışlardandır (Izgar, 2005, s.37). Bu açıdan ilköğretimin işlevleri incelendiğinde ilköğretimi, öğrenme bakımından insan yaşamın kritik yılları olarak değerlendirmek mümkündür. Çünkü birey yaşamı boyunca ihtiyaç duyduğu eğitimin özünü bu yıllarda almaktadır ve bu yıllarda kazanılmayan becerilerin ileriki yıllarda telafisi güç olabilmektedir. Senemoğlu'na (1994) göre tıp doktoru, hastasıyla ilgili en büyük hatayı yaptığı zaman, kişi bir kez acı çeker ve yaşamı son bulur. Bu tabi ki küçümsenecek bir olay değildir fakat sınıf öğretmenleri öğrencileriyle ilgili bir hata yaptıklarında, bunun telafisi yoktur veya çok güçtür. O halde toplumu oluşturan bireyin ve toplumun sağlığı için en nitelikli bireylerin sınıf öğretmenliği bölümlerine yönlendirilmesi gerekmektedir. Ancak bu yolla hedeflenen özelliklere sahip öğretmenlerin yetiştirilmesi sağlanabilir.

İlköğretimin birinci kademesinde öğrenciler okuma-yazma, temel matematiksel işlemler, temel ve önemli toplumsal ve doğal olaylar hakkında temel bilgiler edinirler

(Erden, 2011, s.129) ve bu yıllarda öğrenmiş oldukları bu becerileri hayat boyu etkin olarak kullanırlar. Başka bir açıdan ise ilköğretim yıllarında kazanılan aritmetik, matematik ve sosyal öğrenmeler bireyin sonraki öğrenmelerinin ön koşulu niteliğindedir. İlköğretimin ikinci kademesinde ise öğrenciler hayata ve bir sonraki öğretim kademesine hazırlanırlar (Erden, 2011, s.129). Bu nedenle eğitim-öğretimin ilk yılları olan ilköğretim yılları önemlidir.

Sınıf öğretmenleri, bilgi kaynağı, öğretmen ve yol gösteren yönlerinin yanında birçok ilkokul öğrencisinin rol modelidir. Öğrenciler sınıf öğretmenini örnek alır, onun gibi olmak isterler. Hatta birçok öğrenci, anne-babasından çok öğretmenin dediğini doğru görür, öğretmeni tarafından sevmek, ilgi görmek ister. Sınıf öğretmeni, çocuk için ana-babasından bile önde gelen adeta kutsallaştırılmış bir kişidir. Çocuk için, sınıf öğretmeni ne derse doğrudur, ne yaparsa iyi ve güzeldir. Çocuğun gözünde bu kadar yüce bir yeri olan sınıf öğretmeni, onun en çok model aldığı kişilerdendir (Senemoğlu, 1994). Sınıf öğretmenleri bu yönüyle bireyin duygu, fikir, karakter ve vicdan gibi yönlerinin de gelişmesinde etkilidir ve sadece sınıf içinde değil, sokakta, pazarda, hayatın her alanında göz önündedir.

Ülkemizde uzun yıllar boyunca beş yıllık ilkokul ve üç yıllık ortaokul sistemiyle toplamda 8 yıllık eğitimi kapsayan ilköğretim kurumları, 1997 yılında sekiz yıllık (5+3) zorunlu ve kesintisiz eğitim kademesi haline getirilmiştir. 2012 yılında ise 4+4+4 adı verilen 12 yıllık zorunlu eğitim sistemine geçilmiştir. Bu yeni eğitim sisteminde öğrenciler, ilk dört yıllık eğitimi ilkokul, ikinci dört yıllık eğitimi ortaokul ve üçüncü dört yıllık eğitimi liselerde tamamlayarak 12 yıllık eğitim sonucunda diploma alabilmektedir. Bu değişiklik ile ilkokul eğitim kademesi dört yıllık bir eğitim süresine indirilmiştir.

Anlatılanları özetleyecek olursak; bir eğitim sistemi, uzmanlık ve yeterlik gibi iki geliştirici öğeden yoksun kalırsa, o eğitim sistemi deneme ve yanılma mekanizması haline gelebilir. Böyle bir durumda eğitim sisteminin yapısında da, ürününde de beyin gücü savurganlığı artar (Bursalıoğlu, 2002, s.6) ve toplumun gelişmesi, ilerlemesi, daha iyi bireyler yetiştirmesi, kısacası çağdaş uygarlık seviyesine çıkması zorlaşır. Bundan dolayı bireyin yaşamı açısından kritik önem taşıyan sınıf öğretmenlerinin her anlamda yeterli olması gerektiği söylenebilir.

1.1.1. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi; “sınıf öğretmenlerinin ilkokul yöneticileri ve kendi algılarına göre, özel alan yeterlikleri ne düzeydedir?” şeklinde ifade edilebilir.

1.1.2. Alt Problemler

1. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin, kendi algılarına göre “Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri” ne düzeydedir?
2. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin, “Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri” ne dönük algıları;
  - a) cinsiyet,
  - b) kıdem,
  - c) sınıf mevcudu,
  - d) eğitim düzeyi değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir?
3. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapan ilkokul yöneticilerinin algılarına göre sınıf öğretmenlerinin “Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri” ne düzeydedir?
4. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapan ilkokul yöneticileri ile sınıf öğretmenlerinin; sınıf öğretmenlerinin “Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri” ne ilişkin algıları arasında ilişki var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

İnsan hayatının öğrenmede en kritik dönemi olan ilkokul yıllarında birey ne kadar kaliteli bir eğitim alırsa, eğitim hayatı boyunca başarılı olma yolunda o kadar avantajlı olacaktır. Bu hususta akla gelen faktörlerden ilki, sınıf öğretmenin niteliği ve yetkinliğidir. Bu açıdan sınıf öğretmenlerinin sahip olmaları gereken bazı yeterlikler bulunmaktadır. Bu yeterlik alanları ile ilgili MEB tarafından belirlenmiş ve yayınlanmıştır. Öğretmen adaylarının bu yeterliklere sahip olarak yetiştirilmesi, mevcut öğretmenlerin de bu hususta eksikliklerinin giderilmesi gerekir. Bu bağlamda mevcut sınıf öğretmenlerimizin sahip oldukları yeterlik düzeylerinin kendi algılarına göre tespit etmek gerekmektedir.

Ayrıca sınıf öğretmenlerinin mesleği icra ettikleri süreçteki en yakın ilişkide oldukları kişiler olmaları bakımından ilkokul yöneticilerinin de sınıf öğretmenlerinin yeterliklerine yönelik algıları belirlenmelidir.

İfade edilen bilgiler ışığında bu araştırmanın amacı, MEB bünyesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre sınıf öğretmenliği özel alan yeterliklerinin ne düzeyde olduğu, sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine dönük kendi algılarının

cinsiyet, kıdem, sınıf mevcudu ve eğitim düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği, ilkokul yöneticileri algılarına göre, sınıf öğretmenlerinin sınıf öğretmenliği özel alan yeterliklerinin ne düzeyde olduğu ve sınıf öğretmenlerinin kendi algıları ve ilkokul yöneticilerinin algılarına göre sınıf öğretmenlerinin sınıf öğretmenliği özel alan yeterliklerine ilişkin algıları arasında ilişki olup olmadığını belirlemektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Cumhuriyet tarihi boyunca öğretmen yetiştirme programlarına bağlı olarak öğretmen yeterlikleri her zaman önemini korumuş ve güncel konuların arasında yer almıştır. Çünkü öğretmen yeterliği kaliteli ve nitelikli bir eğitim-öğretimin vazgeçilmez temel özellikleri arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda öğretmen yeterlikleri, gerek eğitim şuralarında, gerekse birçok araştırmacı tarafından ele alınmış, her dönemde önem verilmiş ve ülke geleceği açısından hala önemini korumakta olan, güncel kalması önem arz eden ender araştırma alanlarından birisi olarak göstermek mümkündür.

Öğretmen adaylarından, Eğitim Fakültelerinden mezun olurken gerekli yeterlikleri kazanmış olmaları beklenmektedir. Günümüzde eğitim fakülteleri, yeterli niteliklere sahip öğretmenler yetiştirmezse mezun durumundaki öğretmenler bu eksikliği meslek hayatında çok zor telafi edeceklerdir. MEB bünyesinde hâlihazırda görev yapan öğretmenlerimizin de eksikliklerinin belirlenerek hizmet içi eğitim, seminer vb. gerekli çalışmalarla eksikliklerinin giderilmesi gerekir. Bu sebeple, alanda görev yapan öğretmenlerimizin yeterlik algılarının ne düzeyde olduğuna ilişkin çalışmalar önem arz etmektedir. Ayrıca okul yöneticilerinin öğretmen yeterliklerine yönelik algıları da uygulama sahasındaki en yakın kişilerden oldukları için önem arz etmektedir. Sınıf öğretmenlerinin yeterliklerinin ne düzeyde olduğu, ilkokul yöneticilerinin ve sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre tespit edilmeli ve ilgili kurumlarca yapılacak çalışmalarla eksiklikler giderilmelidir.

İlgili alan yazın taraması sonucunda genel alan yeterliklerine yönelik çok sayıda çalışmaya rastlanmıştır (Köksal, 2008; Özer ve Gelen, 2008; Topçu, 2009; Taşgın, 2010; Yurdugül, Erdem ve Seferoğlu, 2010; Yeşilyurt, 2011; Çoklar, 2012). Bunun yanında öğretmenlerin özel alan yeterliklerine yönelik çalışmalar da mevcuttur (Coşkun, Özer ve Tiryaki 2010; Güneş, 2011; Kök, Çiftçi ve Ayık, 2011; Fidan, 2012; Dursun, 2013; Odabaş Kararmaz, 2013; Uslu, 2013; Akman, 2014; Kangalgil, 2014; Özkan, 2014; Babacan ve Şaşmaz Ören, 2015; Bozkurt, 2015; Güteryüz, 2015; İskender, Yiğit ve Bektaş, 2015). Genel alan ve özel alan yeterliklerine yönelik birçok çalışma bulunmasına rağmen özel olarak Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri ile ilgili sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılmıştır (Demiral, Baydar ve Gönen, 2010; Avcı, 2011; Hacıömeroğlu ve Şahin, 2011; Özbilen, 2012; Çakmak

ve Civelek, 2013; Kahramanoğlu ve Ay, 2013; Kösterelioğlu, Demir, Özgürler, Ayra, Karaman ve Cansız, 2013; Engin ve Genç, 2015; Köroğlu, 2015).

Bununla birlikte, ilkokul yöneticilerinin sınıf öğretmenleri özel alan yeterliklerine yönelik algılarıyla ilgili çalışmaya ulaşamamıştır. Bu bağlamda MEB'in yayınladığı sınıf öğretmenliği özel alan yeterliklerine yönelik ilkokul yöneticileri ve sınıf öğretmenleri algılarına göre sınıf öğretmenlerinin yeterliklerinin belirlenmesi ve kazandırılmasına yönelik çalışmalar önem arz etmektedir.

Ülkemizde öğretmen yeterlikleri ile ilgili birçok çalışma yapılmaktadır. Ancak ilkokul yöneticilerinin sınıf öğretmenlerine yönelik algıları ve sınıf öğretmenlerinin kendi yeterlik algılarını birlikte inceleyen çalışmaya ulaşamamıştır.

Öğretmenlik mesleğinin yeterliklerine sahip olan, bu yeterlikleri ders içi - ders dışı etkinliklere yansıtabilen, eğitim ortamında kullanabilen öğretmenler, gerekli yeterliklere sahip olmayan öğretmenlere göre daha başarılı olacağından, öğretmen nitelikleri ve yeterlikleri büyük önem taşımaktadır. Ancak öğretimin ve öğretimi gerçekleştiren öğretmenlerin niteliği, günümüz eğitimi açısından önemli sorunlardandır. Öğretimin niteliği, öğretmenin niteliği ile ilişkili olduğundan; öğretmenin niteliği, öğrencinin niteliğini ve yüksek düzeyde başarıya ulaşmasını sağlayacaktır (Karacaoğlu, 2008, s.73). Yani öğretmenin yeterliğinin yüksek olması, daha başarılı ve eğitim hedeflerine uygun öğrenci yetiştirmeye doğrudan etki eden bir faktör olarak gösterilebilir.

Demirtaş, Cömert ve Özer (2011)'e göre, eğitim sisteminin hedeflerine ulaşabilmesinde önemli bir etkiye sahip olan öğretmenin kendisinden beklenen sorumlulukları yerine getirebilmesi için, kendisinden beklenen niteliklere uygun yetişmesi ve belli yeterliklere sahip olması gerekmektedir. Sahip olduğu yeterlikler ile birlikte öğretmen; öğrenci başarısını etkileyen öğrenci, yönetici, eğitim uzmanı, eğitim teknolojileri, fiziki ve mali kaynaklar gibi etkenlerin arasında en önemli unsur olarak görülmektedir (Akt. Kösterelioğlu vd., 2013, s.669). Öğretmenlerden beklenen görevlerin eksiksiz ve en güzel şekilde gerçekleşmesi için öncelikle öğretmenin gerekli niteliklere sahip olması gerekir. Öğretmenlerden beklediğimiz büyük misyonun gerçekleşmesinin arka planındaki ilk şart gerekli yeterliklere sahip olmaları olarak belirtilebilir.

Çalışma sonucunda elde edilen bulgu ve sonuçların; MEB bünyesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre hangi alanlarda ne derece eksik, ne derece yeterli oldukları, öğretmenleri okul içerisinde en yakın iş arkadaşları ve idari amirleri olarak eleştirel gözle izleme imkânı bulunan ilkokul yöneticilerinin algılarına göre; sınıf

öğretmenlerimizin hangi alanlarda ne derece eksik, ne derece yeterli olduklarını, vb. konulara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Ayrıca bu konular göz önünde tutulduğunda bu araştırmada elde edilen sonuçların alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırma, alanda görev yapan ilkökul yöneticileri ve sınıf öğretmenleri gözünden, sınıf öğretmenlerimizin, özel alan yeterlik algılarını ortaya koyma açısından önemlidir. Bu yönüyle bu çalışmanın, hem MEB camiasına hem geleceğin öğretmenleri olan öğretmen adaylarımıza, hem de gelecekte yapılacak alanla ilgili çalışmalara ve araştırmacılara farklı bir bakış açısı kazandıracağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Her çalışmada olduğu gibi, bu çalışmada da en doğru ve nesnel sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır fakat birçok çalışmada olduğu gibi bu çalışmada da bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. Bunları kısaca şu şekilde ifade edebiliriz;

- 1.Araştırmanın evreni Denizli ili merkez ilçeleri (Merkezefendi ve Pamukkale) ile sınırlıdır.
- 2.Araştırmanın örnekleme Denizli ili merkez ilçelerindeki 122 ilkökul yöneticisi ve 293 sınıf öğretmeni ile sınırlıdır.
- 3.Bu araştırma verilerinin elde edilmesine ilişkin çalışmalar, 2015-2016 eğitim-öğretim yılı güz dönemiyle sınırlıdır.

1.5. Sayıtlar

Bu araştırmada aşağıdaki sayıtlardan hareket edilmiştir.

- 1.Araştırmaya dâhil edilen öğretmenlerin ve ilkökul yöneticilerinin, yöneltile ölçek sorularına gerçek düşünce ve algılarını yansıtabak şekilde samimi ve doğru cevaplar verdikleri varsayılmaktadır.

1.6. Tanımlar

Yapılan bu çalışmada hem eğitim programının hazırlanmasında hem de kuramsal çerçeve yazılırken en sık kullanılan tanımlara aşağıda yer verilmiştir.

Eğitim: Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme, meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1972).

Öğretmenlik: “Öğretmenlik, Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir” (MEB, 1973).

Yeterlik: “Bir meslek alanına özgü görevlerin yapılabilmesi için gerekli olan mesleki bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma durumudur” (MEB, 2008b, s. VIII).

Öğretmen Yeterlikleri: “Öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, beceri ve tutumlar” olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2008, s.VIII).

Algı: “Dış dünyadaki objeleri, nitelikleri ya da ilişkileri doğrudan doğruya duyumsal süreçler aracılığıyla bilince aktarmadır” (Warren, 2003, s.11).

İKİNCİ BÖLÜM: ALAN YAZIN TARAMASI

2.1. Yeterlikler

Bilimin amacı kuram geliştirmektir ve bilimin gelişmesi doğrudan doğruya kuram geliştirilmesine bağlıdır. Bilimin diğer amaçları ise açıklama, anlama ve kontroldür (Kerlinger, 1977; Akt. Selçuk, 2010, s.2). Bilimsel açıklama, anlama ve kontrol yetisine sahip olmak için bilim adamının ya da bilim üretenlerin belirli yeterliklere sahip olması gerekir. Yeterlik diğer bir ifade ile uzmanlıktır. “Uzman, belirli bir programda bilgili ve becerili olan kimsedir” (Bursalıoğlu, 2002, s.167). Mesleki nitelik, meslek adamının bulunduğu meslek alanında sahip olması gereken özelliklerdir. Yeterlik ise, meslek adamının görevini yerine getirme gücü, mesleğin işlevlerini yerine getirebilme yeteneğidir (Öztürk, 2002, s.24). Yeterlik, yeterlilik ile eş anlamlı; bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi, ehliyet, görevi yerine getirme gücü olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2016). Köken olarak Latince ‘competere’ kelimesinden gelen ve İngilizcesi ‘competence’ olan yeterlik kavramı, “bir şeyi yapabilme becerisine sahip olma (to do something capable)” anlamındadır (Lorenz, 2011; Akt. Kaplan, 2015, s.13). Bulduğu mesleğin niteliklerini taşıma, görevini en iyi şekilde yerine getirme, toplumdaki tüm meslek alanlarında önemli olsa da söz konusu öğretmenlik mesleği olunca bu konu daha fazla önem kazanmaktadır.

“Yeterlik, insanın bir davranışı yapmak için gereken bilgi ve beceriye sahip olmasıdır. Yeterliği oluşturan iki temel öge bilgi ve beceridir” (Başaran, 1996; Akt. Töremen ve Kolay, 2003). Weinert (1999) tarafından yeterlik kavramı kabaca “özel bir amaca ulaşmak için gerekli ya da mümkün becerilerin, bireysel ve/veya müşterek yeteneklerin uzmanlaştırıldığı bir sistem” olarak ifade edilirken, Simonton (2003) ise yeterlik kavramını belirli bir alanda başarı ve performans için temel bir unsur oluşturan kazanılmış beceri veya bilgi olarak nitelemektedir (Akt. Kaplan, 2015, s.15). Bu tanımlarda görüldüğü üzere yeterlik ile ilgili tanımların ortak noktası; yeterliğin kişinin edinebileceği gerekli beceriler olmasıdır.

Yeterli kişi ilgilendiği ya da sorumlu olduğu yapının gelişmesini sağlar. Yetersiz kişi ise, ilgilendiği ya da sorumlu olduğu yapıyla ilgili düzenlemelere katkı sağlayıp yapıyı geliştirmesi gerekirken, yapıda bozucu etkiye sebep olur.

“Bir kişiye görevinin gerektirdiği belirli bir rolü oynayabilme gücü kazandıran özellikler olarak tanımlanan yeterlik, tüm meslekler için söz konusudur” (Kuran, 2002, s.268). Her mesleğin kendine göre yeterlik alanı, meslek adamının sahip olması gereken mesleki özellikler ve incelikler vardır.

Yeterlik, meslek alanları için böyle bir etkiye sahipken, eğer söz konusu öğretmen yeterlikleri ise; öğretmenlik mesleğinin diğer meslek gruplarına göre daha kritik bir alan olduğu ve öğretmen yeterlikleri de diğer yeterliklere göre daha fazla önem teşkil etmektedir. Eğer bir öğretmen yeterlikler açısından tam donanımlı değilse, yani mesleğin yapısı gereği sahip olması gereken bilgi, donanım ve tecrübeleri elde edemediyse o kişi öğretmenlikten çok teknisyenlik yapmış olur. Bir teknisyen, öğrenciye fayda sağlamaya çalışsa da bu fayda çok düşük seviyelerde kalır. Bir öğretmen mesleki niteliklere sahip ise öğrenci yetiştirme işinde uzman demektir.

Yeterlik kavramı ile ilgili yargılar göreceli, deneysel ve duruma özgüdür. Bireyin herhangi bir alandaki yeterliğine, bu alandaki yeterlik standartları ile karşılaştırılarak karar verilebileceği gibi, kendi kurumundaki diğer bireylerin yeterlikleri ile karşılaştırarak da karar verilebilir. Bir kuruluş için yeterli olduğu kabul edilen bir bireyin, farklı bir kurum ve zamanda yeterli olarak değerlendirilebileceği garanti edilemez (Kelly'den Akt. Kuran, 2002, s.268).

“Daha iyi bir toplum için, daha iyi bir eğitim anlayışının odak noktasını yeterlik kavramı oluşturmaktadır” (Kuran, 2002, s.268). “Yeterlik kavramı, öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklerin yükseltilmesi için kazanılması gereken bir kavram olarak görülmektedir” (Köksal, 2008, s.37). Öğretim faaliyetlerini icra eden kişiler öğretmenlerdir, öğretmenler ne kadar yeterli ise o derece iyi eğitim gerçekleşecek, ne kadar iyi bir eğitim gerçekleşirse de o derece iyi bir toplum meydana gelecektir.

MEB'in yaptığı öğretmen yeterlikleri çalışmasında “yeterlikler” kavramı kullanılsa da, uluslararası alanlardaki uygulamalarda “standartlar” kavramının kullanıldığı görülmektedir. Bunun sebebi, 1990'lı yıllarda yeterlik kavramı üzerinde yapılan eleştiri ve tartışmalardır. Yeterlik kavramının kullanılmasını uygun bulmayanlar; yeterliklerin öğretmenin işini yapay olarak parçalara ayırdığını, teknik bir düzeye indirgediğini ve kendi ortamından uzaklaştırdığını öne sürmüşlerdir. Bu tartışmaların sonucu olarak Avustralya, Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere'de öğretmen yeterlikleri yerine “öğretmenlik mesleği standartları” kavramının kullanılması uygun görülmüştür (Türk Eğitim Derneği, 2009, s.2-3).

2.2. Öğretmen Yeterlikleri

Eğitim sistemlerinin başarıları, büyük ölçüde öğrencilerini olumlu etkileyen öğretmenlerin başarısıyla doğru orantılıdır. Öğretmenler, sistemin uygulayıcıları olarak eğitim-öğretim faaliyetlerinin başarıya ulaşmasında en önemli role sahiptir (Dursun, 2013, s.8).

“Eğitimde nitelik geliştirme aslında öğretmenin niteliğini geliştirmekle eşanlamlıdır. Öğretmenin niteliği eğitimin, eğitimin niteliği toplumun niteliğinin yükseltilmesinde temel öğelerdir. Bu varsayımına göre öğretmenin niteliği, nitelikli eğitim için temel oluşturur” (Ataünal, 2003, s.58). Toplumsal sorunların çözümünün, toplumun ve bireyin gelişiminin eğitim ile gerçekleşebileceği düşünüldüğünde, eğitimin niteliği önem kazanmaktadır (Karacaoğlu, 2008, s.72). Eğitimin ve eğitim hizmetlerinin niteliğinin artırılması ise öğretmenlerin yeterliklerinin geliştirilmesine bağlıdır (Karacaoğlu, 2008, s.72).

Günümüzde çocuğu ilkokula başlayacak birçok anne baba, önce o öğretim yılında birinci sınıfları okutacak öğretmenleri araştırarak çocuğunun “iyi bir öğretmen” sınıfında olması için çaba göstermektedir. Okul yöneticileri ise bütün öğretmenlerin “iyi” olduğunu ve “iyi-kötü” öğretmen ayrımının yapılamayacağını söylemektedir. Burada aklımıza velilerin ve okul yöneticilerinin “iyi öğretmen” kavramından aynı şeyi anlayıp anlamadıkları sorusu gelmektedir. Bu durum gösteriyor ki, veliler sınıf öğretmenlerinin öğrencilerinin hayatında bireysel olarak fark yaratacağına inanmakta ve birçok veli, ilköğretimde okuldan ziyade öğretmen arama eğilimindedirler (TED, 2009, s.1).

Öğretmenlik, bütün gelişmiş ülkelerde uzmanlık eğitimi ile kazanılan bir meslektir ancak bir alanda uzman olmak, özellikle öğretmenlik için tek başına yeterli değildir (Ataünal, 2003, s.59). Matriano’ya (1997) göre; dünya sahnesine aktif şekilde katılan bireyleri yetiştirme görevini üstlenen öğretmenler, küresel bir strateji ve teknoloji ustası, mükemmel bir politikacı, lider ve yönlendirici özelliklerine sahip olmalıdır (Akt. Özer ve Gelen, 2008, s. 40). “Uzmanlık çağı diyebileceğimiz günümüzde özellikle öğretmenlik, mesleki yeterlik ve uzmanlık gerektirir. Mesleki yeterlik ve uzmanlık ise, öncelikle psikoloji ve eğitim alanlarında üst düzey bilgi birikimi, deneyim ve beceriye dayanır” (Ataünal, 2003, s.59).

Öğretim faaliyetlerinin gerçekleştiği okulları halkın hizmetine sunmak için devletler büyük yatırımlar yapmakta, bireyler hayatının önemli dönemlerini eğitim-öğretimde geçirmektedir (Varış vd. 1998, s.10-11). Bununla birlikte bir ülkede, öğretmenler ve öğretmenlik mesleği yeterli niteliğe ve güce ulaşmadıkça, o ülkede en iyi eğitim sistemi ve en yüce eğitim hedefleri de bulursa, bu hedefler gerçekleşemez (Akyüz, 2010, s.442). Oysa güçlü bir meslek mensubu olarak nitelikli, saygın, gerekli yeterliklere sahip öğretmenler kötü bir eğitim sistemi içerisinde bile her zaman mucizeler yaratabilirler (Akyüz, 2010, s.442).

“Yeterlik, insanın bir davranışı yapmak için gereken bilgi ve beceriyi kazanmasıdır. Öğretmenlik mesleğinin yeterlik alanı ise, öğretmenin mesleğini yerine getireceği hizmet alanı ile ilgili gereken bilgi ve beceriyi kazanması olarak tanımlanabilir” (Celep, 2014, s.48).

Bir bireyin, bir meslek alanındaki görev ve sorumlulukları yapabilmesi için, o mesleğe ilişkin bilgi, beceri ve tutumlara sahip olması gerekmektedir ve bu bilgi, beceri ve tutumlar, mesleğin yeterlikleri şeklinde ifade edilebilir (Erden, 2014, s.17-18).

Öğretmen yeterlikleri kavramı, Bandura'nın sosyal öğrenme kuramındaki öz-yeterlik kavramına dayanmaktadır ve bu kurama göre insanlar kendileri hakkında düşünme, yargıda bulunma ve kendilerini yansıtmaya kapasitesine sahiptir (Kahramanoğlu ve Ay, 2013, s.287).

Bandura'ya göre öz-yeterlik, bireyin belli bir performansı göstermesi için gerekli etkinlikleri düzenleyip başarılı bir şekilde gerçekleştirme kapasitesi hakkında kendine ilişkin yargısıdır. Daha genel bir anlatımla ifade edilecek olursa bireyin yapabildikleri hakkında sahip olduğu inancıdır (Bandura, 1994; Akt. Erden, 2014, s.17).

Bandura'ya (1994) göre, yeterlik bireyin istenilen bir performansı elde etmek için gerekli olan eylemleri düzenleme ve gerçekleştirme kapasitesine ilişkin yargısıdır ve Bandura (1977) yeterliği yüksek olan bireylerin olayları kontrol edebildiklerini ve istenilen ya da istedikleri sonuca ulaşmada gerekli davranışı sergileyebildiklerini belirtir (Akt. Odabaş Kararmaz, 2013, s.24).

Schunk (2009), öz-yeterlik inancını, bireyin deneyimlerinden edindiği ve karşılaştığı sorunlarda kullanacağı duygusal performansını kontrol edebilme yeteneği olarak ifade ederken, Akkoyunlu ve Orhan'a (2003) göre ise öz yeterlik inancı, doğru ya da yanlış yapma davranışlarını etkileyen ve sorunlarla başa çıkmadaki ısrar düzeyi ile ilişkili bir durumdur (Akt. Erden, 2014, s.17).

Ülkemizde ilk defa katılımcı anlayışıyla hazırlanan öğretmen yeterlikleri, uygulamadan alınacak belirli aralıklı geri bildirimlerden, öğretmen gelişimine ilişkin yapılan çalışmalardan, eğitim alanındaki yeniliklerden, öğretmen yeterliklerine yönelik yapılan bilimsel çalışmaların bulgularından faydalanılarak MEB tarafından ilgili kurumlarla işbirliği içerisinde sürekli olarak geliştirilecek ve güncelleştirilecektir (MEB, 2008, s.IX).

Öğretmen Yeterlikleri;

- Milli eğitim hedeflerinin desteklenmesine katkı sağlamak,
- Ulusal iş birliği ve bilgi paylaşımını daha etkin olarak gerçekleştirmek,
- Öğretmenlerin niteliği ve kalitesi için kıyaslama, karşılaştırma yapılabilecek bir yapı/ sistem oluşturmak,
- Öğretmenlik mesleğinin statüsü ve kalitesi açısından toplumsal beklentilerde tutarlılık oluşturmak,

- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde esas alınacak açık, anlaşılır ve güvenilir bir kaynak oluşturmak,
- Ulusal düzeyde profesyonel öğretmenlik seviyesinin tartışılmasında kullanılacak ortak terim ve tanımlamaları içeren bir dil birliği sağlamak,
- Öğretmenlerin bilgi, beceri, tutum ve değerlerini tanımlayarak, toplum tarafından fark edilmesini ve toplumun gözünde statülerinin yükseltilmesini sağlamak,
- Öğrencilerin “öğrenmeyi öğrenmesi” için fırsatlar sağlamak,
- Öğretmenlerin görevlerini şeffaflaştırarak veliler ve toplum için kalite güvencesi oluşturmak

gibi pek çok amacın gerçekleştirilmesi için hazırlanmıştır (MEB, 2008, s. IX).

Öğretmen Yeterliklerinin;

- Öğretmen yetiştirme politikalarının belirlenmesinde,
- Öğretmen yetiştiren yüksel öğretim kurumlarının hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarında,
- Öğretmenlerin hizmet içi eğitiminde,
- Öğretmenlerin seçiminde,
- Öğretmenlerin iş başarımlarının, performanslarının değerlendirilmesinde,
- Öğretmenlerin kendilerini tanıma ve kariyer gelişimlerinde

kullanılması beklenmektedir (MEB, 2008, s. IX).

Nitelikli öğretmenin taşıdığı ve taşıması gereken özelliklere ilişkin bir soruya verilecek tek bir yanıtımız olmayacaktır. Öğretmen nitelikleri ile ilgili çalışmalarda, gerek öğretmenin mesleki yeterlikleri gerekse kişisel yeterlikleri ile ilgili onlarca hatta yüzlerce ölçüt sıralanmıştır. Öğretmen yeterlikleri ile ilgili ölçütlerin belirlenmesinde genel anlamda yaşanan toplum ve eğitimin felsefi temelleri belirleyici olmaktadır (Şeker, Deniz ve Görgeç, 2004).

Ülkemizde öğretmen yeterlikleri ile ilgili yapılan çalışmalarda “yeterlik”, “standart” ve “nitelik” kavramlarının birbirinin yerine kullanılmasının kavramsal bir kargaşaya neden olduğu görülmektedir. Bu kavramların anlamlarının ve kapsamalarının yabancı kaynaklarda farklı olduğunun dikkate alınması gerekmektedir. Kavramlar, İngilizce kaynaklardaki kullanım anlamları ile açıklanırsa kavramsal kargaşanın önüne geçilmiş olacaktır. Öğretmen yeterlikleri (teacher competencies), öğretmenlerin sahip olması gereken tutum, bilgi ve becerilerin ayrıntılı olarak listelendiği ve daha çok 1990’lı yıllardan önceki çalışmalarda

kullanılan bir kavramdır. Öğretmen yeterlikleri daha çok öğretmenin davranış düzeyinde neleri yapabileceğinin ayrıntılarını içerir. Yeterlikler yüzlerce maddeden oluşan bir liste olabilir çünkü öğretmenin işinin teknik ayrıntılarını tanımlar. Öğretmen standartları (teacher standards) kavramı ise öğretmenlerin sahip olmaları beklenen tutum, bilgi ve becerilerin genel çerçevesini belirlemede kullanılan ve daha çok 1990'ların başından itibaren kullanılan bir kavramdır. Standartlar davranış düzeyine inmez ve öğretmenlerin sahip olmaları beklenen tutum, bilgi ve beceriler genellikle 8-10 standartla ifade edilebilir (TED, 2009, s.3).

Öğretmenlerin edinmeleri gereken yeterliklerin neler olması gerektiği, bu yeterlikleri ne ölçüde edinmeleri gerektiği veya öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin nasıl öğrenileceği ve geliştirileceği oldukça geniş konulardır. Çünkü hangi branştan olursa olsun bir öğretmenden beklenen yeterlikler sıralandığı zaman yüzlerce madde ve onlarca sayfa ortaya çıkmaktadır. Fakat burada, öğretmenliği bir meslek olarak değerlendirmek ve öğretmenleri de normal insanlar olarak karşılamak gerekir. Aksi takdirde, öğretmenlerden insanüstü beceriler beklemek gerekebilir (Özer ve Gelen, 2008, s.41,43).

MecCleary'ye (1973) göre yeterliği nelerin oluşturduğu ve nasıl kazanılacağını, nasıl ölçüleceğini belirlemeyen mesleklerin meslek olduğu savunulamaz. Bu durumda yeterliğe dayalı yetiştirme programlarının hazırlanması ve geliştirilmesi de mümkün olamaz. Tüm mesleklerde olduğu gibi öğretmenlik mesleğinde de yeterliğe dayalı bir eğitim anlayışının gerçekleşmesi, öğretmenlere kazandırılacak yeterliklerin belirlenmesiyle olabilir. Üstelik öğretmenler bu yeterlikleri gerekli şekilde yerine getirmeli ve uzun süre etkinlik düzeyinde göstermelidir. Çünkü sadece hissetmek, bilmek veya etkinlik gerçekleştirmek yeterli değildir (Akt. Kuran, 2002, s.268). Bu bilgiler ışığında önemli olan bir mesleği icra ederken o meslekle ilgili gerekli yeterliklerin ne olduğunu, ne yapılması gerektiğini bilmek değil, uygulamada bu gereklilikleri uygulamak, davranışlara yansıtarak anlamlandırmaktır diyebiliriz.

Öğretmen yeterliği, eğitimin kalitesini doğrudan etkileyen bir faktördür. Diğer meslek alanlarında olduğu gibi öğretmenlik mesleğine ilişkin nitelik ya da yeterliklerin bilinmesi; mesleğin tanınması, öğretmenlerin görev ve sorumluluklarının belirlenmesi, öğretmen performansının artırılması ve mesleğe uygun nitelikte öğretmen yetiştirilmesinin sağlanması açısından önem taşımaktadır. Öğretmenlerin kalitesi, öğretimin kalitesini de etkilediği için, eğitim sisteminin başarısı daha çok onu uygulayan öğretmenlerin yeterliklerine bağlıdır. Dolayısıyla eğitimde başarıya ulaşılabilmesi için, bu yeterliklerin öğretmen yetiştirme programı sürecinde kuramsal ve uygulamalı çalışmalar aracılığıyla öğretmen adaylarına kazandırılması gerekmektedir (Uslu, 2013, s.128).

Öğretmenin nitelikli bir eğitim-öğretim hizmeti sunabilmesi için, öğrencilerin öğretme-öğrenme etkinliklerini yönlendirerek öngörülen bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranışları kazanmalarını sağlaması gerekir. Öğretmen bunu, öğrencilere uygun öğrenme ortamı sağlayarak başarabilir. Öğretmenin uygun öğrenme ortamını yaratması da bazı temel yeterliklere sahip olmasına bağlıdır (Kuran, 2002, s.258).

Yetkili kurullarda geliştirilen eğitim politikalarının ve eğitim programlarının uygulanmasında ve eğitim-öğretim etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde öğretmenin önemli bir yeri vardır. Alınan kararların uygulayıcısı konumundaki öğretmenler, öğretim etkinliklerinin başarısız olması durumunda başarısızlığın sorumlusu olarak görüleceklerdir. Bu nedenle öğretmenlerin istenilen yeterliklere sahip olmaları gerekmektedir (Kök, Çiftçi ve Ayık, 2011, s.170). Öğretmenlerin istenilen nitelikte olabilmeleri, bir takım standartların olmasına bağlıdır ve bu standartları sağlayacak yollardan birisi de öğretmen yeterlikleridir (Seferoğlu, 2004, s.131). “Öğretmen Yeterlikleri, öğretmenin mesleki gelişiminin yanı sıra, öğrencinin, velinin ve okulun gelişimini destekleyecek, dolayısıyla eğitimin niteliğinin artırılmasında önemli paya sahip olacaktır”(Çelik, 2008, s. II).

Sorgulayan, eleştiren, sorumluluklarının bilincinde olan bireyler yetiştirmek amacıyla geliştirilen yeni eğitim programlarına paralel olarak öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklerin de yükseltilmesine ihtiyaç duyulmuştur (Köksal, 2008, s.37). Ülkemizde 2012 yılında eğitim modeli, 2015 yılında ise eğitim programı değişmiş olmasına rağmen öğretmen yeterlikleri ile ilgili bir değişiklik yapılmamıştır. Değişen eğitim modeli ve programı rehber alınarak öğretmen yeterliklerinde yeni değişiklikler yapılmalı ve daha güncel hale getirilmelidir. “Öğretmenlik mesleğinin niteliğinin yükseltilmesi, öncelikle öğretmenlerin sahip olması gereken genel ve özel alan yeterliklerin bilinmesi, daha sonra, bu yeterliklerin, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarıyla, öğretmen adaylarına ve öğretmenlere kazandırılması ile mümkündür” (TEDP, 2006, s.1).

Öğretmenlerin sahip oldukları ve sürekli artan sorumlulukları, sahip olmaları gereken yeterlikleri de değiştirmektedir. Öğretmen yeterliklerinin düzeyi öğrencilerin öğrenmesinde önemli bir etkidir. Öğretmenlerin yeterliklerinin artması, öğrencilerin öğrenmelerini ve bu öğrenmelerin kalıcılığını da artırmaktadır (Karacaoğlu, 2008, s.71). “Öğretmenin sahip olduğu niteliklerin öğrencilere sağlanacak eğitimin niteliğini, haliyle de eğitim amaçlarına ulaşmasını olumlu ya da olumsuz yönde etkilemesi olasıdır”(Çakmak ve Civelek, 2013, s.350).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun öğretmenlik mesleği ile ilgili kısmının öğretmenlerin nitelikleri ve seçimi ile ilgili 45. maddesinde “Öğretmen adaylarında genel

kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon bakımından aranacak nitelikler Milli Eğitim Bakanlığınca tespit olunur.” ifadesi yer almaktadır (MEB, 1973). Bu maddede vurgu yapılan üç alanın (genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon) öğretmen yeterlikleri için ortak bir bilgi tabanı oluşturacağı yasal olarak hükme bağlanmış ve öğretmen yetiştiren kurumlarda istenilen nitelikte öğretmen yetiştirileceği bu alanların programlarında her birini temsil eden derslerle varsayılmıştır. Genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon alanları hem kurgu hem de uygulama aşamasında birbirinden bağımsız olarak ele alınmıştır. Örneğin matematik öğretmeni yetiştirmede, matematik alan bilgisi ile öğretmenlik meslek bilgisi alanı arasında bir bağlantı kurulmamaktadır. Öğretmen adaylarına alan uzmanları matematik alan bilgisi, eğitim bilimleri alan uzmanları ise pedagojik formasyon (öğretmenlik meslek bilgisi) derslerini birbirinden bağımsız olarak vermekte, özel öğretim yöntemleri dersleri kapsamında bu bağlantı kısmen sağlanmaya çalışılmaktadır (TED, 2009, s.11).

Öğretmen yeterlikleri ya da uluslararası alanda tercih edilen terminoloji ile “öğretmen standartları” ile ilgili çalışmaların nitelikleri ve aşamaları ülkelerin eğitim sistemlerine göre değişmekle birlikte, genel olarak yeterliklerin belirlenmesinde ve geliştirilmesinde izlenen bazı aşamalar vardır (TED, 2009, s.17-18). Bu aşamalar şu şekilde ifade edilmektedir:

1. Öğretmen yeterlikleri konusunda kavramsal bir çerçevenin tanımlanması; öğrenme ve öğretme konusunda, öğretmenlerin neleri bileceği ve neleri yapabileceği konusunda temel yaklaşımların, kuramsal temellerin ve kabullerin belirlenmesi.
2. Mesleki yeterlikler çerçevesi ya da genel ilkelere dayalı olarak tüm öğretmenlerin sahip olması gereken, ortak bir eğitim anlayışına ve bilgi temeline dayalı genel yeterliklerin/standartların belirlenmesi.
3. Genel yeterliklerin kapsadığı bilgi, tutum-değer-inanç ve performans öğelerinin belirlenmesi.
4. Farklı gelişim evrelerinde mesleki yeterliklerin (örneğin, erken çocukluk dönemindeki çocukların eğitiminden sorumlu öğretmenlerle ergenlik dönemindeki öğrencilerin eğitiminden sorumlu öğretmenlerin yeterliklerinin) farklılaşacağı varsayımından hareketle, genel yeterliklerin öğrencilerin gelişim evreleri ile ilişkilendirilmesi.
5. Öğretmenlerin mezuniyet, stajyerlik ve stajyerlik sonrası dönemlerinde yeterliklerin niteliğinin değişeceği noktadan hareketle, mesleki yeterliklerin mesleğin farklı evreleri ile ilişkilendirilmesi.
6. Genel yeterlikler çerçeve olarak kabul edilerek, özel alan yeterliklerinin geliştirilmesi.
7. Yeterliklerin öğretmen yetiştirme ve sürekli mesleki gelişim, öğretmenlik mesleği kariyer sistemi ve uygulamaları, öğretmenlerin lisanslanması ya da sertifikasyonu, performans değerlendirme sistemi gibi öğelerle ilişkilendirilmesi (TED, 2009, s.17-18).

Yukarıda belirtilen aşamalar dikkate alınarak Türkiye’de öğretmen yeterliklerinin geliştirilmesi süreci incelendiğinde bu aşamaların birçoğunun gerçekleştirilmediği görülmektedir (TED, 2009, s. 18). Öğretmen yeterlikleri gibi hem günümüz hem de geleceğimiz için önem arz eden bir hususta daha nitelikli ölçütler oluşturulması konusu göz ardı edilmemelidir.

Geçtiğimiz yıllarda eğitimle ilgili gerek uluslararası sınavlarda (PISA, TIMMS, PIRLS vb.) gerekse ulusal sınavlarda (Seviye Belirleme Sınavı, Ortaöğretime Geçiş Sınavı vb.) öğrencilerin aldığı başarısız sonuçlardan sonra bütün eğitim sistemi uzun süre tartışılmış, başarısızlığın faturası öğretmenlere kesilmiştir. Spor, eğitim veya herhangi başka bir konuda ortaya çıkan sorun olduğunda çoğu zaman sorumlu olarak öğretici konumundaki kişiler gösterilmiş, sorgulanan ilk meslek grubu öğreticilik yani öğretmenlik mesleği olmuştur. Sorunun burada öğretmenlik mesleği ya da öğretmenlerde olup olmadığından çok, öğretmenlik mesleğinin günümüz ihtiyaçlarına cevap verebilecek ve uluslararası derecede ülkesini iyi şekilde temsil edecek öğrencileri yetiştirebilecek yeterliğe sahip duruma getirilmesi gerektiği üzerinde durulmalıdır (Özer ve Gelen, 2008, s. 44).

Eğitimin niteliğinin artırılması öğretmen kalitesini artırmaya, öğretmen kalitesini artırmak da her öğretmenin sahip olması gereken yeterliklerin açık, net ve anlaşılır bir şekilde belirlenmesi, öğretmen adayları ve öğretmenlere kazandırılması, uygulama sürecinde varsa eksikliklerin giderilerek geliştirilmesine bağlıdır. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de öğretmen yeterliklerinin daha nitelikli hale getirilmesi ve geliştirilmesinin önemini artık herkes kabul etmektedir ve öğretmen yeterliklerinin geliştirilmesi ulusal bir önceliktir (TED, 2009, s. iii-iv).

Öğretmen yeterliklerinin geliştirilmesi ulusal bir öncelik olarak ele alınıp gerekli düzenlemeler ve çalışmalar yapılmazsa öğretmenler mesleki açıdan yetersiz kalacaktır. Bu nedenle, ülkenin gelecek nesilleri yükseköğretime, ortaöğretimde kazanmış olmaları gereken bilgi ve becerilerde önemli temel eksiklikler ile geçecek ve ülkenin birçok alanda kişisel ve toplumsal anlamda sahip olduğu fiziksel, zihinsel ve sosyal güç potansiyelinin çok daha altında bir başarı ile yıllarını geçirmeye devam edecektir.

Öte yandan eğitim bilimleri ile ilgili yapılan çalışmalarda genellikle Türkiye’de göreve yeni başlayan öğretmenlerin stajyerlik uygulamalarının yetersizliği, hizmet içi eğitimlerin niteliğinin düşük olması, göreve başlayan öğretmenlerin yaşadıkları sıkıntılarla ilgili kendisine rehberlik edecek tecrübeli öğretmen bulamaması, atama yapılan şehirde yaşanan barınma, adaptasyon ve uyum sorunu gibi sorunlara değinildiği bilinmektedir. Bu gibi problemlere çözüm bulmak amacıyla MEB 2016 yılında bazı düzenlemeler yapmıştır. 2016 yılında yayınlanan 02.03.2016 tarihli Aday öğretmen yetiştirme sürecine ilişkin yönergede belirtildiği üzere aday öğretmenler adaylıklarının ilk 6 ayında tercih yaptıkları illerden birinde eğitim kurumu yöneticileri ve kendilerine atanan danışman öğretmenlerin sorumluluğunda yetiştirme sürecine tabi tutulacaklardır. Aday öğretmenler yetiştirme

programı kapsamındaki etkinlik ve çalışmaların tümüne zorunlu olarak katılacak, sınıf içi, okul içi, okul dışı etkinliklerle okul yöneticisi ve danışman rehberliğinde ders öncesi, ders içi ve ders dışı etkinliklerle öğretmenlik mesleği ile ilgili eksikliklerini giderme, kendini geliştirme ve tecrübe edinme imkânı bulacaklardır (MEB, 2016). Her yeni uygulamada olduğu gibi elbette bu yeni uygulamanın da aksayan ya da eksik yönleri olacaktır fakat bu yeni gelişmeler öğretmen nitelikleri ve yeterliklerinin artırılması yönünde umut verici gelişmeler olarak görülebilir.

Öğretmen olmak, gelecek kuşakların eğitimi için topluma karşı sorumlu olmak demektir. Ne kadar iyi planlanmış bir eğitim sistemi olursa olsun, nitelikli ve yetkin öğretmenlere sahip olunmadıkça eğitimden beklenen sonucun alınması mümkün değildir (Sünbül, 2004, s.245).“Geleceğin bilgi dünyasını yakalamak için hızla değişmek, değişimi yakalamak için de değişimin başlatıcısı olmak gerekmektedir. Bunu yapabilecek olanlar da nitelikli eğitime sahip toplumlar olacaktır” (Erdem, 1998, s.8).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 45. maddesi hükümleri kapsamında öğretmen yeterliklerinin belirlenmesine yönelik birtakım çalışmalar yürütülmüş ve önemli birikimler sağlanmıştır. Öğretmen yeterlikleri konusu, Temel Eğitime Destek Projesi kapsamında da projelendirilmiştir. 2002 yılında başlanan projenin “Öğretmen Eğitimi” bileşeni ile ilgili çalışmalarının sorumluluğunu Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü (ÖYEGM) üstlenmiştir. Proje kapsamında, Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel alan yeterliklerinin belirlenmesi ve bu yeterliklerin öğretmenler üzerinde davranış haline dönüşmesi için Okul Temelli Mesleki Gelişim (OTMG) Kılavuzu hazırlama çalışmaları başlatılmıştır. Çalışmalar kapsamında seminerler ve çalıştaylar düzenlenmiş ve bu etkinliklere öğretmen, öğretim elemanı, ilköğretim müfettişi, ölçme değerlendirme uzmanı MEB merkez teşkilatı temsilcileri ve sendika temsilcilerinde oluşan farklı kesimlerden geniş katılımcılar iştirak etmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda yeterlikler üzerine bir taslak hazırlanmış, danışmanlar rehberliğinde pilot illerden gelen öğretmen komisyonlarıyla değerlendirmeler yapılmış ve bazı düzenlemelere gidilmiştir. Bu düzenlemeler sonucunda Genel Yeterlikler, 6 ana yeterlik, 31 alt yeterlik ve 233 performans göstergesi olarak belirlenmiştir (MEB, 2008, s.X-XII).

Öğretmenlerde bulunması gereken bilgi, beceri ve tutumları kapsayan ve ÖYEGM koordinesinde hazırlanan “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri”, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca uygun bulunarak, Bakanlık Makamınının 17.04.2006 tarihli onayı ile yürürlüğe girmiş ve 2590 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanmıştır (MEB, 2008, s.X-XII).

“İlköğretim kademesi öğretmenlerinin alanlarına özgü olarak, Türkçe, İngilizce, Fen ve Teknoloji, Bilişim Teknolojileri, Görsel Sanatlar, Okul Öncesi, Matematik, Sınıf, Sosyal Bilgiler, Müzik, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Beden Eğitimi, teknoloji Tasarım, Özel Eğitim (Görme, İşitme, Zihinsel engelliler) olmak üzere 16 alanda Özel Alan Yeterlikleri ön taslak olarak geliştirilmiştir” (MEB, 2008, s. XI-XII).

Özel Alan Yeterliklerine ilişkin taslaklara yönelik stratejilerin belirlenmesi çalışmaları ulusal ve uluslararası danışman, MEB merkez teşkilatı personeli ve öğretmenlerin katılımıyla yapılmıştır. Ayrıca Özel Alan Yeterlikleri strateji belirleme çalışmaları, aralarında pilot illerde görev yapan öğretmen, okul yöneticisi, eğitimle ilgili alanlardaki sendika, dernek ve sivil toplum örgütleri mensupları, öğretim elemanları ve öğretmen adayları olmak üzere 6743 paydaşın görüşü alınarak uygun bulunmuştur. 2004 yılında ön taslak olarak hazırlanan Özel Alan Yeterlikleri, Mayıs 2008 ve Haziran 2008 aylarında düzenlenen çalıştaylarda geliştirilerek Talim Terbiye Kurulu Başkanlığına sunulmuştur. Alınan geri dönütler sonrasında geliştirilmek üzere Talim Terbiye Kurulunca uygun bulunarak Bakanlık Makamının 4 Haziran 2008 ve 25 Temmuz 2008 tarihli onayları ile yürürlüğe girmiştir. Ayrıca Öğretmen Yeterliklerinin öğretmenlerde davranış biçimine dönüştürülmesine yönelik OTMG Kılavuzu hazırlanmıştır. OTMG; okul içi ve dışında öğretmenlerin mesleki bilgi, beceri, değer ve tutumlarının gelişimini destekleyen, etkili öğrenme ve öğretme oluşturmada öğretmene destek sağlayan süreçler bütünü olarak tanımlanabilir. Hazırlanan kılavuz, üzerinde pilot çalışmalar yapılmış, pilot çalışmalar sürecinde alınan geri bildirimler doğrultusunda Kılavuz yeniden düzenlenmiştir (MEB, 2008, s. X-XII).

2.3.Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlik Alanları ve Alt Yeterlikleri

Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri MEB tarafından “öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, beceri ve tutumlar” şeklinde tanımlanmıştır (MEB, 2008, s. VIII).

Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri 6 yeterlik alanından oluşmaktadır. Bu alanlar aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

1. Kişisel ve Meslekî Değerler - Meslekî Gelişim
2. Öğrenciyi Tanıma
3. Öğrenme ve Öğretme Süreci
4. Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme
5. Okul-Aile ve Toplum İlişkileri
6. Program ve İçerik Bilgisi

Bu yeterlik alanlarına ait açıklamalar ve alt yeterlikler şu şekildedir (MEB, 2008, s.8-38):

“A. Kişisel ve Mesleki Değerler - Mesleki Gelişim

Öğretmen, öğrencileri birey olarak görür, değer verir. Öğrencilerin sosyal ve kültürel farklılıklarını, yaptıklarını ve ilgilerini dikkate alarak en yüksek düzeyde öğrenmeleri ve gelişmeleri için çaba harcar. Öğrencilerinde geliştirmek istediği kişilik özelliklerini kendi davranışlarında gösterir. Diğer öğretmen, yönetici ve uzmanların başarılı deneyimlerinden yararlanır.

Öz değerlendirme yaparak değişim ve sürekli gelişim için çaba harcar. Yeni bilgi ve fikirlere açıktır, kendisini ve kurumu geliştirmede etkin rol oynar. Mesleği ile ilgili mevzuatı (yasa, yönetmelik, genelge vb) izleyerek bunlara uygun davranır.

Bu yeterlik alanına ilişkin alt yeterlikler şu şekilde ifade edilmiştir:

- A1. Öğrencilere Değer Verme, Anlama ve Saygı Gösterme
- A2. Öğrencilerin, Öğrenebileceğine ve Başaracağına İnanma
- A3. Ulusal ve Evrensel Değerlere Önem Verme
- A4. Öz Değerlendirme Yapma
- A5. Kişisel Gelişimi Sağlama
- A6. Mesleki Gelişmeleri İzleme ve Katkı Sağlama
- A7. Okulun İyileştirilmesine ve Geliştirilmesine Katkı Sağlama
- A8. Mesleki Yasaları İzleme, Görev ve Sorumlulukları Yerine Getirme

B. Öğrenciyi Tanıma

Öğretmen, öğrencinin tüm özelliklerini, ilgi, istek ve ihtiyaçlarını bilir, geldiği ailenin ve çevrenin sosyo - kültürel ve ekonomik özelliklerini tanır.

Bu yeterlik alanına ilişkin alt yeterlikler şu şekilde ifade edilmiştir:

- B1. Gelişim Özelliklerini Tanıma
- B2. İlgi ve İhtiyaçları Dikkate Alma
- B3. Öğrenciye Değer Verme
- B4. Öğrenciye Rehberlik Etmek

C. Öğretme ve Öğrenme Süreci

Öğretmen, öğretme ve öğrenme süreçlerini planlar, uygular ve yönetir. Öğrencilerin öğrenme sürecine etkin katılımını sağlar.

Bu yeterlik alanına ilişkin alt yeterlikler şu şekilde ifade edilmiştir:

- C1. Dersi Plânlama
- C2. Materyal Hazırlama
- C3. Öğrenme Ortamlarını Düzenleme

C4. Ders Dışı Etkinlikler Düzenleme

C5. Bireysel Farklılıkları Dikkate Alarak Öğretimi Çeşitlendirme

C6. Zaman Yönetimi

C7. Davranış Yönetimi

D. Öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme

Öğretmen, öğrencilerin gelişim ve öğrenmelerini değerlendirir. Öğrencilerin kendilerini ve diğer öğrencileri değerlendirmelerini sağlar. Ölçme sonuçlarını daha iyi bir öğretim için kullanır; sonuçları öğrenci, veli, yöneticiler ve öğretmenlerle paylaşır.

Bu yeterlik alanına ilişkin alt yeterlikler şu şekilde ifade edilmiştir:

D1. Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Tekniklerini Belirleme

D2. Değişik Ölçme Tekniklerini Kullanarak Öğrencinin Öğrenmelerini Ölçme

D3. Verileri Analiz Ederek Yorumlama, Öğrencinin Gelişimi Ve Öğrenmesi Hakkında Geri Bildirim Sağlama

D4. Sonuçlara Göre Öğretme-Öğrenme Sürecini Gözden Geçirme

E. Okul, Aile ve Toplum İlişkileri

Öğretmen, okulun bulunduğu çevrenin doğal, sosyo-kültürel ve ekonomik özelliklerini tanır. Aileleri ve toplumu eğitim sürecine ve okulun gelişimi ile ilgili çalışmalara katılmaları yönünde teşvik eder.

Bu yeterlik alanına ilişkin alt yeterlikler şu şekilde ifade edilmiştir:

E1. Çevreyi Tanıma

E2. Çevre Olanaklarından Yararlanma

E3. Okulu Kültür Merkezi Durumuna Getirme

E4. Aileyi Tanıma ve Ailelerle İlişkilerde Tarafsızlık

E5. Aile Katılımı ve İşbirliği Sağlama

F. Program ve İçerik Bilgisi

Öğretmen, Türk Milli Eğitim Sisteminin dayandığı temel değer ve ilkeler ile özel alan öğretim programının yaklaşım, amaç, hedef, ilke ve tekniklerini bilir ve uygular.

Bu yeterlik alanına ilişkin alt yeterlikler şu şekilde ifade edilmiştir:

F1. Türk Milli Eğitiminin Amaçları ve İlkeleri

F2. Özel Alan Öğretim Programı Bilgisi ve Uygulama Becerisi

F3. Özel Alan Öğretim Programını İzleme Değerlendirme ve Geliştirme.”

2.4.Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri

Özel alan yeterlikleri, MEB tarafından “öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için alanlara özgü olarak sahip olunması gereken bilgi beceri ve tutumlar” şeklinde tanımlanmıştır (MEB 2008, s.VIII).

“Sınıf Öğretmenleri birden fazla dersten sorumlu olmaları nedeniyle diğer branşlardaki öğretmenlerden ayrılmaktadırlar. Bu durum, onların birçok alanda bilgi sahibi olmalarını gerektirmektedir ancak bu bilgi düzeyinin ilgili alan öğretmenleri ile aynı olmaması beklenmemelidir. Sınıf öğretmenlerinin yeterliklerini belirlenmesinde ilgili alan yeterlikleri de göz önünde bulundurulmuştur. Sınıf öğretmenleri kendilerini geliştirmek istedikleri alanlarda diğer branşların özel alan yeterliklerinden yararlanabilirler (MEB, 2008, s.43).

MEB tarafından belirlenen sınıf öğretmenliği özel alan yeterlikleri 8 yeterlik alanı, 39 alt yeterlik ve bu yeterliklere ait 214 performans göstergesi belirlenmiştir. Belirlenen Özel Alan Yeterliklerinde;

- yeterlik alanı,
- kapsam,
- yeterlikler,
- performans göstergeleri bulunmaktadır.

Her bir yeterlik için, A1, A2, A3 olarak düzeylendirilen performans göstergeleri belirlenmiştir. Bunlar şu şekildedir (MEB, 2008);

“A1 düzeyi: Öğretmenin öğretim programına ilişkin uygulamalarındaki farkındalığı ile öğretmenlik mesleğine ilişkin sahip olduğu temel bilgi, beceri ve tutumları gösteren performans göstergelerini içerir.

A2 düzeyi: Öğretmenin A1 düzeyindeki bilgi ve farkındalığının yanı sıra, öğretim sürecindeki uygulamalarında edindiği mesleki deneyimlerle programın gereğini yerine getirdiği, uygulamalarını çeşitlendirdiği, öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate aldığı performans göstergelerini içerir.

A3 düzeyi: Öğretmenin A2 düzeyinde geliştirdiği uygulamalarını, öğretimin farklı değişkenlerini de göz önünde bulundurarak özgün bir şekilde çeşitlendirmesini gerektiren performans göstergelerini içerir. Bu düzeydeki performans göstergelerine sahip olan öğretmen, özgün yorumuna dayalı yeni uygulamalarla alanına katkı sağlayabilir; meslektaşları, veliler, sivil toplum kuruluşları ve diğer kurumlarla sürekli işbirliği yapabilir.

Bu performans göstergelerinde ilköğretim ve okul öncesi öğretim programları esas alınmıştır. A3 düzeyi, A2 ve A1 düzeylerini, A2 düzeyi de A1 düzeyini kapsar. Performans

göstergelerinin A3 düzeyi, en üst düzey olarak gösterilmiş olmasına rağmen, gelişimin en üst sınırı değildir” (MEB, 2008, s.43).

Sınıf öğretmenliği özel alan yeterliklerinin kapsadığı sekiz yeterlik alanı şu şekilde ifade edilmiştir:

1. Öğrenme-Öğretme Ortamı ve Gelişim.
2. İzleme ve Değerlendirme.
3. Bireysel ve Mesleki Gelişim – Toplum ile İlişkiler.
4. Sanat ve Estetik.
5. Dil Becerilerini Geliştirme.
6. Bilimsel ve Teknolojik Gelişim.
7. Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme.
8. Beden Eğitimi ve Güvenlik.

Bu özel yeterlik alanlarının kapsamlarına ait açıklamalar ve yeterlikler şu şekildedir (MEB, 2008, s.154-171):

“1. Öğrenme-Öğretme Ortamı ve Gelişim

Bu yeterlik alanı; Gelişim ve öğrenme ile ilgili kavram ve ilkeler, öğrencilerin gelişim dönemlerine göre özelliklerini izleme ve öğrenme – öğretme süreçlerine yansıtma, öğrencilerin gelişim dönemlerine uygun rehberlik yapabilme, bireysel farklılıkları, özel gereksinimli öğrencileri ve öğrenme stillerini dikkate alarak esnek öğrenme ortamları hazırlama, öğrencileri öğrenen bireyler olarak tanıma ile öğrenme – öğretme süreçlerini zenginleştirmek için araç ve gereçlerden yararlanabilme, öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirebilme uygulamalarını kapsamaktadır.

Bu yeterlik alanına ilişkin yeterlikler şu şekilde ifade edilmiştir:

- 1- Gelişim ve öğrenme ile ilgili kavramları ve ilkeleri uygulayabilme
- 2- Öğrencilerin gelişim dönemlerine uygun rehberlik yapabilme
- 3- Öğrencilerin üst yeteneklilik, öğrenme güçlüğü, öğrenme stilleri gibi bireysel farklılıkları dikkate alarak duruma uygun öğrenme ortamları hazırlayabilme
- 4- Öğrenme ve öğretme süreçlerini zenginleştirmek için araç ve gereçlerden yararlanabilme
- 5- Uygulamalarında eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme gibi düşünme becerilerini benimseyebilme
- 6- Öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirebilme
- 7- Öğrencilerin akıl yürütme becerilerini geliştirebilme
- 8- Öğrenme öğretme sürecinde özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabilme.

2. İzleme ve Değerlendirme

Bu yeterlik alanı; öğrencilerin öğretim sürecinde gelişim düzeylerini izleme, öğretim sürecinde uygulanan ölçme araçlarından elde edilen verileri değerlendirme konularını kapsamaktadır.

Bu yeterlik alanına ilişkin yeterlikler şu şekilde ifade edilmiştir:

- 1- Öğrencilerin, öğrenim sürecinde gelişim düzeylerini izleyebilme
- 2- Öğretim sürecinde uygulanan ölçme aracından elde edilen verileri değerlendirebilme

3. Bireysel ve Mesleki Gelişim – Toplum ile İlişkiler

Bu alan; mesleki gelişimini sağlayabilme, mesleki etik değerler oluşturabilme, eğitim öğretim sürecinde eğitim paydaşları ve toplumun diğer üyeleriyle beraber çalışabilme uygulamalarını kapsamaktadır.

Bu yeterlik alanına ilişkin yeterlikler şu şekilde ifade edilmiştir:

- 1- Mesleki gelişimini sağlayabilme
- 2- Mesleki etik değerler oluşturabilme
- 3- Eğitim-öğretim sürecinde eğitim paydaşları ve toplumun diğer üyeleri ile beraber çalışabilme
- 4- Bilişim Teknolojilerinden mesleki gelişim ve iletişim için yararlanabilme

4. Sanat ve Estetik

Bu yeterlik alanı; öğrencilerin güzel sanatlarla ilgili temel bilgilere sahip olma, sanatsal etkinlikleri öğrenme sürecinde kullanma, öğrenme ortamları düzenlerken estetik bakış açısını dikkate alma uygulamalarında yaratıcı düşünme becerilerini benimseme, Atatürk'ün sanatın gelişmesine verdiği önemi içselleştirebilmelerini sağlama uygulamalarını kapsamaktadır.

Bu yeterlik alanına ilişkin yeterlikler şu şekilde ifade edilmiştir:

- 1- Güzel sanatlarla ilgili genel bilgilere sahip olabilme
- 2- Sanatsal etkinlikleri öğrenme sürecinde kullanabilme
- 3- Öğrenme ve öğretme ortamlarını düzenlerken estetik bakış açısını dikkate alabilme
- 4- Atatürk'ün sanatın gelişmesine verdiği önemi içselleştirmelerini sağlayabilme

5. Dil Becerilerini Geliştirme

Bu alan; öğrencilerin anlama ve anlatım becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler düzenleme, dili doğru ve etkin kullanma, öğrencilerin gereksinimlerini dikkate alma, Atatürk'ün Türk dili ve ulusal değerlerle ilgili düşünce ve görüşlerini yansıtmaya uygulamalarını kapsamaktadır.

Bu yeterlik alanına ilişkin yeterlikler şu şekilde ifade edilmiştir:

- 1- Öğrencilerin Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerilerini geliştirebilme

- 2- Öğrencilerin okuma ve yazma becerilerini geliştirebilme
- 3- Türkçe'nin doğru ve etkili kullanımı ve iletişim açısından model olabilme
- 4- Atatürk'ün Türk dili ve ulusal değerlerle ilgili düşünce ve görüşlerini öğretim sürecindeki uygulamalara yansıtabilme

6. Bilimsel ve Teknolojik Gelişim

Bu alan; bilimsel ve teknolojik kavramları doğru ve etkin kullanma, bilimin gelişimi hakkında genel bilgi kazandırma ve Atatürk'ün bilim ve teknoloji ile ilgili düşünce ve görüşlerini yansıtma uygulamalarını kapsamaktadır.

Bu yeterlik alanına ilişkin yeterlikler şu şekilde ifade edilmiştir:

- 1- Öğrencilerin bilimsel ve teknolojik kavramları doğru ve etkin kullanmalarını sağlayabilme
- 2- Öğrencilere, bilimin gelişimi hakkında genel bilgi kazandırabilme
- 3- Atatürk'ün, bilim ve teknolojiyle ilgili düşünce ve görüşlerini öğretim sürecindeki uygulamalara yansıtabilme

7. Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme

Bu yeterlik alanı; öğrencinin, kendini ve yakın çevresini (ailesini, arkadaşlarını, okulunu) tanımlarını sağlayabilme, demokratik davranma ve sorumluluk bilincini kazanmalarını sağlayabilme, etkili iletişim kurmalarını sağlayabilme, içinde yaşadığı doğal çevreyi tanıma ve gözlem becerisini geliştirebilme, doğal afetlere karşı anlayış geliştirebilme, doğayı sevme ve koruma bilinci oluşturabilme, zaman (geçmiş, şimdi ve gelecek) ve değişim bilinci geliştirebilme ve Atatürk'ün çocuk hakları, insan hakları, demokrasi ve vatandaşlık hak ve sorumlulukları konusunda görüşlerini öğretim ortamına yansıtabilme uygulamalarını kapsamaktadır.

Bu yeterlik alanına ilişkin yeterlikler şu şekilde ifade edilmiştir:

- 1- Öğrencinin, kendini ve yakın çevresini (ailesini, arkadaşlarını, okulunu) tanımlarını sağlayabilme
- 2- Öğrencilerin demokratik davranma ve sorumluluk bilincini kazanmalarını sağlayabilme
- 3- Öğrencilerin etkili iletişim kurmalarını sağlayabilme
- 4- Öğrencinin, içinde yaşadığı doğal çevreyi tanıma ve gözlem becerisini geliştirebilme
- 5- Öğrencide, doğal afetlere karşı anlayış geliştirebilme
- 6- Öğrencide doğayı sevme ve koruma bilinci oluşturabilme
- 7- Öğrencide zaman (geçmiş, şimdi ve gelecek) ve değişim bilinci geliştirebilme
- 8- Atatürk'ün çocuk hakları, insan hakları, demokrasi ve vatandaşlık hak ve sorumlulukları konusunda görüşlerini öğretim ortamına yansıtabilme

8. Beden Eğitimi ve Güvenlik

Bu yeterlik alanı; ritmik jimnastik, artistik jimnastik, serbest jimnastik, birlikte ve düzenli hareket etme uygulamalarını kapsamaktadır.

Bu yeterlik alanına ilişkin yeterlikler şu şekilde ifade edilmiştir:

- 1- Öğrencilerin ritim ve müzik eşliğinde jimnastik ve dans hareketlerini geliştirmelerine rehberlik edebilme
- 2- Öğrencilere ferdi sporlar ve takım sporları ile ilgili temel bilgi ve becerileri kazandırabilme
- 3- Öğrencilerin ferdi sporlar ve takım sporları ile ilgili motor becerilerini geliştirebilme
- 4- Öğrencilerin doğru ve dengeli beslenme alışkanlığı kazanmalarını sağlayabilme
- 5- Spor sakatlanmalarında ilk yardım kurallarını uygulayabilme
- 6- Atatürk'ün spor ve ulusal değerlerle ilgili düşünce ve görüşlerini öğrenme sürecindeki uygulamalara yansıtabilme.”

2.5.İlgili Araştırmalar

2.5.1.Yurtiçinde Yapılan Çalışmalar

Seferoğlu (2004), Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümü son sınıf öğrencisi olan öğretmen adaylarına yönelik yaptığı çalışmasında, öğretmen adaylarının, MEB'in öğretmenlerde aradığı yeterliklere ne ölçüde sahip olduklarını belirlemeyi ve bu konuyla ilgili kurumlara geribildirim sağlamayı amaçlamıştır. Öğrencilerden, kullanılan ölçme aracındaki yeterlik ifadelerine yönelik kendilerini yeterli bulma düzeylerini “zayıf, orta, iyi ve mükemmel” şeklinde derecelendirmeleri istenmiştir. Elde edilen bulgularda, yeterlik ifadelerinin hemen hemen yarısında hiçbir aday “zayıf” derecesini işaretlenmemiştir. Adayların değerlendirmelerine göre, “cinsiyet, mezun olunan lise türü ve okuldaki başarı durumları” açılarından anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Sonuç olarak öğretmen adaylarının kendilerini yeterliklerin önemli bir kısmında orta ve iyi derecede değerlendirdikleri sonucu elde edilmiştir.

Karacaoğlu (2008), ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlere yönelik yaptığı çalışmasında, öğretmenlerin yeterlik algılarını belirlemek ve öğretmenlerin yeterlik algıları ile farklı değişkenler arasındaki farka bakmayı amaçlamıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin meslek bilgisi ve kendilerini geliştirme konularında kendilerini çok yeterli gördükleri, alan bilgisi ve ulusal - uluslararası değerler konularında oldukça yeterli gördükleri tespit edilmiştir. Ayrıca elde edilen verilere göre, hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin öğretmenlik yeterlikleri algılarının daha yüksek olduğu, branşlara göre öğretmen algıları arasında fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Köksal (2008), MEB ÖYEGM yetkilileri, okul müdürleri ve öğretmenlere yönelik yaptığı çalışmada, MEB ÖYEGM yetkilileri, okul müdürleri ve öğretmenlerin yeni öğretmenlik yeterliklerine ilişkin görüşlerinin belirlenmeyi amaçlamıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmış ve elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgulara göre; çalışmanın başında müdürlerin ve öğretmenlerin Bakanlık tarafından düzenlenen seminerlerle bilgilendirdikleri ve öğretmenlerin süreç boyunca il çalışma ekibinden destek aldıkları, eylem planının hazırlanması ve uygulanması aşamasında müdürlerin ve Bakanlığın öğretmenlerin ihtiyaçlarını gidermeye yönelik hem eğitime ilişkin konularda hem de fiziki ve teknik konularda destek sağladıkları, öğretmenlerin de kaynaklardan yararlandıkları sonuçları elde edilmiştir. Ayrıca araştırmada yer alan katılımcıların tamamından elde edilen bulgulara göre; yapılan çalışmaların öğretmenlere, okula, Bakanlığa ve eğitimin niteliğinin artmasına yönelik olumlu katkılar sağladığı, bu yüzden de uygulamanın tüm Türkiye’de gönüllülük esasına dayalı olarak devam etmesi sonucuna ulaşılmıştır.

Özer ve Gelen (2008), eğitim fakültesi öğrencileri ve MEB bünyesindeki öğretmenlere yönelik yaptığı çalışmada, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine yönelik kendi görüşlerini incelemiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; öğretmen adayları hem genel anlamda hem de tüm alt boyutlarda öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri bakımından öğretmenlere göre kendilerini daha yeterli görmektedir sonucuna ulaşılmıştır.

Coşkun, Özer ve Tiryaki (2010), yedi ayrı üniversitede öğrenim gören 4. sınıf Türkçe öğretmeni adaylarına yönelik yaptığı çalışmada çeşitli değişkenler açısından öğretmen adaylarının özel alan yeterlik algılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının yeterlik algısı ortalamaları, 5 puan üzerinden beş yeterlik alanında da 4 puan ve üzerinde çıkmıştır. Araştırmada yeterlik alanları arasında orta ve yüksek düzeyde bir ilişki bulunmuş, özel alan yeterlik algılarında cinsiyet, mezun olunan lise türü, bölümü tercih sırası ve akademik başarıya göre anlamlı bir farklılık olmadığı ve ikinci öğretimde öğrenim gören öğrencilerin yeterlik algılarının birinci öğretimdeki öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Demiral, Baydar ve Gönen (2010), sınıf öğretmeni adaylarına yönelik yaptıkları çalışmalarında, sınıf öğretmeni adaylarının staj dersleri kapsamında gittikleri okullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlikleri hakkındaki görüşlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Elde edilen bulgulara göre; öğretmen adaylarına göre, sınıf öğretmenleri tüm özel alan yeterliklerini az veya çok kazandırmaktadır. Kadın öğretmen adayları,

erkeklere göre sanat ve estetik yeterliğine sahip olduklarını erkeklere göre daha ayırt edici, erkek adaylar ise kadınlara göre beden eğitimi ve güvenlik yeterliğine sahip olduklarını kadınlara göre daha ayırt edici düşünmektedirler. Bunun yanında adayların akademik başarıları arttıkça sınıf öğretmenlerinin meslek bilgisiyle ilgili yeterliklere sahip olma oranı da artmaktadır. Genel olarak sınıf öğretmeni adayları, sınıf öğretmenliği özel alan yeterlikleri hakkında benzer düşüncelere sahiptir denilebilir sonuçlarına ulaşılmıştır.

Taşgın (2010), sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarına yönelik yaptığı çalışmasında, öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinden; öğretme ve öğrenme süreci yeterlikleri ile öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme yeterliklerinin sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmeyi amaçlamıştır. Araştırmasının sonucunda, sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinden, “Öğretme ve Öğrenme Süreci Yeterlikleri” ve Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme Yeterlikleri” ne ilişkin performans göstergelerini genellikle olumlu bulduklarını ortaya koymuştur.

Avcı (2011), sınıf öğretmenlerine yönelik çalışmasında sınıf öğretmenlerinin kendi görüşlerine dayalı olarak Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri’ne sahip olma düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmada kullanılan ölçme aracında, MEB özel alan yeterlikleri dikkate alınarak hazırlanan 39 yeterlik maddesi bulunmaktadır. Her bir yeterlik maddesine, MEB’ in belirlediği A1, A2, A3 düzeyindeki yeterlik düzeylerini ve yetersizliğini ifade eden seçenekler verilmiştir. Çalışma bulgularına göre, sınıf öğretmenlerinin kendilerini A1 düzeyinde yeterli gördükleri alt yeterliklere bakıldığında; sanatsal etkinlikler, uygulama ve faaliyet gerektiren yeterliklerin alt düzeyde kaldığı ve geliştirilmesi gerektiği söylenebilir ve diğer 33 alt yeterlikte ise kendilerini A2 düzeyinde yeterli gördükleri söylenebilir sonucuna ulaşılmıştır.

Hacıömeroğlu ve Şahin (2011), öğretmen adaylarına yönelik yaptığı çalışmasında, sınıf öğretmeni adaylarının uygulama öğretmenlerinin özel alan yeterliğine ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmada elde edilen bulgulara göre, öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinin yeterliklerine ilişkin algılarının Öğrenme-Öğretme Ortamı ve Gelişimi, İzleme ve Değerlendirme, Bireysel ve Mesleki Gelişim Toplum ile İlişkiler, Dil Becerilerini Geliştirme, Bilimsel ve Teknolojik Gelişim ve Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme boyutlarında “Tamamen Yeterli” olduğu tespit edilmiştir.. Öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine yönelik algıları Sanat ve Estetik ve Beden Eğitimi ve Güvenlik boyutlarında ise “Yeterli” olarak bulunmuştur. Ayrıca öğretmen adaylarının başarı notu ile uygulama öğretmenlerinin yeterliklerine ilişkin algıları

başarı notuna göre farklılaşmakta iken, cinsiyet ve öğrenim türüne göre farklılaşmamaktadır sonucuna ulaşılmıştır.

Kök, Çiftçi ve Ayık (2011), okul öncesi öğretmeni adaylarına yönelik yaptığı çalışmada, okul öncesi öğretmeni adaylarının özel alan yeterliklerine ilişkin görüşlerini incelemiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, öğretmen adaylarının özel alan yeterliklerinin 7 yeterlik alanındaki A2 düzeyinde performans göstergelerine verdiği cevaplara göre “Gelişim Alanları” boyutunun 4.23 ortalamayla en yüksek, “Ailelerle İletişim, Aile Katılımı Ve Aile Eğitimi” boyutunun ise 3,93 ortalamayla en düşük ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada sonuç olarak okul öncesi öğretmeni adaylarının özel alan yeterlikleri genel ortalaması itibariyle 4,0726 düzeyinde katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Yeşilyurt (2011), öğretmen adaylarına yönelik yaptığı çalışmada, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine yönelik yeterlik algılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının kendilerini; ulusal ve evrensel değerlere önem verme bakımından “oldukça yeterli”, kişisel gelişimi sağlama açısından “yeterli”, mesleki gelişmeleri izleme ve katkı sağlama yönünden ise “orta düzeyde yeterli” algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Ağaoğlu, Altınkurt, Yılmaz ve Karaköse (2012), okul yöneticilerine ve öğretmenlere yönelik yaptıkları çalışmada, okul yöneticilerinin yeterlikleri hakkında okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgulara göre, okul yöneticileri ile öğretmenlerin görüşleri “İnsanlarla İletişim Kurma-Etkili Biçimde Çalışma” ve “Mesleğe Hizmet” boyutlarında farklılaşmaktadır. Öğretmenlerin okul yöneticileri ile ilgili görüşleri okul türü ve kıdeme göre farklılaşırken, yöneticilik deneyimi olup olmama durumuna göre farklılaşmamaktadır. Okul yöneticilerinin görüşleri ise okul türü, hizmet içi eğitim alma ve yöneticilikle ilgili eğitim alma durumuna göre farklılaşmamakta, ancak kıdeme göre farklılaşmaktadır. Ayrıca çalışmada, okul yöneticileri kendilerini, tüm boyutlarda öğretmenlerin okul yöneticilerini algıladığından daha yeterli algıladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Fidan (2012), fen ve teknoloji öğretmen ve öğretmen adaylarına yönelik yaptığı çalışmada, MEB tarafından belirlenen fen ve teknoloji öğretmenliği alan yeterliklerine sahip olma düzeyleri hakkındaki algılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda öğretmenlerde “Cinsiyet, kıdem, mezun olunan fakülte, görev yapılan yerin büyüklüğü, görev yaptıkları kurumun laboratuvar ve teknolojik araç gereçlerin yeterli olup olmaması, alan bilgisi yeterliklerinin eğitim fakültelerince verilmesine ilişkin

görüşleri ve katıldıkları hizmet içi eğitim sayısı” gibi değişkenlerin ve öğretmen adaylarında da “Cinsiyet, bölümü tercih etme sıraları, bölümde okuma memnuniyetleri ve alan bilgisi yeterliklerinin eğitim fakültelerince verilmesine ilişkin görüşleri” gibi değişkenlerin alan bilgisi yeterlik düzeyi algılarını etkilemediği tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin, öğretmen adaylarına göre alan yeterlikleri konusunda kendilerini daha yeterli derecede algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Özbilen (2012), sınıf öğretmenlerine yönelik yaptığı çalışmada, sınıf öğretmenlerinin MEB tarafından belirlenen ‘Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri’ ne göre kendi yeterlikleri hakkındaki görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, sınıf öğretmenlerinin genel olarak kendilerini yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Çakmak ve Civelek (2013), doküman incelemesi yöntemi kullanarak yaptığı çalışmada, Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından belirlenen Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içeriklerinin, MEB’in belirlediği Sınıf Öğretmenin Özel Alan Yeterliklerini hangi ölçüde karşılayabildiğini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ders içeriklerinin, Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterliklerini büyük ölçüde (%85 oranında) karşıladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Dursun (2013), öğretim elemanı, öğretmen adayı ve öğretmenlere yönelik yaptığı çalışmada, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) bölüm mezunu bilişim teknolojisi öğretmenleri özel alan yeterliklerini; bilişim teknolojileri öğretim elemanlarına, öğretmen adaylarına ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirmeyi amaçlamıştır. Çalışma kapsamında elde edilen bulgulara göre, öğretim elemanları, öğretmen adayları ve öğretmenler üç grup olarak kendi aralarında karşılaştırıldığında bilişim teknolojileri öğretmen yeterlikleri ölçeğinin beş boyutunda da öğretmen görüşleri ortalaması en yüksek grup olarak çıkmıştır. Ayrıca öğretmenlerin en yüksek sıra ortalamasına sahip oldukları görülmüştür. Öğretmenlerden sonra öğretim elemanları ikinci sırada, öğretmen adayları ise üç grup içerisinde en düşük sıra ortalamasına sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin bazı noktalarda üniversitede aldıkları eğitimin yetersizlikleri, üniversitede alınan eğitimle yapılan görevin tam örtüşmediği, deneyimle bazı yeterlikleri kazandıkları, programlama dilleri gibi bazı konularda aldıkları eğitimi kullanmadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kahramanoğlu ve Ay (2013), sınıf öğretmeni adaylarına yönelik yaptıkları çalışmada, sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının cinsiyet, bölümü tercih

etme sıralamaları, I. ve II. öğretim olma durumları, akademik ortalamaları değişkenleri açısından incelemeyi ve yeterlik algıları arasındaki ilişkileri ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının cinsiyete göre değişmediği, adayların bölümü tercih etme sıralamalarına göre puanlar arasında anlamlı farklılığın olmadığı, adayların I. ve II. öğretim olma durumlarına göre I. öğretimlerin lehine anlamlı farklılık olduğu ve adayların akademik başarılarına göre de puan ortalamaları arasında anlamlı derecede farklılık olduğuna ulaşılmıştır. Ayrıca sınıf öğretmeni adaylarının yeterlik algıları puanları arasındaki ilişkinin pozitif yönde orta ve yüksek düzeyde anlamlı olduğu belirlenmiştir. Çalışmada sonuç olarak, Sınıf öğretmeni adaylarının yeterlik algılarının genel olarak “yeterli” seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Odabaş Kararmaz (2013), öğretmenlere yönelik yaptığı çalışmasında, ilkokullarda kadrolu olarak görev yapan İngilizce öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine yönelik algılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgulara göre, cinsiyet değişkenine göre Dil Becerilerini Geliştirme ve Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma yeterlik alanında bayan öğretmenler lehine, mezun olunan okul türü değişkenine göre Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme yeterlik alanında eğitim fakültesinden mezun olanlar lehine ve görev yapılan okul türü değişkenine göre Dil Becerilerini Geliştirme yeterlik alanında özel okulda çalışan öğretmenler lehine anlamlı fark bulunmuştur. Araştırmanın sonucu olarak; İngilizce öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine ilişkin algılarının oldukça yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Engin ve Genç (2015), sınıf öğretmeni adaylarına yönelik yaptıkları çalışmasında, sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterliklerini belirlemeyi amaçlamışlar. Çalışmada elde edilen bulgulara göre, alt boyutlara göre öğretmen adaylarının yeterlik seviyelerinin değişkenlik gösterdiği elde edilmiştir. Öğretmen adaylarının özel alan yeterlikleri, öğrenim türüne göre II. Öğretimde okuyan öğretmen adayları lehine farklılaşma göstermiştir. Ayrıca elde edilen sonuçlara göre, öğretmen adaylarının özel alan yeterlikleri toplam puanlarının yeterli düzeyde olduğu (ortalama=3.93) sonucuna ulaşılmıştır.

Gülyüz (2015), müzik öğretmeni adaylarına yönelik yaptığı çalışmasında, müzik öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarını tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırma, yedi bölgeden rastgele seçim yöntemiyle seçilen ve her bölgeyi temsilen bir eğitim fakültesinde uygulanmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre, çeşitli değişkenlere göre anlamlı bir farklılığa ulaşılamazken “üniversite” değişkenine göre öğretmen adayları arasında anlamlı farklılığa ulaşılmıştır. Elde edilen verilere göre müzik

öğretmeni adaylarının müzik özel alan yeterliklerine ilişkin algılarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özdemir, Sezgin ve Özen Kılıç (2015), okul yöneticileri ve öğretmenlere yönelik yaptıkları araştırmada okul yöneticilerinin liderlik yeterliklerini okul yöneticisi ve öğretmen görüşlerine göre incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada ölçme aracı olarak Liderlik Yeterliği Envanteri (LYE) kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin LYE'nin faktörlerine ilişkin görüşleri arasında pozitif yönde ve yüksek düzeylerde anlamlı ilişkilerin bulunduğunu ve okul yöneticilerinin kendilerine ilişkin liderlik yeterlikleri algıları ile öğretmenlerin okul yöneticilerine ilişkin liderlik yeterliği algılarının anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermiştir. Sonuç olarak, okul yöneticilerinin liderlik yeterlikleri konusunda kendilerine ilişkin daha olumlu bir değerlendirmede bulunduğu tespit edilmiştir.

Özdere (2015), ilkökul ve ortaokullarında görev yapan öğretmenlerine yönelik çalışmasında, öğretmen algılarına göre okul müdürlerinin yeterlik düzeyleri ile örgütsel güven düzeyi arasındaki ilişki inceleyerek varsa yöneticilerin yetersiz oldukları alanların, öğretmenlerin örgütsel güven düzeylerinin ve bu duruma etki eden faktörlerin tespitini amaçlamıştır. Çalışma kapsamında elde edilen sonuçlara göre öğretmen algılarına göre okul müdürlerinin yeterlik düzeyleri cinsiyet, yaş ve branşa göre değişmemekle birlikte, okul müdürlerinin yeterlik düzeylerinin iyi derecede olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.5.2. Yurtdışında Yapılan Çalışmalar

Barnes ve Taylor (1988) tarafından yapılan çalışmada, 5 ilkökulda 50 personel ve 5 başöğretmene anket uygulanarak ve röportaj yapılarak öğretmen yeterliği ve uzmanlığı araştırılmıştır. Öğretmen uzmanlığının daha da esnetilerek, sınıf öğretmenin bilgi becerileri ve ilgilerindeki eksiklikleri kapatmada öğretmenlerin kendi yeterlik alanlarında kullanımının gerekli ve arzulanan bir durum olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Arshad (2009) yaptığı araştırmada ortaokul öğretmenlerinin İngilizce dersindeki yeterlik seviyeleri ve öğretmenlerin yeterliklerini etkileyen faktörleri ve öğretmen yeterliklerindeki eksiklikleri araştırmıştır. Araştırma kapsamında üç gruba (48 başöğretmen, 192 İngilizce öğreten ortaokul öğretmen, 480 9. Ve 10. sınıf öğrencisi) anket uygulanmıştır. Sonuç olarak öğretmenlerin kelime öğretimi, sözlü iletişim, telaffuz, vurgulama, test hazırlama ve değerlendirme yeterliklerinde eksiklikleri olduğu bulunmuştur. Çalışma kapsamında, öğretmenlere özellikle doğru vurgu ve akıcı konuşma becerileri üzerine eğitim verilmesi önerilmiştir.

Odili ve Asuru (2010) yaptıkları çalışmada, ilkokul matematik öğretmenlerinin sahip olduğu yeterlik seviyesini araştırmışlardır. Araştırma, Nijerya'nın güney bölgesindeki bütün ilkokul öğretmenleri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada 60 soruluk uzmanlık testi geliştirilmiş ve öğretmenlere uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin % 77'si düşük seviyede ilkokul matematiği yeterliği gösterirken, sadece % 3.97'sinin ders içeriği hakkında yüksek yeterliğe sahip olduğu sonucu bulunmuştur. Araştırmada cinsiyet değişkenine göre kadın ve erkek öğretmenler arasında içerik yeterliği açısından büyük fark gözlenmemiştir. Araştırmada Çoğu öğretmenin cebirsel konularda en az yeterliğe sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin eğitim düzeylerinin ilkokul matematiği yeterlik seviyelerini etkilemediği bulunmuştur. Çalışmada kıdem veya eğitim düzeyi değişkenlerine bakılmaksızın öğretmenlere ilkokul matematiği yeterliğini arttırıcı periyodik takviye eğitimler verilmelidir önerisinde bulunulmuştur.

Begic (2013) tarafından yapılan çalışmada ilkokul öğretmenlerinin müzik eğitimindeki yeterlikleri araştırılmıştır. Araştırmada “yeterlik nedir?” “öğretmen yeterlikleri nelerdir?” “müzik eğitiminde gerekli olan müzikal yeterlikler nelerdir?” sorularına cevap aranmıştır. Araştırma kapsamında ayrıca temel müzik okullarındaki müfredat ve ortaokul müzik sınıflarındaki müfredat analiz edilmiştir. Aynı zamanda çalışmada müzik okulu öğrencileri ile öğretmenlerin müzikal yeterlikleri karşılaştırılmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin şarkı söyleme, enstrüman çalma ve şarkı söylerken enstrüman çalma müzik dinleme ve müzikal oyunlar faaliyetlerinde yeterliklerini geliştirmeleri gerekmektedir. Bu faaliyetlerin başarılı olarak gerçekleştirilmesi için öğretmenlerin en azından ortalama müziksellik yani doğru melodi ve ritimleri tekrar üretme ve hatırlama yeteneği göstermeleri gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Liu, Liu, Guo ve Lan (2013) yaptıkları çalışmada ilk ve ortaokul başöğretmenlerinin ruh sağlığı eğitimi yeterliğini ruhsal sağlık eğitim yeterlik anketi kullanarak araştırmayı amaçlamıştır. Çalışmada döküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca çalışmada davranışsal durum görüşmeleri ve uzman görüşü teknikleri kullanılmıştır. Çalışmada faktör, gerçeklik ve geçerlik analizleri yapılmıştır. Bu analizler sonucunda ruhsal sağlık eğitim yeterliğinin yedi yapısal boyutu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu boyutlar; ruhsal sağlık eğitim yeterliği, kariyer gelişimi yeterliği, kişilik cazibesi yeterliği, mesleki eğilim yeterliği, başarı özelliği yeterliği, öğrenci bakış açısı yeterliği ve mesleki bilgi yeterliği boyutlarıdır.

Tuenter, Biemans, Tobi ve Mulder (2013) yaptıkları Delfi çalışması kapsamında, röportaja dayalı bilim öğretme yeterliğini belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışma kapsamında katılımcılara 23 adet tanımlı yeterliğin önemi hakkında sorular sordular. Çalışmanın

sonuçlarına göre bu yeterliklerin önemi vurgulanmış, acemi ve deneyimli öğretmenlerin ayırt edilmesi ve bir yeterliğin eklenmesi önerilmiştir. Araştırmacılar, çalışmada elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin kariyerleri boyunca fen bilgisi tutum ve öğretim becerilerine dair yeterlik gelişimini artırmalarına yönelik çalışmalar yapılmasını önermişlerdir.

Wamala ve Seruwagi (2013) yaptıkları çalışmada öğretmen yeterliklerinin Uganda'daki altıncı sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına olan etkisini araştırmıştır. Araştırma Uganda'nın 6 coğrafi bölgesinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma ilkokula kayıtlı 5148 altıncı sınıf öğrencisinin kayıtlarından elde edilen verilere dayanmaktadır. Araştırma kapsamında öğretmenlerin yeterliğine ek olarak öğrencilerin çeşitli disiplinlerdeki akademik başarıları; öğrencinin yaş, cinsiyet, kırsal-şehir bölgesi, sınıf tekrarı durumları ve ilk eğitiminin uzunluğu karakteristiklerine göre incelenmiştir. Araştırma sonuçları, öğrencilerin okuma ve matematikteki yüksek akademik başarısının öğretmenin aynı disiplinindeki yüksek yeterliğine yüksek derecede bağlı olduğunu göstermiştir. Ancak bu genelleme öğrenci karakteristikleri ve öğrenme ortamı çeşitliliklerinden dolayı tüm şehirlerdeki bütün öğrenciler için geçerli olmayabilir. Yine de bulgular öğrencinin örgün öğretimdeki akademik başarısını artırmada ölçü olarak öğretmen yeterliğinin güçlendirilmesi gerektiğini önermesi açısından önem arz etmektedir.

Lilvist, Sandberg, Sheridan ve Williams (2014) tarafından yapılan çalışmada İsveç'te 15 üniversitede okul öncesi öğretmenliği bölümünde eğitim gören 810 öğrencinin katılımıyla okul öncesi öğretmenlerinin yeterliğinin yapısı tespit edilmeye çalışılmıştır. Okul öncesi öğretmen yeterliğinin farklı boyutları İsveç'teki okul öncesi öğretmen eğitiminin içeriği, okul öncesi müfredatı ve erken çocukluk eğitimi ve sağlığında profesyonellik kavramına bağlı olarak incelenmiştir. Çalışmada elde edilen bulgulara göre, genel olarak öğrencilerin okul öncesi öğretmen yeterliği kavramını algılamalarında oldukça çeşitlilik olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın deseni belirtilmiş, evren ve örnekleme ilişkin bilgiler verilmiş, veri toplama araçları ve veri toplama süreciyle ilgili açıklamalar yapılmıştır.

3.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışma, sınıf öğretmenlerinin ilkökul yöneticileri ve kendi algılarına göre özel alan yeterliklerini ölçmeye yönelik ilişkisel tarama deseni ile yürütülmüş bir çalışmadır.

Tarama deseni, bir evren içerisinden seçilen örneklem üzerinde yapılan çalışmalarla evren genelindeki eğilim, tutum veya görüşlerin nicel veya nümerik olarak betimlenmesini sağlayan araştırma deseni (Creswell, 2013, s.155). İlişkisel tarama deseni ise iki ya da daha çok sayıda değişkenin aralarındaki ilişkilerin belirlenmek üzere incelendiği araştırma deseni (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014, s.178). İlişki aramalarda betimlemeler (özelliklerin değerlerini belirleme işi) varolan belli standartlara uyan ölçülerini bulmaya çalışmaktan çok birey, nesne vb. durumlar arası ayrımların belirlenebilmesi amacına dönüktür. Bu yaklaşımda görelilik anlamlı ve önemlidir (Karasar, 2005, s.83). Bu çalışmada, katılımcılar arasındaki ayrımların belirlenmesi ve mevcut ilişkinin ortaya çıkarılması amacıyla ilişkisel tarama deseni kullanılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, 2015-2016 eğitim öğretim yılı güz döneminde Denizli ili Pamukkale ve Merkezefendi ilçelerinde görev yapan 917 sınıf öğretmeni ve 168 ilkökul yöneticisi oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamında evrende bulunan 917 öğretmen ve 168 ilkökul yöneticisinden rastgele (rassal) örnekleme yöntemi ile seçilen 385 öğretmen ve 138 ilkökul yöneticisine ölçek uygulanmıştır. Rastgele (rassal) örnekleme bireyler topluluğundan seçimin şansla veya gelişigüzel seçilmesi ile gerçekleşir ve evrende bulunan her birey veya nesne eşit seçilme şansına sahiptir (Akarsu, 2014, s. 33).

Araştırmanın evrenine ilişkin örnekleme belirlemek için Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004) tarafından hazırlanan örneklem büyüklüğü çizelgesi kullanılmıştır. Tablo 3.1'e bakıldığında .05 örnekleme hatası dikkate alınmıştır.

Tablo 3.1

Örneklem büyüklüklerine ilişkin tablo (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004, s.50)

Evren Büyükülüğü	+ 0.03 örnekleme hatası			+ 0.05 örnekleme hatası			+ 0.10 örnekleme hatası		
	(d)			(d)			(d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Evrendeki öğretmen ve ilkokul yöneticisi sayıları sapma miktarı .05 düzeyinde hesaplanarak gerekli örneklem sayısının 917 öğretmen için en az 271, 168 ilkokul yöneticisi için ise en az 117 olması gerektiği belirlenmiştir. Son olarak elde edilen verilerin bir kısmının eksik doldurulduğu görüldüğü için analizlere dahil edilmemiş ve çalışmanın örneklemini 293 öğretmen ve 122 ilköğretim okul yöneticisi oluşturmuştur.

Çalışmanın örnekleminde yer alan öğretmen ve ilkokul yöneticilerine ait betimleyici bilgiler Tablo 3.2 ve Tablo 3.3’de gösterilmiştir.

Tablo 3.2

Sınıf Öğretmenlerine Ait Betimleyici İstatistik Tablosu

		f	%
Cinsiyet	Kadın	147	50,2
	Erkek	146	49,8
	Toplam	293	100,0
Sınıf Mevcudu	20’den az	42	14,3
	21-30	192	65,5
	31-40	57	19,5
	41-50	2	,7
	Toplam	293	100,0
	Kıdem	0-5 yıl	2
	6-10 yıl	19	6,5
	11-15	42	14,3
	16-20	93	31,7
	21-25	137	46,8
	Toplam	293	100,0
Eğitim Düzeyi	Ön lisans	65	22,2
	Lisans	213	72,7
	Lisansüstü	15	5,1
	Toplam	293	100,0

Tablo 3.3

İlkokul Yöneticilerine Ait Betimleyici İstatistik Tablosu

		f	%
Cinsiyet	Kadın	21	17,2
	Erkek	101	82,8
	Toplam	122	100,0
Kıdem	0-5 yıl	2	1,6
	6-10	22	18,0
	11-15	36	29,5
	16-20	26	21,3
	21 +	36	29,5
	Toplam	122	100,0
Yöneticilikteki Kıdem	0-5 yıl	53	43,4
	6-10	30	24,6
	11-15	14	11,5
	16-20	13	10,7
	21 +	12	9,8
	Toplam	122	100,0
Eğitim Düzeyi	Ön lisans	13	10,7
	Lisans	94	77,0
	Lisansüstü	15	12,3
	Toplam	122	100,0
Yöneticilik Görevi	Müdür Yardımcısı	67	54,9
	Müdür Baş Yardımcısı	1	,8
	Müdür	54	44,3
	Toplam	122	100,0

3.3. Veri Toplama Araçları**3.3.1. Milli Eğitim Bakanlığı Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Ölçeği (Öğretmen Gözünden)**

Milli Eğitim Bakanlığı Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri dikkate alınarak Özbilen (2012) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesi 3 aşamada tamamlanmıştır. Bu aşamalar kısaca özetlenecek olursa; öncelikle Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlik maddeleri, beşli likert tipi derecelendirmeye uygun ölçek maddeleri olarak yazılmış, uzman görüşü alınmış, deneme ölçeği uygulanmış, güvenilirlik ve geçerliliği belirlenmiştir. İncelenen yeterlik maddeleri. 39 adet yeterlik ifadesi olarak alt alta sıralanmış ve karşısına 5. 4. 3. 2. 1 sayıları yazılmış ve derecelendirilmiş bir ölçek oluşturulmuştur. Ölçeğin ilk kısmında bu sayıların ifade ettiği anlamlar (5=Çok iyi. 4=İyi. 4=Orta. 2=Çok az. 1=Hiç) açıklanmıştır. Ölçeğin bu hali 130 adet sınıf öğretmeni adayına uygulanmış. değerlendirmeler sonucunda, uzman görüşü de alınarak iki maddenin iyi çalışmadığına karar verilmiş ve bu maddeler ölçekten çıkarılarak 37 maddeden oluşan ölçeğe son hali verilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) değeri .87 olarak bulunmuştur. Yapılan faktör

analizi sonucunda maddelerin faktör değerlerinin .40 ile .84 arasında değiştiği ortaya koyulmuştur. Örneklem büyüklüğünü belirlemek için yapılan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri .874 olarak bulunmuştur. Bir araştırmada örneklem büyüklüğünü belirlemeye yarayan KMO değerinin .60'dan yüksek çıkması beklenir (Büyüköztürk, 2011, s.126). Bu değer, bu çalışmada kullanılan örneklem büyüklüğünün yeterli olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda doğrulayıcı ve açıklayıcı faktör analizleri yapılmış ve ölçeğe 3 boyut (1- Sınıf Öğretmenlerinin Tanıma ve Geliştirme Alt Boyutu 2- Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Alt Boyutu 3- Sınıf Öğretmenlerinin Teknoloji ve Değişim Alt Boyutu) ve 37 maddeden oluştuğu son hali verilmiştir (Özbilen, 2012).

Ölçeğin son halinde Tanıma ve Geliştirme Alt Boyutunda 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,24,25,26,27,28,29,31,35 ve 37 numaralı maddeler yer almıştır. Beden Eğitimi Alt Boyutunda 32,33,34,36 numaralı maddeler, Teknoloji ve Değişim Alt Boyutunda ise 23 ve 30 numaralı maddeler yer almıştır.

3.3.2. Milli Eğitim Bakanlığı Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Ölçeği (İlkokul Yöneticileri Gözünden)

MEB Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri dikkate alınarak Özbilen (2012) tarafından geliştirilen ölçek, alınan izinler dâhilinde araştırmacı yöneticilerin sınıf öğretmeni yeterliklerini değerlendirmeleri amacıyla orijinal ölçeğin ifadeleri tekrar düzenlenerek, biçim ve içerik yönünden dört uzman görüşüne sunulmuştur. Daha sonra geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Denizli ili (Pamukkale ve Merkezefendi ilçeleri dışındaki ilçelerde) Honaz, Çivril, ve Acıpayam ilçelerinde görev yapan ilkökul yöneticileri ile gerçekleştirilmiştir. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılan ölçek, son haliyle ilkökul yöneticileri algılarına göre sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerini belirlemek amacıyla Denizli il merkezinde uygulanmıştır.

3.3.2.1. MEB Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Ölçeği'nin (İlkokul Yöneticileri Gözünden) Açıklayıcı Faktör Analizi- AFA

Tablo 3.4

Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Ölçeği (İlkokul Yöneticileri Gözünden) Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları

Ölçek Boyutları	Tanıma ve Geliştirme	Beden Eğitimi	Teknoloji ve Değişim
Varyans Yüzdesi	8.347	5.241	48.959
Toplam Varyans Yüzdesi	57.306	62.547	48.959
Özdeğer	3.089	1.939	18.115

Ölçeğin 37 madde üzerinden faktör yapısı temel-bileşenler yöntemiyle (principals-components analysis) analiz edilmiş ve 1'in üzerinde özdeğere sahip toplam varyansın % 57'sini oluşturan 3 faktör bulunmuştur (Tablo 3.5). Sonuçlar, maddelerin faktör yüklerine göre her boyut için kendi aralarında öbekleştiğini göstermiştir (Tablo 3.5). Elde edilen bütün bulgular, MEB Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Ölçeği'nin (İlkokul Yöneticileri Gözünden) yöneticiler için kullanılabilir ve geçerli bir ölçme aracı olduğuna işaret etmektedir.

3.3.2.2. Milli Eğitim Bakanlığı Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Ölçeği (İlkokul Yöneticileri Gözünden) Ölçeğine Ait Madde ve Güvenirlilik Analizleri. Ölçek kapsamının benzeşiklik düzeyi ve test maddelerinin örneklediği davranış alanının ayrışıklığı ile ilgili bilgi elde etmek için yapılan iç tutarlılık güvenirliliği analizlerinde Cronbach alfa (α) katsayısı bütün maddeler için .97 olarak bulunmuştur (Öner, 1997). Ölçek, yapılan analizler doğrultusunda üç alt boyuta ayrılmış ve Tanıma ve Geliştirme alt boyutunda 1,2,3,4,5,6,7,9 ve 13 numaralı maddelerin bir alt boyutta toplandığı görülmüş ve bu alt boyut için güvenirlilik katsayısı .91 bulunmuştur. Beden Eğitimi alt boyutunda 8,14,15,16,17,32,33,34 ve 36 numaralı maddeler toplanmış ve bu boyut için ise güvenirlilik katsayısı .90 olarak bulunmuştur. Teknoloji ve Değişim alt boyutunda ise 10,11,12,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,35 ve 37 numaralı maddeler öbekleşmiş ve bu alt boyutun güvenirlilik katsayısı .96 olarak saptanmıştır. Madde-test korelasyonlarına (r) bakıldığında, .37 ile .84 arasında bir değişim olduğu görülmektedir (Tablo 3.4). Aiken(1976)'e göre .20 ve üzerindeki ayırt etme göstergeleri maddenin kabul edilebilir düzeyde işlevsel olduğu anlamını taşır(Akt. Öner 1997). Bir maddeyi ölçekten çıkarmak için, madde silinirse alfa katsayısındaki ve ölçek ortalamasındaki değişime bakmak gerekmektedir. Ölçekteki bütün maddelerin madde toplam korelasyonu incelendiğinde değerlerin pozitif ve .20'den yüksek olduğu görülmüştür. Bu çerçevede değerlendirildiğinde, elde edilen madde-test korelasyonlarının yeterli düzeyde güçlü ve ölçeğin yeterli güvenirlilik katsayısına sahip olduğu söylenebilir. Dolayısıyla yapılan analizlerde ölçekten madde silmeye gerek duyulmamıştır.

Tablo 3.5

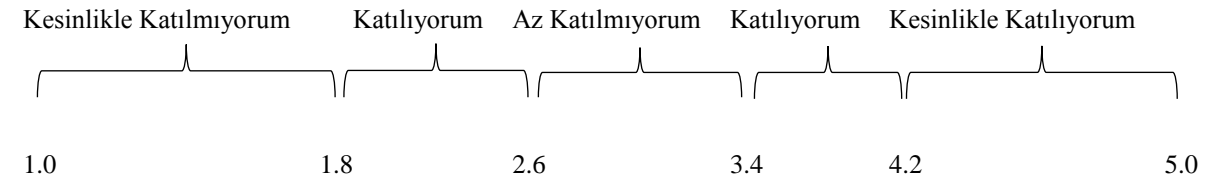
Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Ölçeği (İlkokul Yöneticileri Gözünden) Ölçeğinin Madde Toplam Korelasyonları Ve Faktör Yükleri

Maddeler	r	Faktörler		
		Tanıma ve Geliştirme	Beden Eğitimi	Teknoloji ve Değişim
30	.663	.764		
24	.705	.762		
18	.764	.740		
29	.737	.722		
28	.711	.710		
25	.734	.710		
26	.785	.709		
31	.777	.697		
21	.756	.671		
37	.734	.650		
19	.709	.633		
27	.657	.632		
12	.708	.625		
23	.769	.622		
35	.704	.608		
22	.843	.600		
20	.764	.597		
11	.681	.519		
10	.679	.471		
5	.602		.788	
1	.675		.782	
7	.695		.731	
6	.612		.691	
3	.624		.672	
2	.767		.658	
4	.637		.633	
9	.641		.556	
13	.670		.442	
33	.589			.787
32	.596			.779
15	.611			.777
34	.578			.718
8	.632			.677
16	.558			.674
14	.370			.636
36	.524			.598
17	.636			.587

Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Ölçeği (Öğretmen Gözünden) ölçeğinin alt boyutlarında yer alan maddeler, yapılan madde analizleri sonucunda farklı alt boyutlarda öbeklenmiştir. Bu doğrultuda Tanıma ve Geliştirme alt boyutunda yer alan 10,11,12,18,19,20,21,22,24,25,26,27,28,29,31,35,37 numaralı maddeler Teknoloji ve Değişim alt boyutunda öbeklenmiştir. Ayrıca 8,14,15,16,17 numaralı maddeler Tanıma ve Geliştirme alt boyutundan Beden Eğitimi alt boyutunda öbeklenmiştir. Bu bağlamda Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Ölçeği (İlkokul Yöneticileri Gözünden) alt boyutlarda yeri değişen maddelerle birlikte son halini almıştır.

3.3.3. Milli Eğitim Bakanlığı Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Ölçeklerinin Derecelendirmesi

Analizler sonucunda, kullanılan ölçeklere ait bulguları yorumlamada kullanılan derecelendirme sistemi aşağıda verilmiştir.

Şekil 3.1. Beşli likert derecelendirme sistemi

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmanın amacına uygun ölçekler belirlendikten sonra Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli uygulama izinleri alınmış ve ölçme araçları Denizli il merkezindeki Pamukkale ve Merkezefendi ilçelerinde uygulamaya başlanmıştır. Bunun için ilk olarak Denizli ili Pamukkale ve Merkezefendi ilçelerindeki ilkokulların sayısı, yeri, okulda görev yapan öğretmen ve yönetici sayısı belirlenmiştir. Daha sonra, bu okullar içerisinde rastgele seçilen sınıf öğretmenleri ve ilkokul yöneticileri üzerinde araştırma yürütülmüştür.

Ölçme araçlarına katılımcılar gönüllülük esasına uygun olarak katılmışlar ve ölçme araçlarını kişisel düşünceleri doğrultusunda bireysel olarak cevaplandırmışlardır. Ölçme araçlarını cevaplamadan önce, sınıf öğretmenlerine ve ilkokul yöneticilerine çalışmanın amacından bahsedilmiş ve ölçme araçları hakkında kısa bir açıklama yaptıktan sonra ölçek maddelerini cevaplamaları için belirli bir süre verilmiş ve uygulama sonunda ölçekler geri toplanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterliklerini belirlemek amacıyla sınıf öğretmenleri ve ilkokul yöneticilerine uygulanan ölçekler ile toplanan veriler, SPSS 23 (Statistical Package for the Social Sciences) ile analiz edilmiştir.

Araştırmanın birinci alt probleminde sınıf öğretmeni yeterlikleri ile cinsiyetleri arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre özel alan yeterliklerini belirlemeye yönelik toplanan verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemede Kolmogorov-Smirnov normallik testi kullanılmıştır. Bir araştırmada örneklem sayısı 50'nin üstünde ise Kolmogorov-Smirnov testi kullanılır (Büyüköztürk, 2013. s. 42). Kolmogorov-Smirnov testine ilişkin istatistiksel bilgiler aşağıda (Tablo 3.6) gösterilmiştir.

Tablo 3.6

Sınıf Öğretmenlerinin Kendi Algılarına Göre Özel Alan Yeterlikleri Normallik Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	Z	df	p	Z	df	p
Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Toplam	.065	293	.004	.973	293	.000
Tanıma ve Geliştirme	.066	293	.003	.971	293	.000
Beden Eğitimi	.144	293	.000	.955	293	.000
Teknoloji ve Değişim	.207	293	.000	.851	293	.000

Tablo 3.6 incelendiğinde Kolmogorov-Smirnov Testi sonucunda verilerin normal dağılıma sahip olmadığı görüldüğü için araştırma kapsamında non-parametrik vardamsal istatistiksel teknikleri kullanılmıştır ($p < .05$).

Tablo 3.7

İlkokul Yöneticileri Gözünden Sınıf Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlikleri Normallik Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	Z	df	p	Z	df	p
Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri (İlkokul Yöneticileri Gözünden) Toplam	.125	120	.000	.949	120	.000
Tanıma ve Geliştirme	.152	120	.000	.938	120	.000
Beden Eğitimi	.093	120	.013	.976	120	.027
Teknoloji ve Değişim	.120	120	.000	.916	120	.000

Tablo 3.7 incelendiğinde de Tablo 3.6'ya benzer bir sonuç görülmüş ve Kolmogorov-Smirnov Testi sonucunda verilerin normal dağılıma sahip olmadığı görüldüğü için araştırma kapsamında non-parametrik vardamsal istatistiksel teknikleri kullanılmıştır ($p < .05$).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR

Araştırmanın bu aşamasında araştırmanın sorularına cevap aranmıştır. Bu bağlamda ilgili bulgular aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

4.1. Milli Eğitim Bakanlığı Bünyesinde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin, Kendi Algılarına Göre “Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri” Ne Düzeydedir? Alt Problemine İlişkin Bulgular

Milli eğitim bakanlığı bünyesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin, kendi algılarına göre sınıf öğretmenliği özel alan yeterlikleri, toplam puan üzerinden incelendiğinde ortalamanın 4.12 (Katılıyorum) olduğu belirlenmiştir.

Alt boyutlara ilişkin madde ortalamaları ve toplam ortalama puanları aşağıda tablolar halinde belirtilmiştir (Tablo 4.5, Tablo 4.6, Tablo 4.7).

Tablo 4.1

Milli Eğitim Bakanlığı Bünyesinde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Tanıma ve Geliştirme Özel Alan Yeterlik Düzeyleri

Sınıf Öğretmenlerinin Tanıma ve Geliştirme Boyutuna İlişkin Maddeler	N	Madde Ort.	Std. D.	Toplam Ortalama
Gelişim ve öğrenme ile ilgili kavramları ve ilkeleri uygulayabilirim.	293	4.22	.65	4.27
Öğrencilerin gelişim dönemlerine uygun rehberlik yapabiliyorum.	293	4.25	.64	
Öğrencilerin üst yeteneklilik öğrenme güçlüğü. öğrenme stilleri gibi bireysel farklılıkları dikkate alarak duruma uygun öğrenme ortamları hazırlayabilirim	293	3.91	.83	
Öğrenme ve öğretme süreçlerini zenginleştirmek için araç ve gereçlerden yararlanabilirim.	293	4.44	.61	
Uygulamalarımda eleştirel düşünme. yaratıcı düşünme gibi düşünme becerilerini kullanabilirim.	293	4.32	.62	
Öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirebilirim.	293	4.36	.57	
Öğrencilerin akıl yürütme becerilerini geliştirebilirim.	293	4.29	.62	
Öğrenme öğretme sürecinde özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabiliyorum.	293	3.88	.85	
Öğrencilerin. öğrenim sürecinde gelişim düzeylerini izleyebilirim.	293	4.36	.61	
Öğretim sürecinde uygulanan ölçme aracından elde edilen verileri değerlendirebilirim.	293	4.25	.67	
Mesleki etik değerler oluşturabilirim.	293	4.41	.62	
Eğitim-öğretim sürecinde eğitim paydaşları ve toplumun diğer üyeleri ile beraber çalışabilirim.	293	4.31	.69	
Bilişim teknolojilerinden mesleki gelişim ve iletişim için yararlanabilirim.	293	4.40	.69	
Güzel sanatlarla ilgili genel bilgilere sahibim.	293	3.48	.94	
Sanatsal etkinlikleri öğrenme sürecinde kullanabilirim.	293	3.60	.82	
Öğrenme ve öğretme ortamlarını düzenlerken estetik bakış açısını dikkate alabilirim.	293	4.04	.72	
Atatürk'ün sanatın gelişmesine verdiği önemi içselleştirmelerini sağlayabilirim.	293	4.19	.74	
Öğrencilerin Türkçe'yi doğru. güzel ve etkili kullanma becerilerini geliştirebilirim.	293	4.47	.64	
Öğrencilerin okuma ve yazma becerilerini geliştirebilirim.	293	4.64	.53	
Türkçe' nin doğru ve etkili kullanımı ve iletişim açısından model olabiliyorum.	293	4.48	.59	

Atatürk'ün Türk dili ve ulusal değerlerle ilgili düşünce ve görüşlerini öğretim sürecindeki uygulamalara yansıtabilirim.	293	4.48	.61
Öğrencilerin bilimsel ve teknolojik kavramları doğru ve etkin kullanmalarını sağlayabilirim.	293	4.27	.64
Öğrencinin. kendini ve yakın çevresini (ailesini. arkadaşlarını. okulunu) tanımlarını sağlayabilirim.	293	4.54	.55
Öğrencilerin demokratik davranma ve sorumluluk bilinci kazanmalarını sağlayabilirim.	293	4.47	.59
Öğrencilerin etkili iletişim kurmalarını sağlayabilirim.	293	4.39	.57
Öğrencinin. içinde yaşadığı doğal çevreyi tanıma ve gözlem becerisini geliştirebilirim.	293	4.35	.59
Öğrencide. doğal afetlere karşı anlayış geliştirebilirim.	293	4.42	.59
Öğrencide doğayı sevmeye ve koruma bilinci oluşturabilirim.	293	4.55	.55
Atatürk'ün çocuk hakları. insan hakları. demokrasi ve vatandaşlık hak ve sorumlulukları konusunda görüşlerini öğretim ortamına yansıtabilirim.	293	4.49	.59
Öğrencilerin doğru ve dengeli beslenme alışkanlığı kazanmalarını sağlayabilirim.	293	4.34	.69
Atatürk'ün spor ve ulusal değerlerle ilgili düşünce ve görüşlerini öğrenme sürecindeki uygulamalara yansıtabilirim.	293	3.75	.91
	293	4.30	.70

Tablo 4.1 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına özel alan yeterlik düzeylerine göre tanıma ve geliştirme alt boyutuna ilişkin madde ortalamalarının 3.49 ile 4.64 arasında değer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda ilgili maddelere ilişkin toplam ortalama 4.27 şeklinde belirlenmiştir.

Tablo 4.2

Milli Eğitim Bakanlığı Bünyesinde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Özel Alan Yeterlik Düzeyleri

Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Boyutuna İlişkin Maddeler	N	Madde Ortalama	Std. D	Toplam Ortalama
Öğrencilerin ritim ve müzik eşliğinde jimnastik ve dans hareketlerini geliştirmelerine rehberlik edebilirim	293	3.59	.94	3.65
Öğrencilere ferdi sporlar ve takım sporları ile ilgili temel bilgi ve becerileri kazandırabilirim	293	3.71	.90	
Öğrencilerin ferdi sporlar ve takım sporları ile ilgili motor becerilerini geliştirebilirim	293	3.67	.92	
Spor sakatlanmalarında ilk yardım kurallarını uygulayabilirim.	293	3.63	.91	

Tablo 4.2 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına özel alan yeterlik düzeylerine göre beden eğitimi alt boyutuna ilişkin madde ortalamalarının 3.59 ile 3.71 arasında değer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda ilgili alt boyut maddelerine ilişkin toplam ortalama 3.66 şeklinde belirlenmiştir.

Tablo 4.3

Milli Eğitim Bakanlığı Bünyesinde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Teknoloji ve Değişim Özel Alan Yeterlik Düzeyleri

Sınıf Öğretmenlerinin Teknoloji ve Değişim Boyutuna İlişkin Maddeler	N	Madde Ortalama	Std. D.	Toplam Ortalama
Atatürk'ün. bilim ve teknolojiyle ilgili düşünce ve görüşlerini öğretim sürecindeki uygulamalara yansıtabilirim	293	4.40	.64	4.46

Öğrencide zaman (geçmiş, şimdi ve gelecek) ve değişim bilinci geliştirebilirim	293	4.53	.55
--	-----	------	-----

Tablo 4.3 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına özel alan yeterlik düzeylerine göre teknoloji ve değişim alt boyutuna ilişkin madde ortalamalarının 4.40 ile 3.53 arasında değer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda ilgili alt boyut maddelerine ilişkin toplam ortalama 4.66 şeklinde belirlenmiştir.

4.2. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin, “Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri” ne dönük algıları; a) cinsiyet b) kıdem c) sınıf mevcudu d) eğitim düzeyi değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir? Alt Problemine İlişkin Bulgular

a) cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular

Tablo 4.4

Sınıf Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlikleri Algılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	Grup	n	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	Z	p.
Özel Alan Yeterlikleri Toplam Puan	Kadın	146	143.59	20964.00	10233.000	-.752	.492
	Erkek	147	150.39	22107.00			
	Toplam	293					
Özel Alan Yeterlikleri Tanıma ve Geliştirme Boyutu	Kadın	146	145.59	21255.50	10524.500	-.345	.776
	Erkek	147	148.40	21815.50			
	Toplam	293					
Özel Alan Yeterlikleri Beden Eğitimi Boyutu	Kadın	146	133.88	19546.00	8815.000	-2.739	.008*
	Erkek	147	160.03	23525.00			
	Toplam	293					
Özel Alan Yeterlikleri Teknoloji ve Değişim Boyutu	Kadın	146	151.40	22104.00	10089.000	-.870	.352
	Erkek	147	142.63	20967.00			
	Toplam	293					

* $p < .01$

Tablo 4.4 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterliklerinde kendilerini yeterli görme düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında Mann Whitney U testi sonuçlarına göre anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir ($p > .05$). Bu doğrultuda sınıf öğretmenliği özel yeterliklerinin alt boyutlarına bakıldığında tanıma ve geliştirme ($p > .05$) ve teknoloji ve değişim ($p > .05$) alt boyutlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık görülmezken, Beden Eğitimi alt boyutunda kadın ve erkek öğretmenler arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($p < .05$). Kadın ve erkek öğretmenlerin sıra ortalama puanlarına bakıldığında erkek öğretmenler lehine anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu görülmektedir.

b) kıdem değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular

Tablo 4.5

Sınıf Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlikleri Algularının Kıdem Değişkenine Göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Grup	n	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p
Özel Alan Yeterlikleri Toplam Puan	0-5 yıl	2	152.75	4	5.400	.249
	6-10 yıl	19	113.76			
	11-15	42	132.54			
	16-20	92	156.25			
	21-25	138	149.73			
	Toplam	293				
Özel Alan Yeterlikleri Tanıma ve Geliştirme Boyutu	0-5 yıl	2	145.50	4	5.954	.203
	6-10 yıl	19	115.63			
	11-15	42	129.25			
	16-20	92	157.21			
	21-25	138	149.94			
	Toplam	293				
Özel Alan Yeterlikleri Beden Eğitimi Boyutu	0-5 yıl	2	210.00	4	2.452	.653
	6-10 yıl	19	127.74			
	11-15	42	153.63			
	16-20	92	145.29			
	21-25	138	147.86			
	Toplam	293				
Özel Alan Yeterlikleri Teknoloji ve Değişim Boyutu	0-5 yıl	2	148.50	4	3.830	.429
	6-10 yıl	19	130.66			
	11-15	42	132.06			
	16-20	92	157.65			
	21-25	138	146.67			
	Toplam	293	152.75			

Tablo 4.5 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterliklerinde kendilerini yeterli görme düzeyleri ile kıdem değişkeni arasında Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir ($\chi^2 = (sd=4) = 5.400$; $p > .05$). Bu doğrultuda özel alan yeterliklerinin tanıma ve geliştirme ($\chi^2 = (sd=4) = 5.954$; $p > .05$), beden eğitimi ($\chi^2 = (sd=4) = 2.452$; $p > .05$) ve teknoloji ve değişim ($\chi^2 = (sd=4) = 3.830$; $p > .05$) alt boyutlarına bakıldığında kıdem değişkeni ile anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir.

c) sınıf mevcudu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular

Tablo 4.6

Sınıf Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterliklerin Algularının Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Grup	n	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p
Özel Alan Yeterlikleri Toplam Puan	20'den az	42	152.07	3	.309	.958
	21-30	193	146.22			
	31-40	57	145.38			
	41-50	1	176.50			
	Total	293				
	20'den az	42	153.42	3	.583	.900
	21-30	193	145.95			

Özel Alan Yeterlikleri Tanıma ve Geliştirme Boyutu	31-40	57	145.05			
	41-50	1	192.00			
	Total	293				
Özel Alan Yeterlikleri Beden Eğitimi Boyutu	20'den az	42	142.93	3	1.824	.610
	21-30	193	150.28			
	31-40	57	140.43			
	41-50	1	60.00			
	Total	293				
Özel Alan Yeterlikleri Teknoloji ve Değişim Boyutu	20'den az	42	148.62	3	1.944	.584
	21-30	193	144.48			
	31-40	57	152.62			
	41-50	1	244.50			
	Total	293	152.07			

Tablo 4.6 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterliklerinde kendilerini yeterli görme düzeyleri ile sınıf mevcudu değişkeni arasında Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir ($\chi^2 = (sd=3) = .309; p > .05$). Bu doğrultuda özel alan yeterliklerinin tanıma ve geliştirme ($\chi^2 = (sd=3) = .583; p > .05$), beden eğitimi ($\chi^2 = (sd=3) = 1.824; p > .05$) ve teknoloji ve değişim ($\chi^2 = (sd=3) = 1.944; p > .05$) alt boyutlarına bakıldığında sınıf mevcudu değişkeni ile anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir.

d) eğitim düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular

Tablo 4.7

Sınıf Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlikleri Algılarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Grup	n	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p
Özel Alan Yeterlikleri Toplam Puan	Ön Lisans	66	144.48	2	.080	.961
	Lisans	213	147.83			
	Lisansüstü	14	146.21			
	Total	293				
Özel Alan Yeterlikleri Tanıma ve Geliştirme Boyutu	Ön Lisans	66	144.18	2	.128	.938
	Lisans	213	148.08			
	Lisansüstü	14	143.82			
	Total	293				
Özel Alan Yeterlikleri Beden Eğitimi Boyutu	Ön Lisans	66	147.10	2	.400	.819
	Lisans	213	146.07			
	Lisansüstü	14	160.68			
	Total	293				
Özel Alan Yeterlikleri Teknoloji ve Değişim Boyutu	Ön Lisans	66	135.09	2	3.031	.220
	Lisans	213	151.95			
	Lisansüstü	14	127.86			
	Total	293	144.48			

Tablo 4.7 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterliklerinde kendilerini yeterli görme düzeyleri ile eğitim düzeyi değişkeni arasında Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir $\chi^2 = (sd=3) = .080. (p > .05)$. Bu doğrultuda özel alan yeterliklerinin tanıma ve geliştirme ($\chi^2 = (sd=3) = .128; p > .05$), beden eğitimi ($\chi^2 = (sd=3) = .400; p > .05$) ve teknoloji ve değişim ($\chi^2 = (sd=3) = 3.031; p > .05$) alt

boyutlarına bakıldığında eğitim düzeyi değişkeni ile anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir.

4.3. Milli Eğitim Bakanlığı Bünyesinde Görev Yapan İlkokul Yöneticilerinin Algılarına Göre Sınıf Öğretmenlerinin “Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri” Ne Düzeydedir? Alt Problemine İlişkin Bulgular

Milli eğitim bakanlığı bünyesinde görev yapan ilkökul yöneticilerinin algılarına göre, sınıf öğretmenlerinin sınıf öğretmenliği özel alan yeterlikleri, toplam puan üzerinden incelendiğinde ortalamanın 3.90(Katılıyorum) olduğu belirlenmiştir.

Alt boyutlara ilişkin madde ortalamaları ve toplam ortalama puanları aşağıda tablolar halinde belirtilmiştir(Tablo 4.8, Tablo 4.9, Tablo 4.10).

Tablo 4.8

Milli Eğitim Bakanlığı Bünyesinde Görev Yapan İlkokul Yöneticilerinin Algılarına Göre Sınıf Öğretmenlerinin Tanıma ve Geliştirme Özel Alan Yeterlikleri

Okul Yöneticilerinin Algılarına Göre Sınıf Öğretmenlerinin Tanıma ve Geliştirme Yeterlik Düzeyleri	N	Madde		Toplam Ortalama
		Ort.	Std. D.	
Uygulamalarımda eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme gibi düşünme becerilerini kullanabilir.	122	3.93	.89	4.00
Gelişim ve öğrenme ile ilgili ilkeleri uygulayabilir.	122	4.03	.74	
Öğrencilerin akıl yürütme becerilerini geliştirebilir.	122	4.02	.80	
Öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirebilir.	122	4.05	.77	
Öğrencilerin üst yeteneklilik öğrenme güçlüğü, öğrenme stilleri gibi bireysel farklılıkları dikkate alarak duruma uygun öğrenme ortamları hazırlayabilir.	122	3.79	.98	
Öğrencilerin gelişim dönemlerine uygun rehberlik yapabilir.	122	4.01	.86	
Öğrenme ve öğretme süreçlerini zenginleştirmek için araç ve gereçlerden yararlanabilir.	122	4.11	.89	
Öğrencilerin, öğrenim sürecinde gelişim düzeylerini izleyebilir.	122	4.07	.87	
Bilişim teknolojilerinden mesleki gelişim ve iletişim için yararlanabilir.	122	4.00	.89	

Tablo 4.8 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin ilkökul yöneticilerinin algılarına özel alan yeterlik düzeylerine göre tanıma ve geliştirme alt boyutuna ilişkin madde ortalamalarının 3.79 ile 4.11 arasında değer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda ilgili maddelere ilişkin toplam ortalama 4.00 şeklinde belirlenmiştir.

Tablo 4.9

Milli Eğitim Bakanlığı Bünyesinde Görev Yapan İlkokul Yöneticilerinin Algılarına Göre Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Özel Alan Yeterlikleri

Okul Yöneticilerinin Algılarına Göre Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Yeterlik Düzeyleri	N	Madde		Toplam Ortalama
		Ort.	Std. D.	
Öğrencilerin ritim ve müzik eşliğinde jimnastik ve dans hareketlerini geliştirmelerine rehberlik edebilir.	122	3.51	.99	3.59
Öğrencilere ferdi sporlar ve takım sporları ile ilgili temel bilgi ve becerileri kazandırabilir.	122	3.57	.92	
Öğrencilerin ferdi sporlar ve takım sporları ile ilgili motor becerilerini geliştirebilir.	122	3.57	.91	

Sanatsal etkinlikleri öğrenme sürecinde kullanabilir.	122	3.44	.81
Öğrenme ve öğretme ortamlarını düzenlerken estetik bakış açısını dikkate alabilir.	122	3.69	.85
Öğrenme öğretme sürecinde özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabilir.	122	3.56	1.04
Güzel sanatlarla ilgili genel bilgilere sahiptir.	122	3.39	.83
Spor sakatlanmalarında ilk yardım kurallarını uygulayabilir.	122	3.61	.90
Atatürk'ün sanatın gelişmesine verdiği önemi içselleştirmelerini sağlayabilir.	122	3.92	.89

Tablo 4.9 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin ilkökul yöneticilerinin algılarına özel alan yeterlik düzeylerine göre beden eğitimi alt boyutuna ilişkin madde ortalamalarının 3.39 ile 3.92 arasında değer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda ilgili maddelere ilişkin toplam ortalama 3.59 şeklinde belirlenmiştir.

Tablo 4.10

Milli Eğitim Bakanlığı Bünyesinde Görev Yapan İlkokul Yöneticilerinin Algılarına Göre Sınıf Öğretmenlerinin Teknoloji ve Değişim Özel Alan Yeterlikleri

Okul Yöneticilerinin Algılarına Göre Sınıf Öğretmenlerinin Teknoloji ve Değişim Yeterlik Düzeyleri	N	Madde Ort.	Std. D.	Toplam Ortalama
Öğrencide zaman (geçmiş, şimdi ve gelecek) ve değişim bilinci geliştirebilir.	122	4.08	.88	4.13
Öğrencinin kendini ve yakın çevresini (ailesini, arkadaşlarını, okulunu) tanımlarını sağlayabilir.	122	4.31	.86	
Öğrencilerin Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerilerini geliştirebilir.	122	4.16	.90	
Öğrencide doğayı sevmeye ve koruma bilinci oluşturabilir.	122	4.22	.84	
Öğrencide, doğal afetlere karşı anlayış geliştirebilir.	122	4.07	.88	
Öğrencilerin etkili iletişim kurmalarını sağlayabilir.	122	4.09	.84	
Öğrencilerin demokratik davranma ve sorumluluk bilinci kazanmalarını sağlayabilir.	122	4.06	.87	
Atatürk'ün çocuk hakları, insan hakları, demokrasi ve vatandaşlık hak ve sorumlulukları konusunda görüşlerini öğretim ortamına yansıtabilir.	122	4.16	.79	
Atatürk'ün Türk dili ve ulusal değerlerle ilgili düşünce ve görüşlerini öğretim sürecindeki uygulamalara yansıtabilir.	122	4.18	.86	
Öğrencilerin okuma ve yazma becerilerini geliştirebilir	122	4.39	.89	
Atatürk'ün spor ve ulusal değerlerle ilgili düşünce ve görüşlerini öğrenme sürecindeki uygulamalara yansıtabilir.	122	4.01	.83	
Öğrencinin, içinde yaşadığı doğal çevreyi tanıma ve gözlem becerisini geliştirebilir.	122	4.17	.89	
Eğitim-öğretim sürecinde eğitim paydaşları ve toplumun diğer üyeleri ile beraber çalışabilir.	122	4.11	.78	
Atatürk'ün bilim ve teknolojiyle ilgili düşünce ve görüşlerini öğretim sürecindeki uygulamalara yansıtabilir.	122	4.08	.84	
Öğrencilerin doğru ve dengeli beslenme alışkanlığı kazanmalarını sağlayabilir.	122	4.02	.84	
Öğrencilerin bilimsel ve teknolojik kavramları doğru ve etkin kullanmalarını sağlayabilir.	122	3.86	.92	
Türkçe'nin doğru ve etkili kullanımı ve iletişim açısından model olabilir.	122	4.22	.89	

Tablo 4.10 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin ilkökul yöneticilerinin algılarına özel alan yeterlik düzeylerine göre teknoloji ve değişim alt boyutuna ilişkin madde

ortalamalarının 3.86 ile 4.39 arasında değer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda ilgili maddelere ilişkin toplam ortalama 4.13 şeklinde belirlenmiştir.

4.4. Milli Eğitim Bakanlığı Bünyesinde Görev Yapan İlkokul Yöneticileri İle Sınıf Öğretmenlerinin; Sınıf Öğretmenlerinin “Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri” ne İlişkin Algıları Arasında İlişki Var mıdır? Alt Problemine İlişkin Bulgular

Tablo 4.11

Milli Eğitim Bakanlığı Bünyesinde Görev Yapan İlkokul Yöneticileri İle Sınıf Öğretmenlerinin; Sınıf Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterliklerine İlişkin Algıları Arasında İlişki

	Sınıf Öğretmenleri Yeterlik Algıları Toplam Puan	Sınıf Öğretmenleri Beden Eğitimi Yeterlik Algıları	Sınıf Öğretmenleri Teknoloji ve Değişim Yeterlik Algıları	Sınıf Öğretmenleri Tanıma ve Geliştirme Yeterlik Algıları	Yöneticiler Gözünden Sınıf Öğretmenlerinin Teknoloji ve Değişim Yeterlik Düzeyleri	Yöneticiler Gözünden Sınıf Öğretmenlerinin Tanıma ve Geliştirme Yeterlik Düzeyleri	Yöneticiler Gözünden Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Yeterlik Düzeyleri	Yöneticiler Gözünden Sınıf Öğretmenlerinin Yeterlik Düzeyleri Toplam Puan
Sınıf Öğretmenleri Yeterlik Algıları Toplam Puan	1							
Sınıf Öğretmenleri Beden Eğitimi Yeterlik Algıları	.608**	1						
Sınıf Öğretmenleri Teknoloji ve Değişim Yeterlik Algıları	.699**	.255**	1					
Sınıf Öğretmenleri Tanıma ve Geliştirme Yeterlik Algıları	.989**	.490**	.684**	1				
Yöneticiler Gözünden Sınıf Öğretmenlerinin Teknoloji ve Değişim Yeterlik Düzeyleri	-.124	.043	-.048	-.147	1			
Yöneticiler Gözünden Sınıf Öğretmenlerinin Tanıma ve Geliştirme Yeterlik Düzeyleri	-.168	.007	-.085	-.189*	.850**	1		
Yöneticiler Gözünden Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Yeterlik Düzeyleri	-.193*	-.041	-.093	-.209*	.673**	.620**	1	
Yöneticiler Gözünden Sınıf Öğretmenlerinin Yeterlik Düzeyleri Toplam Puan	-.168	.016	-.079	-.191*	.966**	.909**	.809**	1

Tablo 4.11 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre yeterlik düzeyleri ile ilkökul yöneticilerinin algılarına göre sınıf öğretmenlerinin yeterlik düzeyleri toplam ve alt boyut bazında puanlar arasında istatistiksel olarak ilişkiler olduğu belirlenmiştir.

Bu doğrultuda sınıf öğretmenlerinin kendilerini yeterli görme değişkenleri ve ilkökul yöneticilerinin sınıf öğretmenlerini yeterli görme değişkenleri arasında bazı alt boyutlarda pozitif, bazı alt boyutlarda ise negatif yönde anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir.

Bu kapsamda sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre yeterlik düzeyleri toplam puanları ile sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre beden eğitimi alt boyutu yeterlik algıları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir($r=.608$; $p<.01$). Sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre yeterlik düzeyleri toplam puanları ile sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre teknoloji ve değişim alt boyutu yeterlik algıları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir($r=.699$; $p<.01$). Sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre yeterlik düzeyleri toplam puanları ile sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre tanıma ve geliştirme alt boyutu yeterlik algıları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir($r=.989$; $p<.01$). Sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre yeterlik düzeyleri toplam puanları ile ilkökul yöneticileri gözünden sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi alt boyutuna yönelik yeterlik algıları arasında negatif yönde düşük düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir($r=-.193$; $p<.05$). Sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre beden eğitimi alt boyutu yeterlik düzeyleri ile sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre teknoloji ve değişim alt boyutu yeterlik algıları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir($r=.225$; $p<.01$). Sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre beden eğitimi alt boyutu yeterlik düzeyleri ile sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre tanıma ve geliştirme alt boyutu yeterlik algıları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir($r=.490$; $p<.01$). Sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre teknoloji ve değişim alt boyutu yeterlik düzeyleri ile sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre tanıma ve geliştirme alt boyutu yeterlik algıları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir($r=.684$; $p<.01$).

Ayrıca sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre tanıma ve geliştirme alt boyutu yeterlik düzeyleri ile ilkökul yöneticileri gözünden sınıf öğretmenlerinin tanıma ve geliştirme alt boyutuna yönelik yeterlik algıları arasında negatif yönde düşük düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir($r=-.189$; $p<.05$). Sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre tanıma ve geliştirme alt boyutu yeterlik düzeyleri ile ilkökul yöneticileri gözünden sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi alt boyutuna yönelik yeterlik algıları arasında negatif yönde düşük düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir($r=-.209$; $p<.05$). Sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre tanıma ve geliştirme alt boyutu yeterlik düzeyleri ile ilkökul yöneticileri gözünden sınıf öğretmenlerinin yeterlik düzeyleri toplam puanına yönelik yeterlik algıları arasında negatif yönde düşük düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir($r=-.191$; $p<.05$). İlkokul

yöneticileri gözünden sınıf öğretmenlerinin teknoloji ve değişim alt boyutu yeterlik düzeyleri ile ilkokul yöneticileri gözünden sınıf öğretmenlerinin tanıma ve geliştirme alt boyutu yeterlik düzeyleri arasında pozitif yönde yüksek düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir($r=.850$; $p<.01$). İllkokul yöneticileri gözünden sınıf öğretmenlerinin teknoloji ve değişim alt boyutu yeterlik düzeyleri ile ilkokul yöneticileri gözünden sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi alt boyutu yeterlik düzeyleri arasında pozitif yönde yüksek düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir($r=.673$; $p<.01$). İllkokul yöneticileri gözünden sınıf öğretmenlerinin teknoloji ve değişim alt boyutu yeterlik düzeyleri ile ilkokul yöneticileri gözünden sınıf öğretmenlerinin yeterlik düzeyleri toplam puanı arasında pozitif yönde yüksek düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir($r=.966$; $p<.01$). İllkokul yöneticileri gözünden sınıf öğretmenlerinin tanıma ve geliştirme alt boyutu yeterlik düzeyleri ile ilkokul yöneticileri gözünden sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi alt boyutu yeterlik düzeyleri arasında pozitif yönde yüksek düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir($r=.620$; $p<.01$). İllkokul yöneticileri gözünden sınıf öğretmenlerinin tanıma ve geliştirme alt boyutu yeterlik düzeyleri ile ilkokul yöneticileri gözünden sınıf öğretmenlerinin yeterlik düzeyleri toplam puanı arasında pozitif yönde yüksek düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir($r=.909$; $p<.01$). İllkokul yöneticileri gözünden sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi alt boyutu yeterlik düzeyleri ile ilkokul yöneticileri gözünden sınıf öğretmenlerinin yeterlik düzeyleri toplam puanı arasında pozitif yönde yüksek düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir($r=.809$; $p<.01$).

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın birinci alt problemine baktığımızda çalışma kapsamında sınıf öğretmenlerinin, kendi algılarına göre sınıf öğretmenliği özel alan yeterlikleri, alt boyutlarlar üzerinden incelendiğinde tanıma ve geliştirme alt boyutuna ilişkin madde ortalamalarının 4.27 (Kesinlikle Katılıyorum), beden eğitimi alt boyutuna ilişkin madde ortalamalarının 3.66 (Katılıyorum) ve teknoloji ve değişim alt boyutuna ilişkin madde ortalamalarının ise 4.66 (Kesinlikle Katılıyorum) olduğu, ayrıca toplam puan üzerinden incelendiğinde ortalamanın 4.12 (Katılıyorum) olduğu belirlenmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre sınıf öğretmenliği özel alan yeterliklerine ait bulguları yorumlamada kullanılan derecelendirme sistemine göre toplam ortalama (4.12), öğretmenlerin yöneltilen sorulara kendilerini “Katılıyorum” derecesinde yakın düzeyde katıldıklarını göstermektedir.

İlgili alan yazındaki çalışmalara baktığımızda, Taşgın (2010), sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarına yönelik yaptığı çalışmasında, öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinden; öğretme ve öğrenme süreci yeterlikleri ile öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme yeterliklerinin sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmeyi amaçlamıştır. Araştırmasının sonucunda, sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinden, “Öğretme ve Öğrenme Süreci Yeterlikleri” ve Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme Yeterlikleri” ne ilişkin performans göstergelerini genellikle olumlu bulduklarını ortaya koymuştur. Avcı(2011), sınıf öğretmenlerine yönelik çalışmasında sınıf öğretmenlerinin kendi görüşlerine dayalı olarak Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri’ne sahip olma düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma bulgularına göre, sınıf öğretmenlerinin kendilerini A1 düzeyinde yeterli gördükleri alt yeterliklere bakıldığında; sanatsal etkinlikler, uygulama ve faaliyet gerektiren yeterliklerin alt düzeyde kaldığı ve geliştirilmesi gerektiği söylenebilir ve diğer 33 alt yeterlikte ise kendilerini A2 düzeyinde yeterli gördükleri söylenebilir sonucuna ulaşılmıştır. Özbilen(2012), sınıf öğretmenlerine yönelik yaptığı çalışmasında, sınıf öğretmenlerinin MEB tarafından belirlenen ‘Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri’ ne göre kendi yeterlikleri hakkındaki görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, sınıf öğretmenlerinin genel olarak kendilerini yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Kahramanoğlu ve Ay (2013), sınıf öğretmeni adaylarına yönelik yaptıkları çalışmada, sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının cinsiyet, bölümü tercih etme sıralamaları, I. ve II. öğretim olma

durumları, akademik ortalamaları değişkenleri açısından incelemeyi ve yeterlik algıları arasındaki ilişkileri ortaya koymayı amaçlamışlardır. Çalışmada sonuç olarak, Sınıf öğretmeni adaylarının yeterlik algılarının genel olarak “yeterli” seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Engin ve Genç (2015), sınıf öğretmeni adaylarına yönelik yaptıkları çalışmada, sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterliklerini belirlemeyi amaçlamışlar. Çalışmada elde edilen bulgulara göre, öğretmen adaylarının özel alan yeterlikleri toplam puanlarının yeterli düzeyde olduğu (ortalama=3.93) sonucuna ulaşılmıştır.

Alan yazında bulunan öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının katıldığı ve yeterliklere yönelik görüşlerini, algılarını inceleyen çalışmalarda bizim çalışmamıza paralel olarak öğretmenlerin kendilerini yeterli gördükleri çalışmalar yoğunluktadır. Çalışmamızın bulguları da yapılan çalışmalarla örtüşmektedir.

Araştırmanın ikinci alt problemine baktığımızda çalışma kapsamında sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlikleri algılarının, öğretmenlerin cinsiyet, kıdem, sınıf mevcudu ve eğitim düzeyi değişkenlerine göre değişip değişmediğine bakılmıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin yapılan analizler sonucunda sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik algıları toplam puan ile a)cinsiyet değişkeni arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamamıştır.

Sınıf öğretmenlerinin algılarına göre özel alan yeterlikleri toplam puan, tanıma ve geliştirme alt boyutu ve teknoloji ve değişim alt boyutlarında fark bulunmamasına rağmen, beden eğitimi alt boyutuna ilişkin bulgularda erkekler lehine bir fark bulunmuştur. Beden eğitimi alt boyutundaki maddelere baktığımızda; öğrencilerin jimnastik ve dans hareketlerini geliştirebilme, ferdi ve takım sporları ile ilgili becerileri kazandırabilme ve spor sakatlanmalarında ilk yardım uygulayabilme gibi maddelerin bulunduğu görülmektedir. Bu maddelerin daha çok erkeklerin ilgili olduğu spor ve spor müsabakalarıyla ve soğukkanlılık isteyen ilk yardım temel becerisi gibi kadınların genellikle kendilerini yeterli görmediği hususlar ile ilgili olduğu görülmektedir. Bu alt boyutta erkekler lehine bir sonuç çıkmasının bu sebeplere bağlı olduğu düşünülebilir.

İlgili alan yazındaki çalışmalara baktığımızda, Coşkun, Özer ve Tiryaki(2010), yedi ayrı üniversitede öğrenim gören 4. sınıf Türkçe öğretmeni adaylarına yaptığı çalışmada çeşitli değişkenler açısından öğretmen adaylarının özel alan yeterlik algılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonuçlarına göre özel alan yeterlik algılarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı sonucu bulunmuştur. Hacıömeroğlu ve Şahin (2011), öğretmen adaylarına yönelik yaptığı çalışmada, sınıf öğretmeni adaylarının uygulama öğretmenlerinin özel alan yeterliğine ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmada

elde edilen bulgulara göre, öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinin yeterliklerine ilişkin algılarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Fidan(2012), fen ve teknoloji öğretmen ve öğretmen adaylarına yönelik yaptığı çalışmada, MEB tarafından belirlenen fen ve teknoloji öğretmenliği alan yeterliklerine sahip olma düzeyleri hakkındaki algılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre, fen ve teknoloji öğretmenliği alan yeterlik düzeyi algılarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Kahramanoğlu ve Ay (2013), sınıf öğretmeni adaylarına yönelik yaptıkları çalışmada, sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarını çeşitli değişkenler açısından incelemeyi ve yeterlik algıları arasındaki ilişkileri ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının cinsiyete göre değişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Odabaş Kararmaz (2013), öğretmenlere yönelik yaptığı çalışmada, ilkokullarda kadrolu olarak görev yapan İngilizce öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine yönelik algılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgulara göre, cinsiyet değişkenine göre Dil Becerilerini Geliştirme ve Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma yeterlik alanında bayan öğretmenler lehine anlamlı fark bulunmuştur. Özdere (2015), ilkokul ve ortaokullarında görev yapan öğretmenlerine yönelik çalışmada, öğretmen algılarına göre okul müdürlerinin yeterlik düzeyleri ile örgütsel güven düzeyi arasındaki ilişki inceleyerek varsa yöneticilerin yetersiz oldukları alanların, öğretmenlerin örgütsel güven düzeylerinin ve bu duruma etki eden faktörlerin tespitini amaçlamıştır. Çalışma kapsamında elde edilen sonuçlara göre öğretmen algılarına göre okul müdürlerinin yeterlik düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır.

İlgili literatüre baktığımızda görüldüğü gibi öğretmenlerin çeşitli yeterlik algılarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunduğu sonucuna ulaşan çalışmalar mevcutken, anlamlı farklılığın olmadığı sonucuna ulaşan çalışmalar da bulunmaktadır.

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin yapılan analizler sonucunda sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik algıları sınıf öğretmenlerinin toplam puan ve alt boyutlar toplam puanlarının hiç biri ile b)kıdem değişkeni arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamamıştır.

Sınıf öğretmenlerinin algılarına göre özel alan yeterlikleri toplam puan ve alt boyutlar toplam puanlarının hiç birinde anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamaması, sınıf öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre yeterlik algılarının değişmediğini göstermektedir. Her meslek grubunda görev yapılan süre arttıkça kazanılan tecrübe ve deneyimin mesleği

icra eden kişiye bazı yeterlikler kazandırdığı düşünülmektedir. Öğretmenlikte de genellikle tecrübeli öğretmen başarılı öğretmendir anlayışı olmasına rağmen genç ve diğerlerine göre daha dinamik olan yeni öğretmenlerin daha başarılı olduğunu savunanlar mevcuttur. Öğretmenlik mesleği genel yapısı itibarıyla özveri ve fedakârlık gerektiren bir meslek olduğu ve başarı durumu genellikle söz konusu öğretmenin şahsi vicdanı ve becerisine bağlı olduğu için her iki düşünce de doğru denilebilir. Öğretmenlerin kıdem değişkenine göre yeterlik algılarında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamamasının altında bu sebeplerin olduğu düşünülebilir.

İlgili alan yazındaki çalışmalara baktığımızda, Ağaoğlu, Altınkurt, Yılmaz ve Karaköse (2012), okul yöneticilerine ve öğretmenlere yönelik yaptıkları çalışmada, okul yöneticilerinin yeterlikleri hakkında okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin okul yöneticileri ile ilgili görüşleri kıdeme göre farklılaşırken, yöneticilik deneyimi olup olmama durumuna göre farklılaşmamaktadır. Okul yöneticilerinin görüşleri ise kıdeme göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Fidan(2012), fen ve teknoloji öğretmen ve öğretmen adaylarına yönelik yaptığı çalışmasında, MEB tarafından belirlenen fen ve teknoloji öğretmenliği alan yeterliklerine sahip olma düzeyleri hakkındaki algılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda öğretmenlerin kıdem değişkenine göre fen ve teknoloji öğretmenliği alan yeterlik düzeyi algılarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

İlgili literatüre baktığımızda öğretmenlerin çeşitli yeterlik algılarında kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık bulunduğu sonucuna ulaşan çalışmalar mevcutken, anlamlı farklılığın olmadığı sonucuna ulaşan çalışmalar da bulunmaktadır.

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin yapılan analizler sonucunda sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik algıları sınıf öğretmenlerinin toplam puan ve alt boyutlar toplam puanlarının hiç biri ile c)sınıf mevcudu değişkeni arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamamıştır.

Sınıf öğretmenlerinin algılarına göre özel alan yeterlikleri toplam puan ve alt boyutlar toplam puanlarının hiç birinde anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamaması, sınıf öğretmenlerinin sınıf mevcudu değişkenine göre yeterlik algılarının değişmediğini göstermektedir. Sınıf öğretmenlerinin sorumluluğunun büyüklüğü ve öğrenciyle bire bir ilgilenmesi gerektiğinden sınıf mevcudu arttıkça öğretmenin işinin arttığı ve mesleğini daha iyi yapmasının zorlaştığı düşünülebilir. Sınıf öğretmenlerinin sınıftaki öğrenci sayısının azlığı-çokluğuna göre yeterlik algılarının değişmemesi, yeterliğin içsel motivasyon ile ilgili olması, sınıf mevcudu, sınıfın fiziksel yapısı vb. değişkenlerin dış etmenler olmasından

kaynaklanabilir. Öğretmenlerin sınıf mevcudu değişkenine göre yeterlik algılarında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamamasının altında bu sebeplerin olduğu düşünülebilir.

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin yapılan analizler sonucunda sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik algıları sınıf öğretmenlerinin toplam puan ve alt boyutlar toplam puanlarının hiç biri ile eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamamıştır.

Sınıf öğretmenlerinin algılarına göre özel alan yeterlikleri toplam puan ve alt boyutlar toplam puanlarının hiç birinde anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamaması, sınıf öğretmenlerinin eğitim düzeyi değişkenine göre yeterlik algılarının değişmediğini göstermektedir. İnsanların eğitim durumları arttıkça başta genel kültür olmak üzere, alanıyla ilgili yetkinlik ve donanımının artması beklenmektedir. Sınıf öğretmenlerinin eğitim düzeyine göre yeterlik algılarında anlamlı farklılığın bulunamaması, lisans ve lisansüstü eğitim programlarının öğretmenlere ve öğretmen adaylarına yeterlikleri gereken düzeyde kazandırmamasıyla ilişkili olabileceği düşünülebilir. Öğretmenlerin eğitim düzeyi değişkenine göre yeterlik algılarında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamamasının altında bu sebebin olduğu düşünülebilir.

Araştırmanın üçüncü alt problemine baktığımızda çalışma kapsamında ilkökul yöneticilerinin algılarına göre, sınıf öğretmenlerinin sınıf öğretmenliği özel alan yeterlikleri incelendiğinde tanıma ve geliştirme alt boyutuna ilişkin madde ortalamalarının 4.00(Katılıyorum), beden eğitimi alt boyutuna ilişkin madde ortalamalarının 3.59(Katılıyorum), ve teknoloji ve değişim alt boyutuna ilişkin madde ortalamalarının ise 4.13(Katılıyorum) olduğu, ayrıca toplam puan üzerinden incelendiğinde ortalamanın 3.90(Katılıyorum) olduğu belirlenmiştir.

İlkökul yöneticilerinin algılarına göre, sınıf öğretmenlerinin sınıf öğretmenliği özel alan yeterliklerine ait bulguları yorumlamada kullanılan derecelendirme sistemine göre toplam ortalama(3.90), yöneticilerin öğretmenlerin özel alan yeterliklerine ilişkin algılarını ölçmek amacıyla yöneltilen sorulara “Katılıyorum” derecesinde yakın düzeyde katıldıklarını göstermektedir.

Araştırmanın dördüncü alt problemine baktığımızda çalışma kapsamında sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre yeterlik düzeyleri ile okul yöneticilerinin algılarına göre sınıf öğretmenlerinin yeterlik düzeyleri toplam ve alt boyut bazında puanlar arasında, anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Ayrıca yöneticiler gözünden sınıf öğretmenlerinin yeterlik düzeyleri ile sınıf öğretmenlerinin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu belirlenmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi yeterlik algıları ile sınıf öğretmenlerinin yeterlik algıları toplam puanları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde ilişki olduğu görülürken($r=.608$), aynı zamanda ilkökul yöneticilerinin toplam puanları ile ilkökul yöneticilerinin beden eğitimi puanları arasında da pozitif yönde yüksek düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir($r=.809$). Sınıf öğretmenlerinin tanıma geliştirme boyutunda kendi yeterlik algıları ile ilkökul yöneticilerinin sınıf öğretmenliği tanıma ve geliştirme boyutuna ilişkin yeterlik algıları arasında negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki olduğu saptanmıştır($r=-.189$). İlkokul yöneticileri ve sınıf öğretmenlerinin yeterlik algıları toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı söylenebilir($r=-.168$).

İlgili alan yazında Ağaoğlu, Altınkurt, Yılmaz ve Karaköse (2012), okul yöneticilerine ve öğretmenlere yönelik yaptıkları çalışmada, okul yöneticilerinin yeterlikleri hakkında okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgulara göre, okul yöneticileri ile öğretmenlerin görüşleri “İnsanlarla İletişim Kurma-Etkili Biçimde Çalışma” ve “Mesleğe Hizmet” boyutlarında farklılaşmaktadır. Öğretmenlerin okul yöneticileri ile ilgili görüşleri okul türü ve kıdeme göre farklılaşırken, yöneticilik deneyimi olup olmama durumuna göre farklılaşmamaktadır. Okul yöneticilerinin görüşleri ise okul türü, hizmet içi eğitim alma ve yöneticilikle ilgili eğitim alma durumuna göre farklılaşmamakta, ancak kıdeme göre farklılaşmaktadır. Ayrıca çalışmada, okul yöneticileri kendilerini, tüm boyutlarda öğretmenlerin okul yöneticilerini algıladığından daha yeterli algıladığı sonucuna ulaşılmıştır. Özdemir(2015), ilkökul ve ortaokullarında görev yapan öğretmenlerine yönelik çalışmasında, öğretmen algılarına göre okul müdürlerinin yeterlik düzeyleri ile örgütsel güven düzeyi arasındaki ilişki inceleyerek varsa yöneticilerin yetersiz oldukları alanların, öğretmenlerin örgütsel güven düzeylerinin ve bu duruma etki eden faktörlerin tespitini amaçlamıştır. Çalışma kapsamında elde edilen sonuçlara göre öğretmen algılarına göre okul müdürlerinin yeterlik düzeyleri cinsiyet, yaş ve branşa göre değişmemekle birlikte, okul müdürlerinin yeterlik düzeylerinin iyi derecede olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özdemir, Sezgin ve Özen Kılıç(2015), okul yöneticileri ve öğretmenlere yönelik yaptıkları çalışmada okul yöneticilerinin liderlik yeterliklerini okul yöneticisi ve öğretmen görüşlerine göre incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmada elde edilen bulgular, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin LYE'nin faktörlerine ilişkin görüşleri arasında pozitif yönde ve yüksek düzeylerde anlamlı ilişkilerin bulunduğunu ve okul yöneticilerinin kendilerine ilişkin liderlik yeterlikleri algıları ile öğretmenlerin okul yöneticilerine ilişkin liderlik yeterliği algılarının anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermiştir.

Sonuç olarak, okul yöneticilerinin liderlik yeterlikleri konusunda kendilerine ilişkin daha olumlu bir değerlendirmede bulunduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak müdürler öğretmenlerin bazı alanlarda yeterlik düzeyini öğretmenlerden farklı şekilde algılamaktadır. Yöneticilerin öğretmenlerin yeterliklerine yönelik algılarının, öğretmenlerinkine göre farklı olması, iki grup arasında sağlıklı iletişim becerilerinin olmaması ve iletişim eksikliğinden kaynaklandığı düşünülebilir. İlgili alan yazında da yapılan çalışmaların sonuçları incelendiğinde yöneticilerin öğretmenleri, öğretmenlerin de yöneticileri farklı şekilde yeterli algıladıkları çalışmalar olduğu ve araştırmanın bu bulgusu ile örtüştüğü görülmektedir. Çalışmalarda insanların genellikle kendilerine dönük yeterliklerini, başkalarının onları gördüklerinden daha yüksek seviyede gördüğü belirlenmiştir.

Elde edilen bulgular göz önünde bulundurularak yapılan sonuç ve tartışmalarda unutulmamalıdır ki, yapılan farklı çalışmalarda farklı sonuçların bulunmasında ilgili ölçme aracının, yapılan çalışmaların zamanlamasının, örneklem grubunun, veri toplama yönteminin farklılığı etkili olabilecek etmenlerdir.

5.2.Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmada elde edilen bulgulara ve araştırma sonuçlarına dayanılarak bazı önerilere yer verilmiştir. Bu öneriler, uygulamaya yönelik araştırmalara ve gelecekte yapılması düşünülen araştırmalar olmak üzere iki başlıkta ele alınmıştır.

5.2.1. Bulgulara Dayalı Öneriler

- Çalışma kapsamında sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi yeterlik düzeylerine yönelik algılarına bakıldığında, kadın öğretmenlerin algılarının erkek öğretmenlerinkine göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bu konuda kadın öğretmenlerin beden eğitimi yeterlik algılarını ve becerilerini artıracakları spor aktivitelerine katılmaları desteklenmelidir.
- Çalışma kapsamında ilkökul yöneticileri algılarına göre sınıf öğretmenlerinin yeterlik düzeyleri ile sınıf öğretmenlerinin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu belirlenmiştir. Çalışmanın bulguları ışığında yöneticiler ve öğretmenler arasında iletişim becerilerinin zayıf olduğu görülmüştür. Öğretmen ve yöneticiler arasındaki iletişimin daha sağlıklı hale getirilmesi için, yönetici ve öğretmenlerin birbirlerini daha iyi tanıyabilecekleri

iletişim programları, sosyal aktiviteler ve iletişim becerilerini kazandırmaya yönelik kişisel gelişim programları düzenlenmelidir.

5.2.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Araştırma ilkokul yöneticilerine ve sınıf öğretmenlerine yönelik yapılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin yeterliklerine yönelik eğitim denetmenleri ve eğitim uzmanlarının algılarını belirlemeye yönelik çalışmalar yapılabilir.
- Sınıf öğretmenliği özel alan yeterliklerini geliştirmeye yönelik yeni bir program hazırlanarak sınıf öğretmenlerine uygulanabilir, programın uygulanması sonrasında sınıf öğretmenlerinde meydana gelen değişikliği belirleyebilirler.
- Bu çalışma ilkokul öğretmenleri ile yürütülmüştür. Bu çalışmadan farklı olarak ortaokullarda görev yapan farklı branşlardan öğretmenlerin özel alan yeterlik algıları belirlenebilir. Ayrıca öğretmenlerin özel ve genel alan yeterliklerini ele alan boylamsal çalışmalar yapılabilir.
- Sınıf öğretmenlerinin yeterlik düzeylerini ve kendilerine yönelik yeterlik algılarını ölçmeye yönelik bir çalışma yapılarak yeterlik düzeyleri ve yeterlik algıları karşılaştırılabilir. Bu konuda sınıf öğretmenlerinin yeterlik algılarını geliştirmek için deneysel çalışmalar planlanabilir.
- Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin ve ilkokul yöneticilerinin algılarına göre sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine dönük algıları belirlenmiştir. Bu çalışmadan farklı olarak sınıf öğretmenlerinin ve ilkokul yöneticilerinin algılarına göre sınıf öğretmenlerinin genel alan yeterliklerine dönük algıları belirlenebilir.
- Bu çalışma Denizli il merkezinde (Merkezefendi ve Pamukkale ilçeleri) görev yapan sınıf öğretmenlerini ve ilkokul yöneticilerini kapsamaktadır. Daha kapsamlı sonuçlara ulaşmak için Türkiye'nin diğer illerinde ve ilçelerinde bu kapsamda bir çalışma yapılabilir.
- Farklı bir zaman dilimi içerisinde bu kapsamda yeni bir çalışma yapılarak, iki çalışmada elde edilen bulgular karşılaştırılarak tartışılıp yorumlanabilir.

KAYNAKÇA

- Adem, M. (1993). *Ulusal eğitim politikamız ve finansmanı*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. No:172
- Ağaoğlu, E., Yılmaz, K., Altinkurt, Y. ve Karaköse, T.(2012). Okul Yöneticilerinin Yeterliklerine İlişkin Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Görüşleri (Kütahya İli). *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 159-175.
- Akarsu, B. (2014). Hipotezlerin, değişkenlerin ve örneklemin belirlenmesi. İçinde M. Metin (Ed.), *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. (21-43). Ankara: Pegem Akademi.
- Akman, Ö.(2014). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının teknolojik, pedagojik ve alan bilgisi öz yeterlik algı düzeylerinin çok yönlü incelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 383615).
- Altınışık, S. (1998, Kasım). *İlköğretimde okul yöneticilerinin yeterliklerinin sağlanmasında iş doyumunun önemi*. Sözel bildiri, Eğitimde Yansımalar: IV Cumhuriyetin 75. Yılında İlköğretim 1.Ulusal Sempozyumu, Ankara.
- Alyat, S. (2006). *Eğitim yönetimi ve yönetici, müfettiş, öğretmen üçlüsü*. Ankara: Yöntem Yayınları.
- Arshad, M. (2009). Evaluative study of secondary school teachers competency in english (Unpublished PhD. Thesis). The Islamia University of Bahawalpur.
- Ataünal, A. (2003). *Niçin ve nasıl bir öğretmen?*. Ankara: Milli Eğitim Vakfı Yayınları.
- Avcı, Y. E.(2011). *Sınıf öğretmenlerinin kendi görüşlerine göre özel alan yeterliklerine sahip olma düzeyleri (Kilis ili örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Kilis. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 326885).
- Babacan, T. ve Şaşmaz Ören, F.(2015). Öğretmen adaylarının fen bilimleri öğretmenliği özel alan yeterlikleriyle ilgili görüşlerinin belirlenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 4(3), 47-61.
- Barnes, L. R., Taylor, C. S. (1988) Teacher Competency and the Primary School Curriculum: a survey of five schools in North-East England. *British Educational Research Journal*, 14 (3), 283-295.
- Bartlett, S., & Burton, D. (2014). *Eğitim bilimine giriş* (B. Aybek, Çev. Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık. (Orijinal çalışma basım tarihi 2007).
- Becker, H.(1977). Yarın İçin Eğitim. (İ. Tomanbay, Çev.) *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 1(5), 39-47.
- Begic, J. S. (2013). Competence of primary school teachers to teach music education. *Life and School: Journal for the theory and practice of education*. 59(29), 252-269.

- Bircan, İ. ve Sefunç, M. (2000). Eğitimin yönetsel temelleri. İçinde V. Sönmez (Ed.), *Öğretmenlik mesleğine giriş* (165-190). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bozkurt, N.(2015). Tarih öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 65-86.
- Bursalıoğlu, Z. (1978). *Eğitim yönetiminde teori ve uygulama* (3. Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları. No:71
- Bursalıoğlu, Z. (1979). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış* (5. Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları. No:78
- Bursalıoğlu, Z. (2002). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış* (12. Basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyükalın Filiz, S. (2011). Eğitimle ilgili temel kavramlar. İçinde M. Ç. Özdemir (Ed.), *Eğitim bilimine giriş* (2. Baskı). (1-29). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyükkaragöz, S., S., Muşta, M., C., Yılmaz, H. ve Pilten, Ö. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş (eğitimin temelleri)*. Konya: Mikro Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2013). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyüköztürk. Ş., Çakmak. E. K., Akgün. Ö. E., Karadeniz. Ş. ve Demirel. F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (16. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Celep, C. (2014). Meslek Olarak Öğretmenlik. İçinde C. Celep (Ed.), *Eğitim bilimine giriş* (4. Baskı). (45-72). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Coşkun, E., Özer, B. ve Tiryaki, N. E.(2010). Türkçe öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(2010), 123-136.
- Creswell, J. W. (2013). *Araştırma deseni nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. (4. Baskıdan Çeviri.). (S. B. Demir, Çev. Ed.). Ankara: Eğitim Kitap
- Çakmak, E., ve Civelek F. (2013). Sınıf öğretmenliği lisans programının meb özel alan öğretmen yeterlikleri açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(47), 349-367.
- Çelik, V. (2000). *Okul kültürü ve yönetimi* (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çelik, H. (2008). Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlikleri, Öğretmen Yeterlikleri, Devlet Kitapları Müdürlüğü, (1. Baskı), Ankara.
- Çelikkaya, H. (1999). *Öğretmenlik mesleğine giriş* (2. Baskı). İstanbul: Alfa Basın Yayım Dağıtım.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y.(2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 207-237.

- Çoklar, M.(2012). *Genel öğretmen yeterlikleri içerisinde bilgi ve iletişim teknolojileri: Afyonkarahisar ili örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 311804).
- Dağlı, A. (1998, Kasım). *İlköğretim denetmenlerinin algularına göre, ilköğretim öğretmenlerinin yeterlikleri*. Sözel bildiri, Eğitimde Yansımalar: IV Cumhuriyetin 75. Yılında İlköğretim 1.Ulusal Sempozyumu, Ankara.
- Demiral H., Baydar F. Ve Gönen İ. (2010). *Sınıf öğretmenliği özel alan yeterlilikleri hakkında öğretmen adaylarının görüşleri*. Sözel bildiri, 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu, Elazığ.
- Dewey, (2014). *Günümüzde eğitim* (Ed. J. Ratner). Pedagojik inançlarım (s 1-10). (Çev. Ed. B. Ata ve T. Öztürk). Ankara: Pegem Akademi.
- Duman, A. (2007). *Yetişkinler eğitimi* (2. Baskı). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Dursun, F.(2013). *Bilişim teknolojileri öğretmen yeterliklerinin öğretim elemanı, öğretmen adayı ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no:327405).
- Engin, G. ve Genç, S. Z.(2015). Special field competencies of classroom teacher candidates: Çanakkale Onsekiz Mart University example. *The International Journal of Educational Researchers*, 6(2), 32-42.
- Erdem, A., R. (1998). *21. Yüzyıla girerken nasıl bir insan modeli yetiştirelim ?*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erden, M. (2011). *Eğitim bilimine giriş* (6. Baskı). Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basımevi.
- Fidan, M.(2012). *Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının fen ve teknoloji özel alan yeterlikleri hakkındaki özyeterlik algıları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no:301657).
- Güleryüz, Ş.(2015). *Müzik öğretmeni adaylarının özel alan yeterliklerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 381642).
- Güneş, S.(2011). *Kimya öğretmen adaylarının özel alan yeterliklerinin araştırılması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 279721).
- Gündüz, M. (2003, Mayıs). Efsane öğretmende toplumsal değerler. Açılış konuşması, Eğitimde Yansımalar VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu, Sivas. (s.17-21)

- Hacıömeroğlu, G. ve Şahin, Ç. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının uygulama öğretmenleri hakkındaki özel alan yeterlikleri algısı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 473-486.
- Izgar, H. (2005). Türk eğitim sisteminin genel yapısı. İçinde M. Gürsel ve M. Hesapçıoğlu (Ed.), *Öğretmenlik mesleğine giriş* (2. Baskı). (28-51). Ankara: Eğitim Kitabevi.
- İskender, H., Yiğit, F. Ve Bektaş, R.(2015). Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine yönelik görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(1), 305-327.
- Kahramanoğlu, R. ve Ay, Y.(2013). Sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 2(2), 285-301.
- Kangalgil, M. (2014). Beden eğitimi öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine katılma ve sahip oluş derecelerinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(2), 94-103.
- Kant, I. (2013). *Eğitim üzerine Ruhun eğitimi-Ahlaki eğitim- Pratik eğitim* (3. Baskı). (A. Aydoğan, Çev.). İstanbul: Say Yayınları.
- Karacaoğlu, Ö., C. (2008). Öğretmenlerin yeterlilik algıları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 70-97.
- Karagözoğlu, G. (2003, Mayıs). Eğitim sistemimizde öğretmen yetiştirme politikamıza genel bakış, Açılış konuşması, Eğitimde Yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu, Sivas. (s.10-12)
- Karagözoğlu, G. (2009, Kasım). Türkiye’de öğretmen yetiştirme uygulamalarına genel bakış. Sözel bildiri, Eğitimde Yansımalar: IX Türkiye’nin Öğretmen Yetiştirme Çıkmazı Ulusal Sempozyumu, Ankara.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi* (14. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kıran, H. (2007). Türk milli eğitim sistemi amaçları, ilkeleri yapılanması ve sorunları. İçinde C. Celep (Ed.), *Eğitim bilimine giriş* (2. Baskı) (129-155). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kök, M., Çiftçi, M. ve Ayık, A. (2011). Öğretmenlik mesleği özel alan yeterliklerine ilişkin bir inceleme (okul öncesi öğretmenliği örneği). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 169-183.
- Köksal, N. (2008). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin öğretmen, müdür ve bakanlık yetkilileri tarafından değerlendirilmesi. *Pamukkale Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 36-46.
- Köroğlu, M.(2015). *Öğretmen adaylarının özel alan yeterlikleri ile öğrenme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no:385440).

- Kösterelioğlu, İ., Demir, F., Özgürler, S., Ayra, M., Karaman, H. ve Cansız, Y. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının lisans eğitimlerinin özel alan yeterliklerini kazandırmasına yönelik görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(31), 668-674.
- Kuran, K. (2002). Öğretmenlik mesleği. İçinde A. Türkoğlu (Ed.), *Öğretmenlik mesleğine giriş* (253-278). Ankara: Mikro Basın Yayın Dağıtım.
- Küçükahmet, L., Külahoğlu, Ş. Ö., Çalık, T., Topses, G., Öksüzoğlu, A. F. Ve Korkmaz, A. (2004). *Öğretmenlik mesleğine giriş* (5. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lilvist, A., Sandberg, A., Sheridan, S., Williams, P. (2014) Preschool teacher competence viewed from the perspective of students in early childhood teacher education. *Journal of Education for Teaching: International research and pedagogy*, 40 (1), 3-19.
- Liu, C., Liu, Y., Guo, C. ve Lan, H. (2013). Preliminary Exploration of the Mental Health Education Competency Survey of Primary and Middle School Head Teachers. *Journal of Education and Training Studies*, 2(1), 73-80.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (1973). *Milli eğitim temel kanunu* http://mevzuat.meb.gov.tr/html/temkanun_0/temelkanun_0.html sayfasından elde edilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2007). Okul temelli mesleki gelişim klavuzu, öğretmen yetiştirme ve eğitimi genel müdürlüğü, Ankara: Anıl Matbaacılık http://otmg.meb.gov.tr/belgeler/OTMG_Kilavuzu.pdf adresinden elde edilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2008). Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlikleri, Öğretmen Yeterlikleri, Devlet Kitapları Müdürlüğü, (1. Baskı), Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2016). <http://oygm.meb.gov.tr/www/aday-ogretmen-yetistirme-surecine-iliskin-yonerge-ve-yetistirme-programi/icerik/328> sayfasından elde edilmiştir.
- Odabaş Kararmaz, S. (2013) *İlköğretim İngilizce öğretmenlerinin öğretmenlik mesleği özel alan yeterliklerine ilişkin algılarının belirlenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 345338).
- Odili, G. A. ve Asuru, A. V. (2010). Primary school teachers' mastery of primary school Mathematics content. *Journal of Science and Technology Education Research*, 1(3), 55-61.
- Öner, N. (1997). *Türkiye'de kullanılan psikolojik testler* (3. Basım). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Özbilen, F. M. (2012). *Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlikleri hakkındaki görüşleri: Kars ili örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 345903).
- Özdere, Z. (2015). *Öğretmen algılarına göre okul müdürlerinin yeterlilik düzeyleri ile örgütsel güven düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi (Beykoz ilçesi örneği)*

- (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no:385894).
- Özer, B. Ve Gelen, İ. (2008). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine sahip olma düzeyleri hakkında öğretmen adayları ve öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9) 39-55.
- Özkan, S.(2014). *Kpss alan bilgisi testinin Türkçe öğretmenliği programı ve özel alan yeterlikleri kapsamında incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 376442).
- Öztürk, S. (2002). Öğretmenliğin mesleki temelleri. İçinde E. Toprakçı (Ed.), *Eğitim üzerine* (1. Basım) (13-44). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Seferoğlu, S., S. (2004). Öğretmen adaylarının öğretmen yeterlilikleri açısından kendilerini değerlendirmeleri. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 131-140.
- Selçuk, Z. (2010). *Eğitim psikolojisi* (19. Baskı). Ankara: Nobel Yayın dağıtım.
- Senemoğlu, N. (1994). *Sınıf öğretmeni bilgiyi aktaran kişi değil, bilgiye ulaşma yollarını öğreten kişidir*. MPM Kalkınmada Anahtar Verimlilik, 7(81). <http://www.nuraysenemoglu.com/?Syf=5&Id=104660> sayfasından elde edilmiştir.
- Sünbül, A. M. (2004). Bir meslek olarak öğretmenlik. İçinde Ö. Demirel ve Z. Kaya (Ed.), *Öğretmenlik mesleğine giriş* (5. Baskı) (243-278). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Şeker, H., Deniz, S. ve Görgeç, İ. (2004). Öğretmen yeterlikleri ölçeği. *Meb Dergisi*, 164, Güz. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimler/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/164/seker.htm sayfasından elde edilmiştir.
- Şimşek, H. (2003, Mayıs). Eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesi: Karşılaştırmalı örnekler ve Türkiye için çıkarsamalar, Sözel bildiri, Eğitimde Yansımalar VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu. Sivas (s.130-138)
- Taşgın, A.(2010). *Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi (öğretme ve öğrenme süreci yeterlikleri-öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme yeterlikleri)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no:263816).
- Taşgın, A. ve Sönmez, S. (2013). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi (öğretmen ve öğrenme süreci yeterlikleri-öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme yeterlikleri). *Middle Eastern & African Journal of Education Research*, 3, 80-90.
- Tekışık, H., H.,(1987). Türkiye’de öğretmenlik mesleği ve sorunları. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 24-33.

- Temel Eğitime Destek Projesi (TEDP), (2006). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri öğretmen eğitimi bileşeni*. Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü. Ankara.
- Topçu, Z. N.(2009). *Sınıf öğretmenlerinin genel yeterliklerine ve öğrenme ihtiyaçlarına ilişkin algıları* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 278333).
- Töremen, F. ve Kolay, Y. (2003). İlköğretim okulu yöneticilerinin sahip olması gereken yeterlikler. *Milli Eğitim Dergisi*, 160. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/160/toremen-kolay.htm sayfasından elde edilmiştir.
- Tuenter, E. A., Biemans, H. J. A., Tobi, H., Mulder, M. (2013) Inquiry-based science teaching competence of primary school teachers: A Delphi study. *Teaching and Teacher Education*, 35, 13-24.
- Tutkun, Ö., F. (2002). Okul ve sınıf ortamı. İçinde A. Türkoğlu (Ed.), *Öğretmenlik mesleğine giriş* (233-252). Ankara: Mikro Basın Yayın Dağıtım.
- Türk Dil Kurumu (TDK), (2016) http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.56f071c59ef336.49033138 sayfasından elde edilmiştir.
- Türk Eğitim Derneği (TED), (2009). *Öğretmen yeterlikleri* (1. Basım). Ankara: Adım Okan Matbaacılık.
- Uslu, S. (2013). Sosyal bilgiler eğitimi lisans programının sosyal bilgiler öğretmeni özel alan yeterlikleri açısından incelenmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 126-139.
- Variş, F., Gürkan, T., Gözütok, D., Pektaş, S., Babadoğan, C. ve Gürbüzürk, O. (1998). *Eğitim bilimine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Wamala, R. ve Seruwagi, G.(2013). Teacher competence and the academic achievement of sixth grade students in Uganda. *Journal of International Education Research*, 9(1), 83-91.
- Warren, C.H.(2003). *Psikoloji sözlüğü* (2. Basım). (T. Göbekçin, Cev.). Ankara: Yeryüzü Yayıncılık. (Orijinal çalışma basım tarihi 1933).
- Yavuz, M. (2005). Eğitimle ilgili temel kavramlar. İçinde M. Gürsel ve M. Hesapçioğlu (Ed.), *Öğretmenlik mesleğine giriş* (2. Baskı) (11-28). Ankara: Eğitim Kitabevi.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *Spss uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yeşilyaprak, B. (2006). Denetim odağı. İçinde Y. Kuzgun ve D. Deryakulu (Ed.), *Eğitimde bireysel farklılıklar* (2. Baskı) (239-258). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yeşilyurt, E. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin genel yeterliklerine yönelik yeterlik algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 71-100.

- Yıldırım, A. (2011). *Eleştirel pedagoji: Paulo Freire ve Ivan Illich' in eğitim anlayışı üzerine* (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldız, K. (2010). Türkiye'de öğretmen yetiştirme. İçinde M.D. Karşlı (Ed.), *Eğitim bilimine giriş* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademik Yayıncılık.
- Yurdugül, H., Erdem, M. ve Seferoğlu, S.(2010, Mayıs). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine ilişkin öğretmen yetiştiren kurumlardaki öğretim elemanlarının görüşleri. Sözlü bildiri, Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu II, Ankara.

EKLER

7.1. EK - 1 DENİZLİ VALİLİĞİ İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNDEN ALINAN ÖLÇEK UYGULAMA İZİNİ

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 16605029/44-E.12970056
Konu : Anket İzni

16/12/2015

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün 04/12/2015 tarih ve 23031 sayılı yazıları.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı tezli yüksek lisans programı öğrencisi Serkan AYTEKİN " Sınıf Öğretmenlerinin MEB Özel Alan Yeterlilikleri Kapsamında Özyeterlilikleri " konulu tez çalışması kapsamında okul yöneticileri ve öğretmenlerine yönelik hazırlanmış olduğu anketleri İlgi yazı gereği Müdürlüğümüze bağlı Merkezefendi, Pamukkale, Honaz, Acıpayam ve Çivril İlçelerinde bulunan İlkokullarda uygulamak istemektedir.

Yukarıda adı geçen müracaatlar ile ilgili (Lisans/Lisansüstü/Doktora) öğrencileri ve Öğretim Görevlilerinin ilgi yazıları ekinde belirtmiş oldukları okullarda, (Ortaöğretim/İlköğretim/Okulöncesi) konuları ile ilgili anket çalışmalarının "Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri" Genelgesinde belirtilen esaslar gereğince; Okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde ve bu araştırma kapsamında elde edilen verilerin cd ortamında Müdürlüğümüze teslim edilmesi kaydıyla 2015/2016 eğitim-öğretim yılı içerisinde uygulamaları Müdürlüğümüze uygun görülmüştür.

Olurlarınıza arz ederim.

Mahmut OĞUZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
16/12/2015
Ali ŞANLIER
Vali a.
Vali Yardımcısı

Güvenli Elektronik İmza
Aşıl İle Aymdır
21.12.2015
Ali ERKAN
V.H.K.I.

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kurumunuzca Müdürlüğümüzden talep edilen araştırma isteklerine ait Makam Onayı ve Müdürlüğümüze Onay verilen anket formları ekte gönderilmiştir.
Gereğini rica ederim.

Ali ŞANLIER
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Anket Formları

Sırapapılar Mah. Saltak Cad. No:76 Merkez / DENİZLİ
Tel No : (0 258) 265 55 54 Faks No: (0 258) 265 01 69
e-posta: strateji20@meb.gov.tr İnternet Adresi: http://denizli.meb.gov.tr

Bilgi için : S.GELMİŞ
V.H.K.I.
Tel: (0 258) 265 55 54 / 708

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. http://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 5a05-ae15-3a01-b057-621e kodu ile teyit edilebilir.

7.2. EK - 2 ÖLÇEK KULLANIM VE UYARLAMA İZİNİ

Tümüne Yanı... İlet Sil Taşı Yazdır İşaretle Daha Fazla

RE: Sınıf Öğretmenleri Özel Alan Yeterlik Anketi Kullanımı İçin İzin Talebi Posta: 43 / 92

Gönderen **Fatih Mutlu ÖZBİLEN**
Alıcı **SERKAN AYTEKİN**
Tarih **2015-10-18 19:42**

Sayın Serkan Hocam merhabalar,
Anketimizi kullanmanızdan memnuniyet duyar, çalışmalarınızda başarı ve kolaylıklar dileriz.

Fatih Mutlu ÖZBİLEN
Sınıf Öğretmeni/Millî Eğitim Bakanlığı
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı
Doktora Öğrencisi/Canakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Date: Sun, 18 Oct 2015 00:49:14 +0300
From: saytekin@pau.edu.tr
To: fatihmutluozbilen@hotmail.com; fatihmutlu@hotmail.com
Subject: Sınıf Öğretmenleri Özel Alan Yeterlik Anketi Kullanımı İçin İzin Talebi

Sayın Hocam,
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği yüksek lisans öğrencisiyim. Yapmayı düşündüğüm yüksek lisans tez çalışması ve bazı akademik çalışmalarında; sizin tarafınızdan yüksek lisans tez çalışmamız sürecinde hazırlanan, geçerlik ve güvenilirliği ve uygulaması yapılan Sınıf Öğretmenleri Özel Alan Yeterlik Anketini kullanmak için izin istemekteyim.
Yardımlarınızı esirgemezseniz sevinirim. Cevabınızı bekliyorum.
Saygılarımla...

Arş. Gör. Serkan AYTEKİN
Pamukkale Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Sınıf Öğretmenliği ABD

Tümüne Yanı... İlet Sil Taşı Yazdır İşaretle Daha Fazla

RE: Daha Önce İzin İstenilen Tez Çalışmasıyla İlgili Posta: 1 / 3

Gönderen **Fatih Mutlu ÖZBİLEN**
Alıcı **SERKAN AYTEKİN**
Tarih **2016-02-19 14:23**

Sayın Serkan Hocam,
Ölçekte bulunan ifadeleri yöneticilere uyarlayıp, atıf göstererek tez araştırmanızda kullanmanız konusunda herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.
Çalışmalarınızda kolaylıklar diler, başarılı bir tez süreci geçirmenizi gönülden temenni ederim.

Fatih Mutlu ÖZBİLEN
05412870017
fatihmutluozbilen@gmail.com
fatihmutlu@hotmail.com

Date: Thu, 18 Feb 2016 22:11:12 +0200
From: saytekin@pau.edu.tr
To: fatihmutlu@hotmail.com
Subject: Daha Önce İzin İstenilen Tez Çalışmasıyla İlgili

Sevgili Hocam tekrar merhaba, umarım iyisinizdir.
Daha önce tez çalışmamda geliştirdiğiniz anket için sizden kullanım izni istemiştim. Yardımlarınızı esirgememiş, izin vermişsiniz. Çalışma sürecinde danışman hocam ile, çalışmaya yönetici boyutu eklemeye karar verdik ve yönetici gözünden öğretmen yeterliklerine de bakmak istiyoruz. Bununla ilgili uzman görüşü almak için gerek Ölçme ve Değerlendirme, gerek Programcı 5 hocayla görüştüğümüzde çıkan ortak karar, öğretmenlere uygulanan ölçek ifadelerinin yöneticilere uyarlanıp yöneticilere gerekli çalışmaların yapılmasıydı. Öğretmenlere uygulanan anket sizin geliştirdiğiniz anket olduğu için, bu anketi yöneticilere uyarlayıp gerekli çalışmaları yapmak konusunda da izniniz almanın gerektiğini düşünerek hem bilgilendirdim, hem izin istemek için bu mailli tarafınıza göndermekteyim.
Müsait zamanınıza cevabınızı bekliyorum.
Başarı, sağlık ve afiyet dilekelerimle..

Arş. Gör. Serkan AYTEKİN

7.3. EK - 3 UYGULAMADA SINIF ÖĞRETMENLERİNE YÖNELİK KULLANILAN ÖLÇEK

EK-1

ANKET FORMU (ÖĞRETMENLER İÇİN)

Değerli Sınıf Öğretmeni,

Bu ölçek "Sınıf Öğretmenlerinin MEB Özel Alan Yeterlikleri Kapsamında Özyeterlikleri" ni belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçekte 37 adet yeterlik ifadesi bulunmaktadır. Her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra, kendinizi yeterli hissetme durumunuza uygun kutucuğu (1,2,3,4,5) işaretleyiniz. Bu uygulamadan elde edilecek bilgiler bilimsel çalışmadan kullanılacağından dolayı isim yazmanıza gerek yoktur. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Hüseyin KIRAN
Arş. Gör. Serkan AYTEKİN
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi

1=Kesinlikle Katılmıyorum
2=Katılmıyorum
3= Az Katılıyorum
4=Katılıyorum
5=Kesinlikle Katılıyorum

1.Cinsiyetiniz: Kadın ( ) Erkek ( )

2. Mesleki Kıdem: 0-5 Yıl=( ) 6-10 Yıl=( ) 11-15 Yıl=( ) 16-20 Yıl=( ) 21 Yıl ve Üzeri=( )

3. Sınıf Mevcudu: 20'den az=( ) 21-30=( ) 31-40=( ) 41-50=( ) 50'den çok=( )

4. Eğitim Düzeyi: Ön Lisans=( ) Lisans=( ) Yüksek Lisans=( )

MEB Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterlik Maddeleri	KESİNLİKLE KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	AZ KATILYORUM	KATILYORUM	KESİNLİKLE KATILYORUM
1. Gelişim ve öğrenme ile ilgili ilkeleri uygulayabilirim.	1	2	3	4	5
2. Öğrencilerin gelişim dönemlerine uygun rehberlik yapabilirim.	1	2	3	4	5
3. Öğrencilerin üst yeteneklilik öğrenme güçlüğü, öğrenme stilleri gibi bireysel farklılıkları dikkate alarak duruma uygun öğrenme ortamları hazırlayabilirim.	1	2	3	4	5
4. Öğrenme ve öğretme süreçlerini zenginleştirmek için araç ve gereçlerden yararlanabilirim.	1	2	3	4	5
5. Uygulamalarımda eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme gibi düşünme becerilerini kullanabilirim.	1	2	3	4	5
6. Öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirebilirim.	1	2	3	4	5
7. Öğrencilerin akıl yürütme becerilerini geliştirebilirim.	1	2	3	4	5
8. Öğrenme öğretme sürecinde özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabilirim.	1	2	3	4	5
9. Öğrencilerin, öğrenim sürecinde gelişim düzeylerini izleyebilirim.	1	2	3	4	5
10. Öğretim sürecinde uygulanan ölçme aracından elde edilen verileri değerlendirebilirim.	1	2	3	4	5
11. Mesleki etik değerler oluşturabilirim.	1	2	3	4	5
12. Eğitim-öğretim sürecinde eğitim paydaşları ve toplumun diğer üyeleri ile beraber çalışabilirim.	1	2	3	4	5
13. Bilişim teknolojilerinden mesleki gelişim ve iletişim için yararlanabilirim.	1	2	3	4	5

MEB Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterlik Maddeleri	KESİMLİLE KATILIM DURUMU				
	KATILIM YOKTUR	KATILIM YOKTUR	AZ KATILIM YOKTUR	KATILIM YOKTUR	KESİMLİLE KATILIM DURUMU
14. Güzel sanatlarla ilgili genel bilgilere sahibim.	1	2	3	4	5
15. Sanatsal etkinlikleri öğrenme sürecinde kullanabilirim.	1	2	3	4	5
16. Öğrenme ve öğretme ortamlarını düzenlerken estetik bakış açısını dikkate alabilirim.	1	2	3	4	5
17. Atatürk'ün sanatın gelişmesine verdiği önemi içselleştirmelerini sağlayabilirim.	1	2	3	4	5
18. Öğrencilerin Türkçe'yi doğru, güzel ve etkili kullanma becerilerini geliştirebilirim.	1	2	3	4	5
19. Öğrencilerin okuma ve yazma becerilerini geliştirebilirim.	1	2	3	4	5
20. Türkçe'nin doğru ve etkili kullanımı ve iletişim açısından model olabilirim.	1	2	3	4	5
21. Atatürk'ün Türk dili ve ulusal değerlerle ilgili düşünce ve görüşlerini öğretim sürecindeki uygulamalara yansıtabilirim.	1	2	3	4	5
22. Öğrencilerin bilimsel ve teknolojik kavramları doğru ve etkin kullanmalarını sağlayabilirim.	1	2	3	4	5
23. Atatürk'ün bilim ve teknolojiyle ilgili düşünce ve görüşlerini öğretim sürecindeki uygulamalara yansıtabilirim.	1	2	3	4	5
24. Öğrencinin kendini ve yakın çevresini (ailesini, arkadaşlarını, okulunu) tanımlarını sağlayabilirim.	1	2	3	4	5
25. Öğrencilerin demokratik davranma ve sorumluluk bilinci kazanmalarını sağlayabilirim.	1	2	3	4	5
26. Öğrencilerin etkili iletişim kurmalarını sağlayabilirim.	1	2	3	4	5
27. Öğrencinin, içinde yaşadığı doğal çevreyi tanıma ve gözlem becerisini geliştirebilirim.	1	2	3	4	5
28. Öğrencide, doğal afetlere karşı anlayış geliştirebilirim.	1	2	3	4	5
29. Öğrencide doğayı sevmeye ve koruma bilinci oluşturabilirim.	1	2	3	4	5
30. Öğrencide zaman (geçmiş, şimdi ve gelecek) ve değişim bilinci geliştirebilirim.	1	2	3	4	5
31. Atatürk'ün çocuk hakları, insan hakları, demokrasi ve vatandaşlık hak ve sorumlulukları konusunda görüşlerini öğretim ortamına yansıtabilirim.	1	2	3	4	5
32. Öğrencilerin ritim ve müzik eşliğinde jimnastik ve dans hareketlerini geliştirmelerine rehberlik edebilirim.	1	2	3	4	5
33. Öğrencilere ferdi sporlar ve takım sporları ile ilgili temel bilgi ve becerileri kazandırabilirim.	1	2	3	4	5
34. Öğrencilerin ferdi sporlar ve takım sporları ile ilgili motor becerilerini geliştirebilirim.	1	2	3	4	5
35. Öğrencilerin doğru ve dengeli beslenme alışkanlığı kazanmalarını sağlayabilirim.	1	2	3	4	5
36. Spor sakatlanmalarında ilk yardım kurallarını uygulayabilirim.	1	2	3	4	5
37. Atatürk'ün spor ve ulusal değerlerle ilgili düşünce ve görüşlerini öğrenme sürecindeki uygulamalara yansıtabilirim.	1	2	3	4	5

7.4. EK - 4 UYGULAMADA İLKOKUL YÖNETİCİLERİNE YÖNELİK KULLANILAN ÖLÇEK

EK-2

ANKET FORMU

(YÖNETİCİLER İÇİN)

Değerli Okul Yöneticisi,

Bu ölçek "Sınıf Öğretmenlerinin MEB Özel Alan Yeterlikleri Kapsamında Özyeterlikleri" ni belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçekte 37 adet yeterlik ifadesi bulunmaktadır. Her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra, okulunuzda görev yapan sınıf öğretmenlerinin yeterlik düzeylerine yönelik fikrinize uygun kutucuğu (1,2,3,4,5) işaretleyiniz. Bu uygulamadan elde edilecek bilgiler bilimsel çalışmadan kullanılacağından dolayı isim yazmanıza gerek yoktur. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Hüseyin KIRAN

Arş. Gör. Serkan AYTEKİN

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi

1=Kesinlikle Katılmıyorum

2=Katılmıyorum

3= Az Katılıyorum

4=Katılıyorum

5=Kesinlikle Katılıyorum

1. Cinsiyetiniz: Kadın ( ) Erkek ( )

2. Mesleki Kıdem: 0-5 Yıl=( ) 6-10 Yıl=( ) 11-15 Yıl=( ) 16-20 Yıl=( ) 21 Yıl ve Üzeri=( )

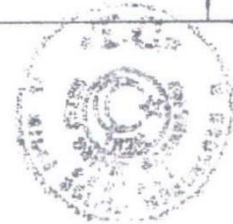
3. Yöneticilikteki Kıdem: 0-5 Yıl=( ) 6-10 Yıl=( ) 11-15 Yıl=( ) 16-20 Yıl=( ) 21 Yıl ve Üzeri=( )

4. Eğitim Düzeyi: Ön Lisans=( ) Lisans=( ) Yüksek Lisans=( )

5. Yöneticilik Görevi: Müdür Yardımcısı=( ) Müdür Başyardımcısı=( ) Müdür=( )

MEB Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterlik Maddeleri	KESİNLİKLE KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	AZ KATILYORUM	KATILYORUM	KESİNLİKLE KATILYORUM
1. Gelişim ve öğrenme ile ilgili ilkeleri uygulayabilir.	1	2	3	4	5
2. Öğrencilerin gelişim dönemlerine uygun rehberlik yapabilir.	1	2	3	4	5
3. Öğrencilerin üst yeteneklilik öğrenme güçlüğü, öğrenme stilleri gibi bireysel farklılıkları dikkate alarak duruma uygun öğrenme ortamları hazırlayabilir.	1	2	3	4	5
4. Öğrenme ve öğretme süreçlerini zenginleştirmek için araç ve gereçlerden yararlanabilir.	1	2	3	4	5
5. Uygulamalarımda eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme gibi düşünme becerilerini kullanabilir.	1	2	3	4	5
6. Öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirebilir.	1	2	3	4	5
7. Öğrencilerin akıl yürütme becerilerini geliştirebilir.	1	2	3	4	5
8. Öğrenme öğretme sürecinde özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabilir.	1	2	3	4	5
9. Öğrencilerin, öğrenim sürecinde gelişim düzeylerini izleyebilir.	1	2	3	4	5
10. Öğretim sürecinde uygulanan ölçme aracından elde edilen verileri değerlendirebilir.	1	2	3	4	5
11. Mesleki etik değerler oluşturabilir.	1	2	3	4	5
12. Eğitim-öğretim sürecinde eğitim paydaşları ve toplumun diğer üyeleri ile beraber çalışabilir.	1	2	3	4	5
13. Bilişim teknolojilerinden mesleki gelişim ve iletişim için yararlanabilir.	1	2	3	4	5

MEB Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterlik Maddeleri	KESİNLİKLE KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	AZ KATILYORUM	KATILYORUM	KESİNLİKLE KATILYORUM
	1	2	3	4	5
14. Güzel sanatlarla ilgili genel bilgilere sahiptir.	1	2	3	4	5
15. Sanatsal etkinlikleri öğrenme sürecinde kullanabilir.	1	2	3	4	5
16. Öğrenme ve öğretme ortamlarını düzenlerken estetik bakış açısını dikkate alabilir.	1	2	3	4	5
17. Atatürk'ün sanatın gelişmesine verdiği önemi içselleştirmelerini sağlayabilir.	1	2	3	4	5
18. Öğrencilerin Türkçe'yi doğru, güzel ve etkili kullanma becerilerini geliştirebilir.	1	2	3	4	5
19. Öğrencilerin okuma ve yazma becerilerini geliştirebilir.	1	2	3	4	5
20. Türkçe'nin doğru ve etkili kullanımı ve iletişim açısından model olabilir.	1	2	3	4	5
21. Atatürk'ün Türk dili ve ulusal değerlerle ilgili düşünce ve görüşlerini öğretim sürecindeki uygulamalara yansıtabilir.	1	2	3	4	5
22. Öğrencilerin bilimsel ve teknolojik kavramları doğru ve etkin kullanmalarını sağlayabilir.	1	2	3	4	5
23. Atatürk'ün bilim ve teknolojiyle ilgili düşünce ve görüşlerini öğretim sürecindeki uygulamalara yansıtabilir.	1	2	3	4	5
24. Öğrencinin kendini ve yakın çevresini (ailesini, arkadaşlarını, okulunu) tanımlarını sağlayabilir.	1	2	3	4	5
25. Öğrencilerin demokratik davranma ve sorumluluk bilinci kazanmalarını sağlayabilir.	1	2	3	4	5
26. Öğrencilerin etkili iletişim kurmalarını sağlayabilir.	1	2	3	4	5
27. Öğrencinin, içinde yaşadığı doğal çevreyi tanıma ve gözlem becerisini geliştirebilir.	1	2	3	4	5
28. Öğrencide, doğal afetlere karşı anlayış geliştirebilir.	1	2	3	4	5
29. Öğrencide doğayı sevme ve koruma bilinci oluşturabilir.	1	2	3	4	5
30. Öğrencide zaman (geçmiş, şimdi ve gelecek) ve değişim bilinci geliştirebilir.	1	2	3	4	5
31. Atatürk'ün çocuk hakları, insan hakları, demokrasi ve vatandaşlık hak ve sorumlulukları konusunda görüşlerini öğretim ortamına yansıtabilir.	1	2	3	4	5
32. Öğrencilerin ritim ve müzik eşliğinde jimnastik ve dans hareketlerini geliştirmelerine rehberlik edebilir.	1	2	3	4	5
33. Öğrencilere ferdi sporlar ve takım sporları ile ilgili temel bilgi ve becerileri kazandırabilir.	1	2	3	4	5
34. Öğrencilerin ferdi sporlar ve takım sporları ile ilgili motor becerilerini geliştirebilir.	1	2	3	4	5
35. Öğrencilerin doğru ve dengeli beslenme alışkanlığı kazanmalarını sağlayabilir.	1	2	3	4	5
36. Spor sakatlanmalarında ilk yardım kurallarını uygulayabilir.	1	2	3	4	5
37. Atatürk'ün spor ve ulusal değerlerle ilgili düşünce ve görüşlerini öğrenme sürecindeki uygulamalara yansıtabilir.	1	2	3	4	5

7.5. EK - 5 ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
<i>Adı</i>	SERKAN
<i>Soyadı</i>	AYTEKİN
<i>Doğum yeri ve tarihi</i>	KONAK/16.12.1990
<i>Uyruğu</i>	Türkiye Cumhuriyeti (T.C)
<i>İletişim adresi ve e-mail adresi</i>	Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı A0245 Nolu Ofis. saytekin@pau.edu.tr
Eğitim Bilgileri	
<i>İlköğretim</i>	Zübeyde Hanım İlköğretim Okulu
<i>Ortaöğretim</i>	Menemen Anadolu Lisesi
<i>Yükseköğretim (Lisans)</i>	Kastamonu Üniversitesi
<i>Yükseköğretim (Yüksek Lisans)</i>	Pamukkale Üniversitesi
Yabancı Dil Bilgileri	
<i>Yabancı dil adı –SINAVADI-Sınavın yapıldığı ay ve yıl</i>	İngilizce-YDS-Mayıs-2013-73,75